

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Kraków, dnia 30 sierpnia 2016 r.

Poz. 4916

UCHWAŁA NR XXVI/200/16 RADY MIEJSKIEJ W RYGLICACH

z dnia 23 sierpnia 2016 roku

w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. poz. 1777), **Rada Miejska w Ryglicach uchwala, co następuje:**

§ 1. 1. Wyznacza się obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji gminy Ryglice w granicach określonych w załączniku nr 1 do niniejszej uchwały.

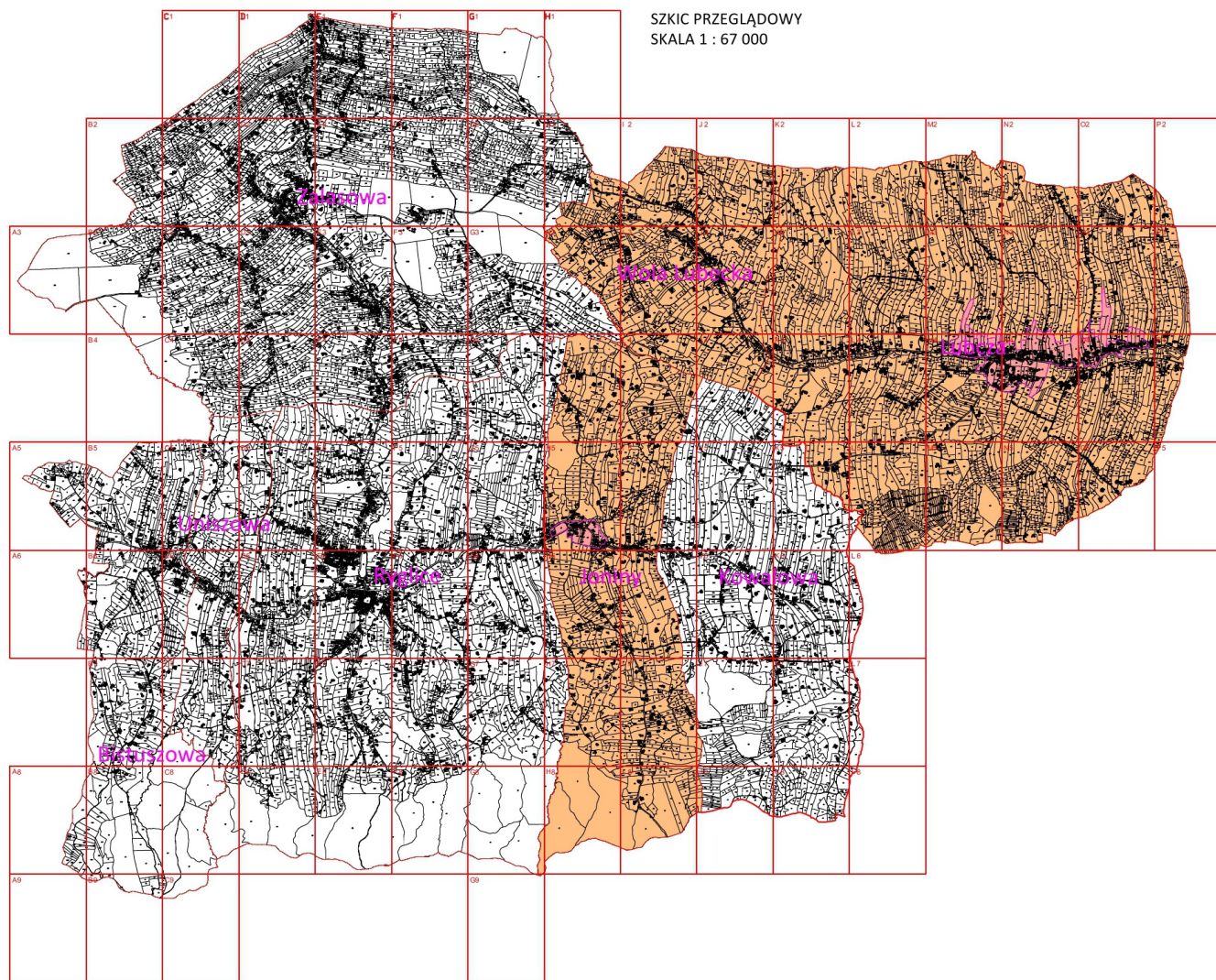
2. Potwierdzenie spełnienia przez obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji przesłanek ich wyznaczenia wskazanych w art. 4 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji określa „Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji” służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy, stanowiąca załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Ryglic.

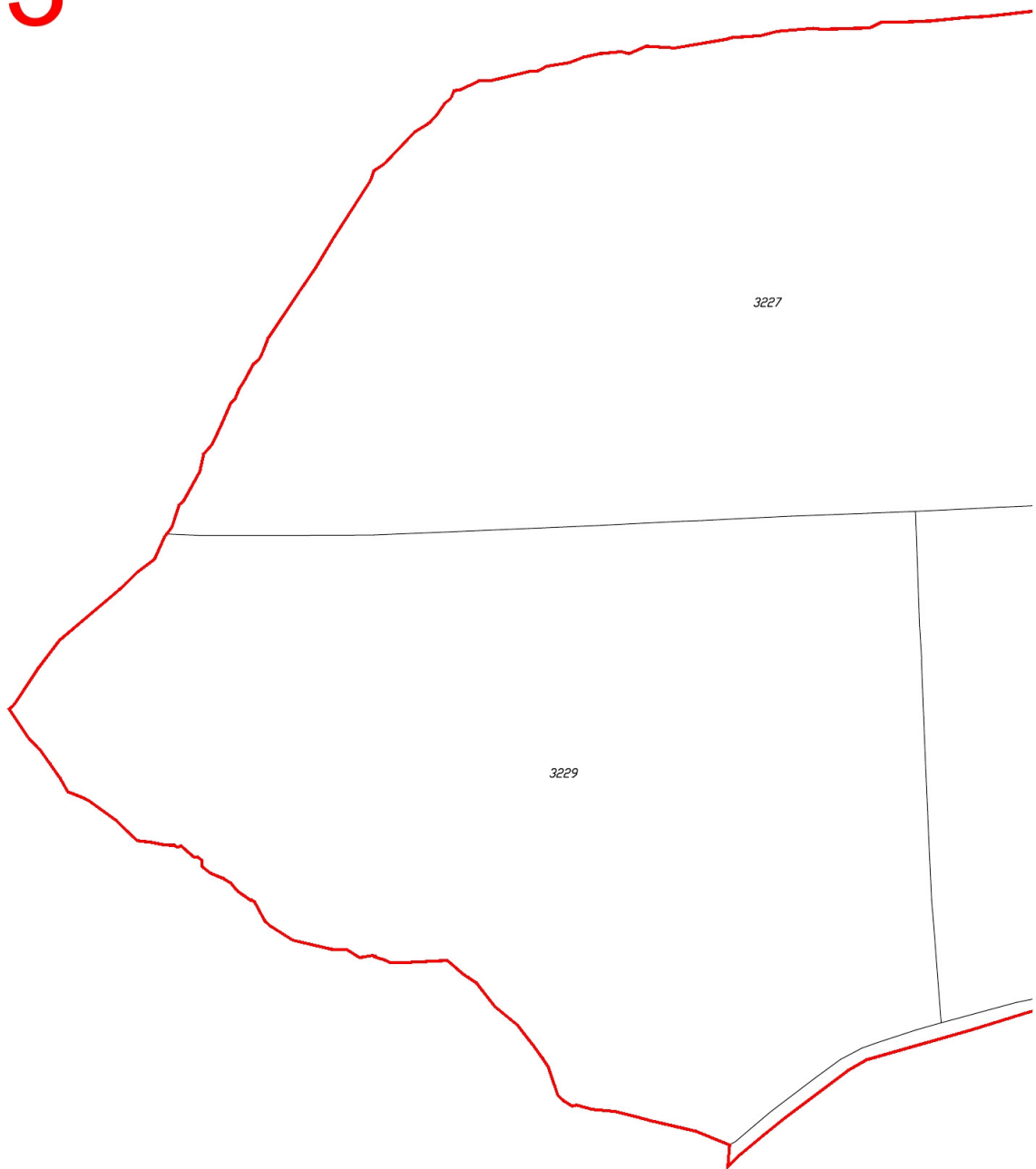
§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego.

Przewodniczący Rady
Stanisław Stanaszek

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXVI/200/16
Rady Miejskiej w Ryglicach
z dnia 23 sierpnia 2016 roku

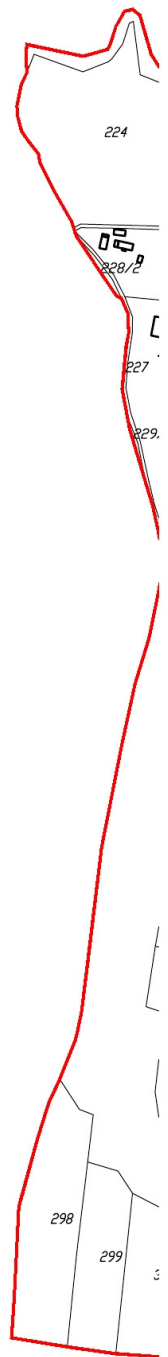

 3

A 6

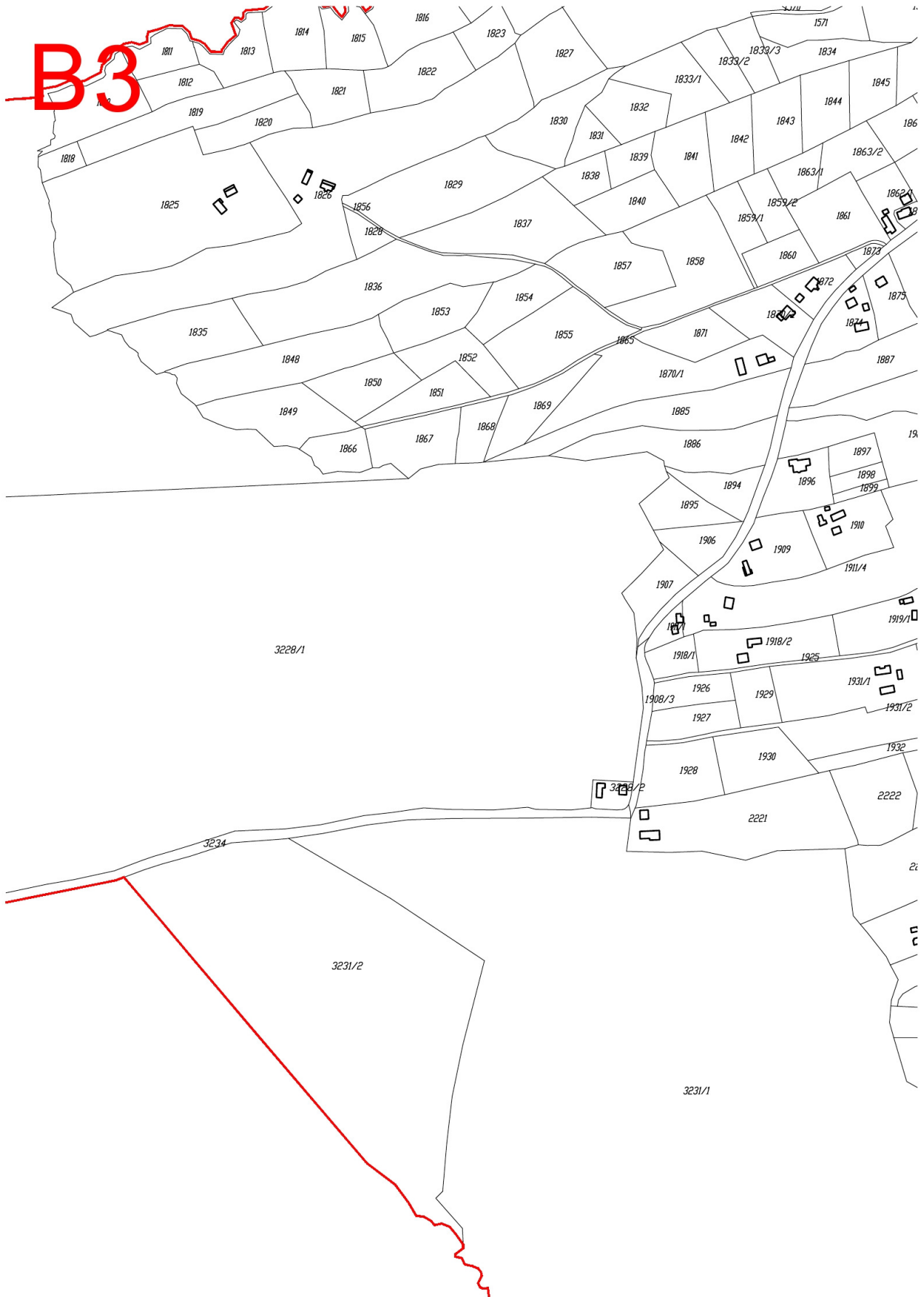

AS

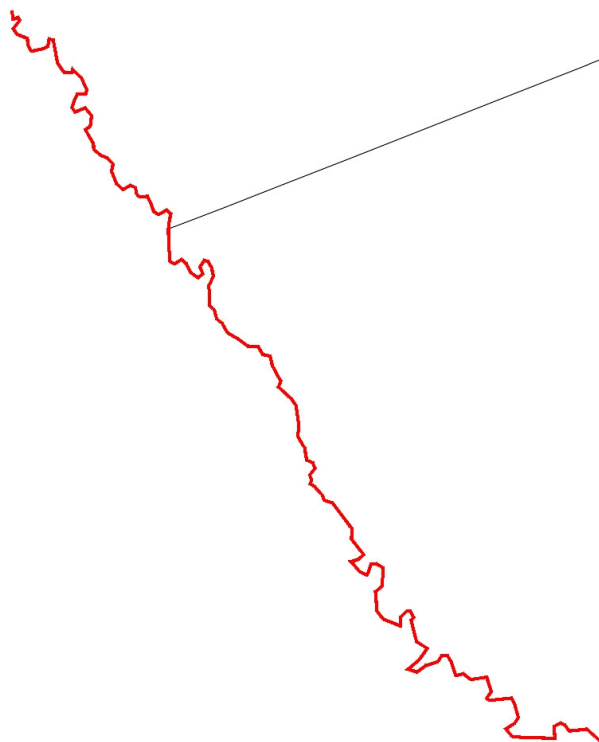

B2

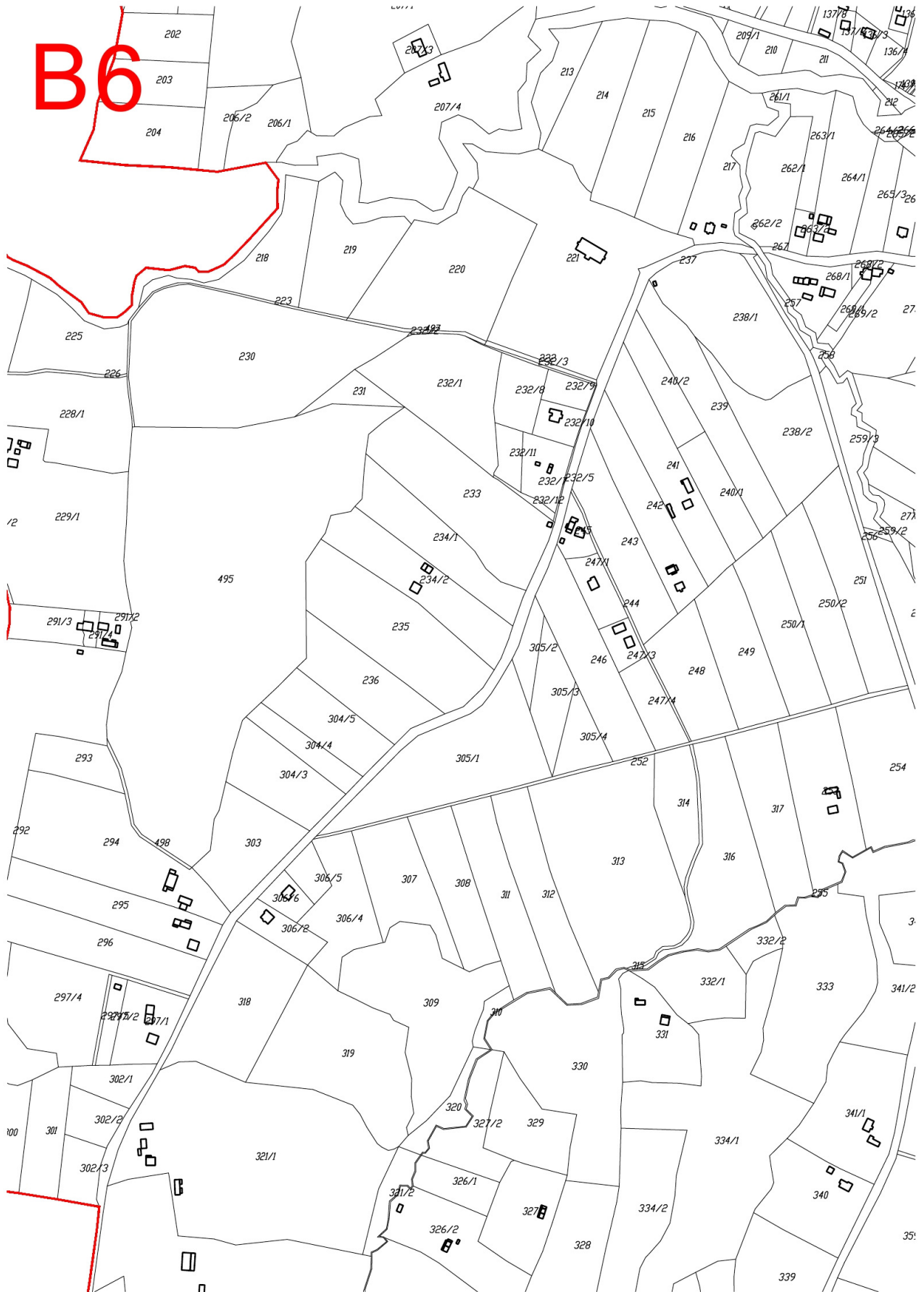

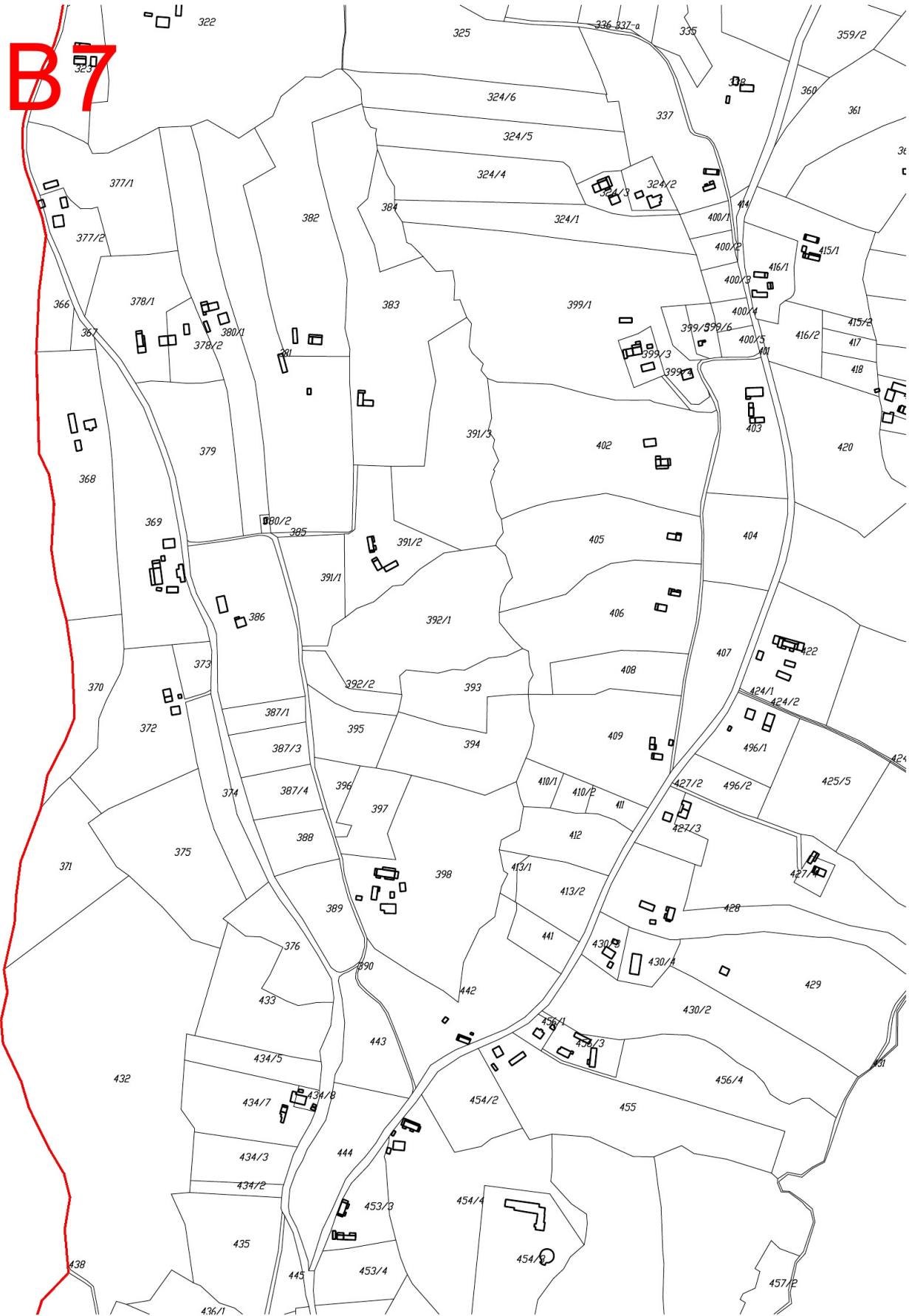
B4

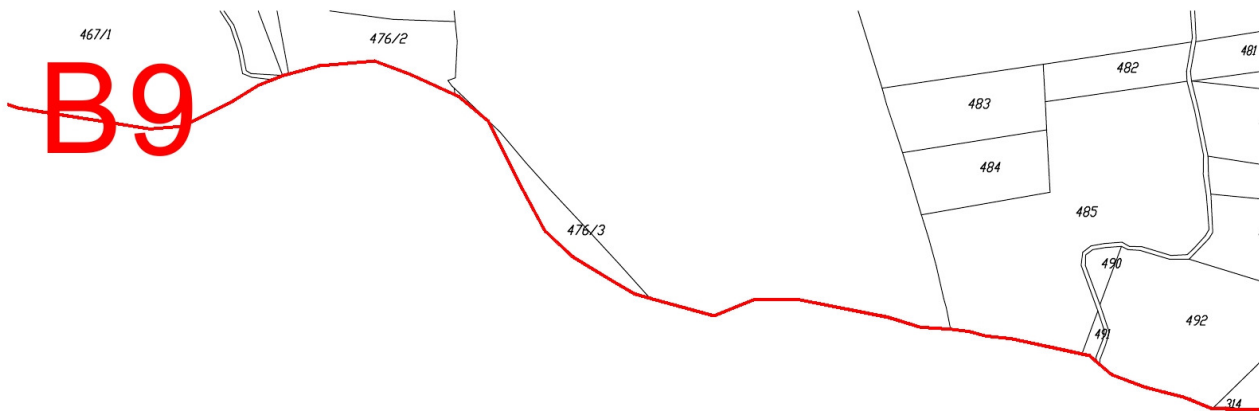
B5

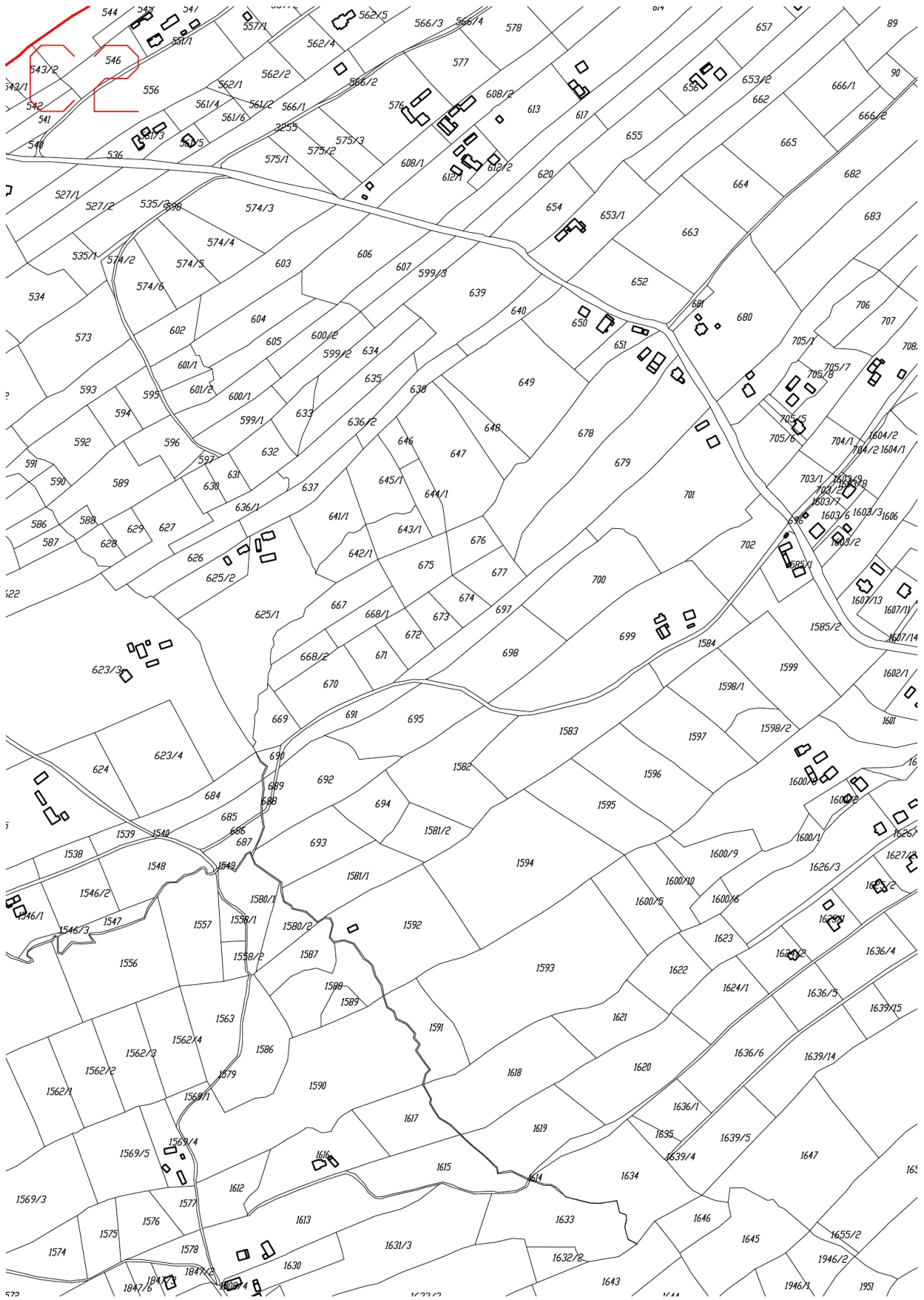

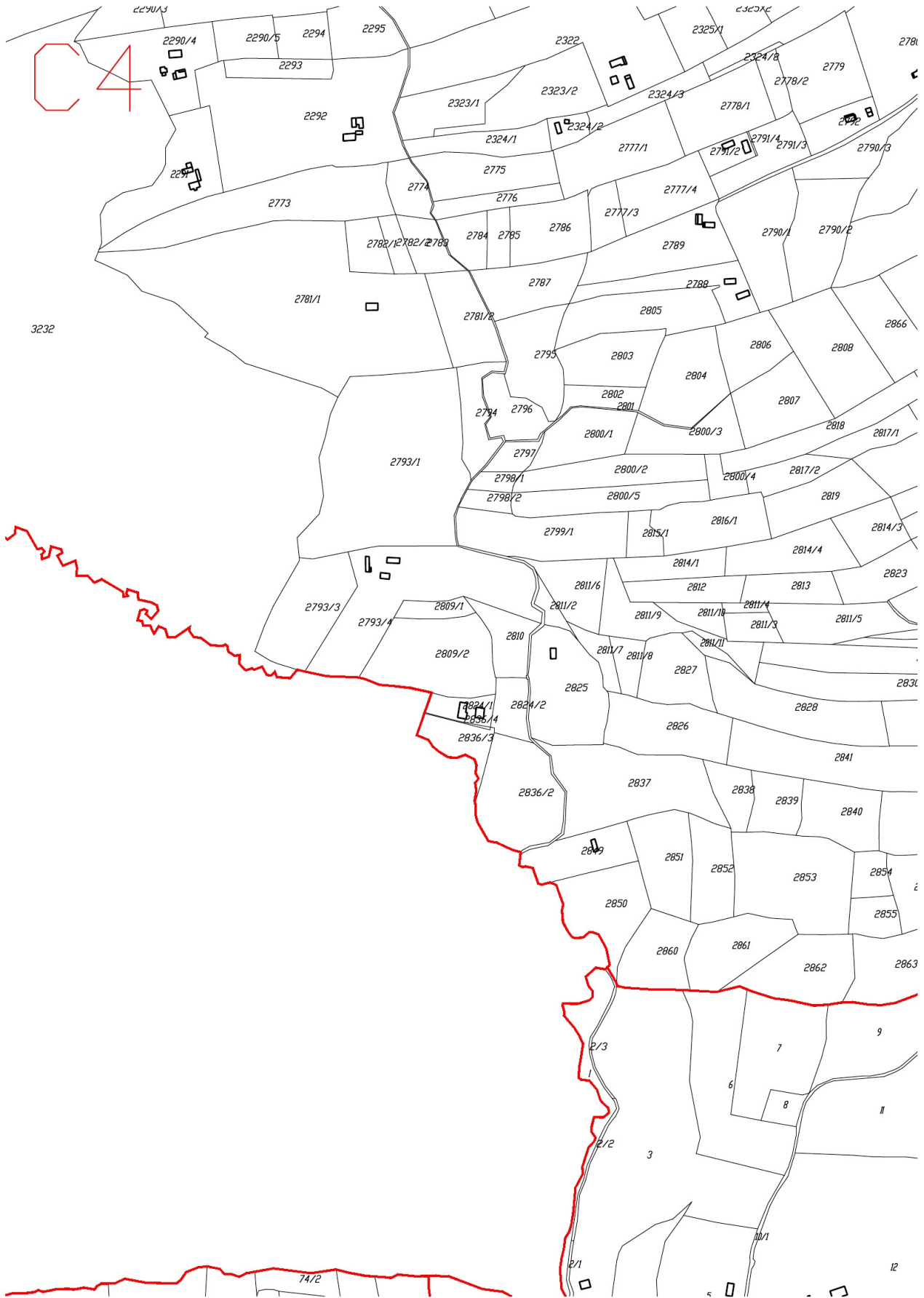

C1

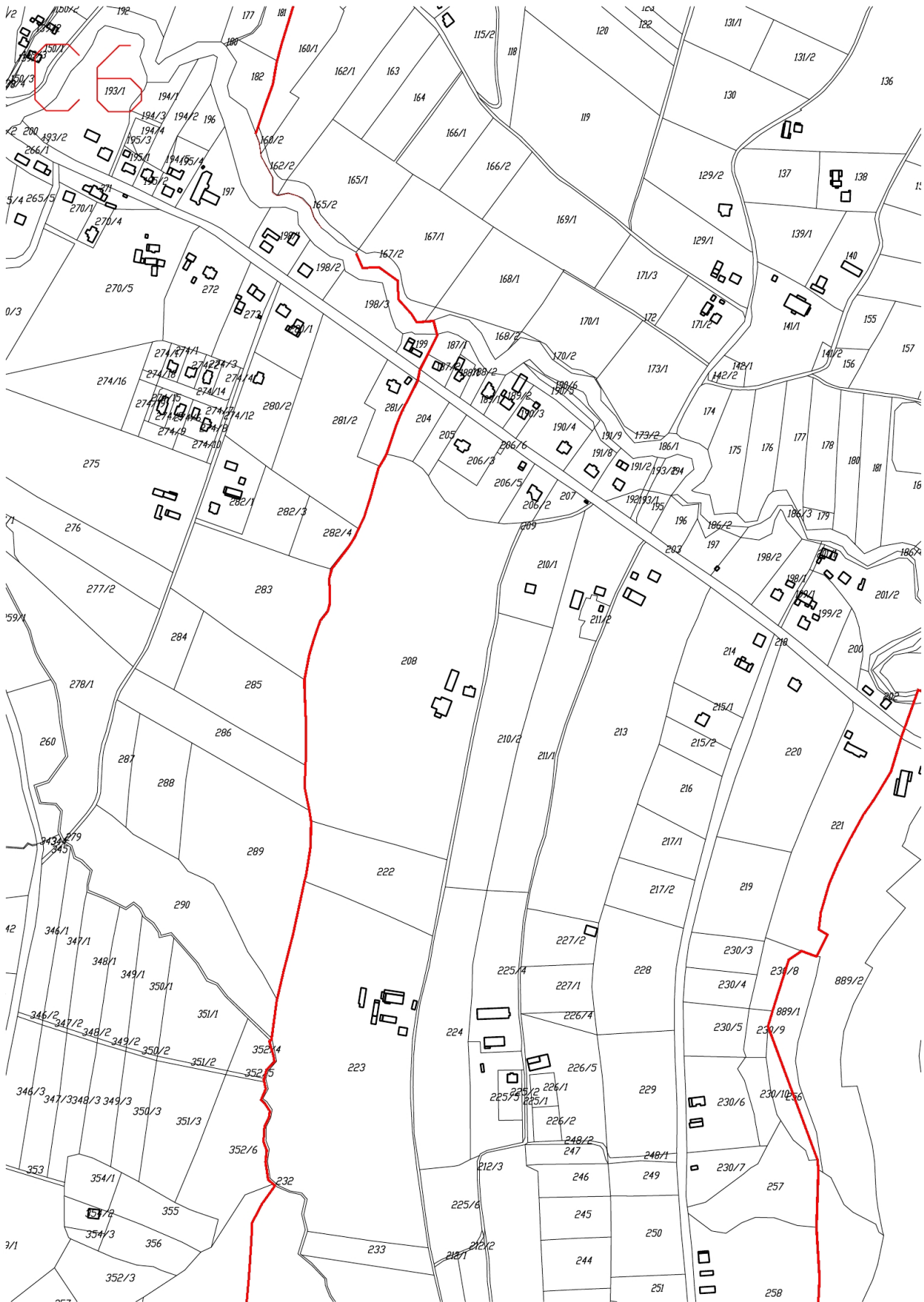

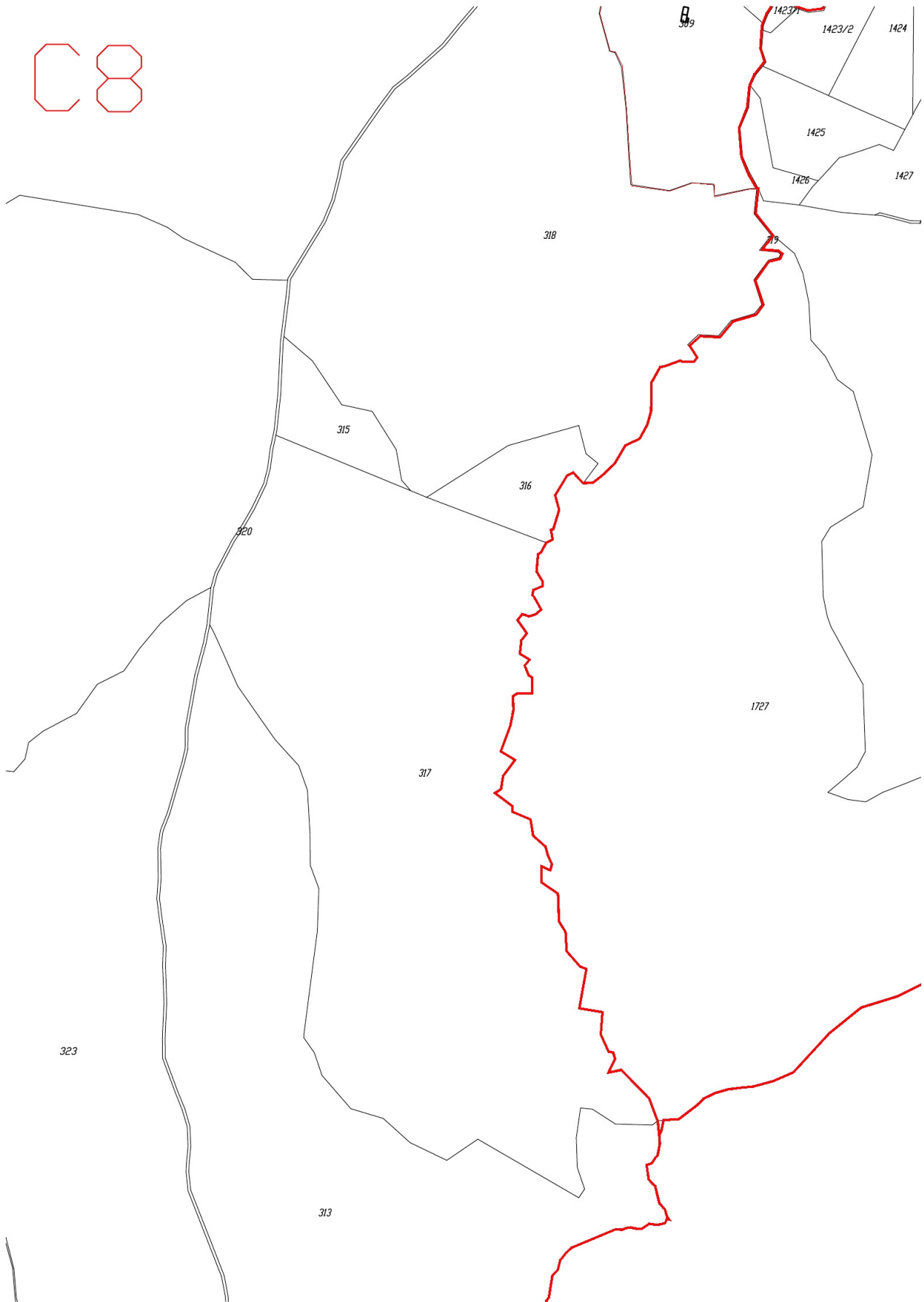

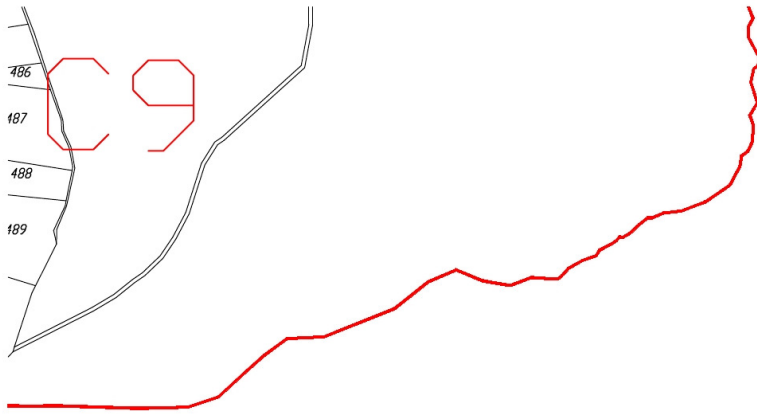

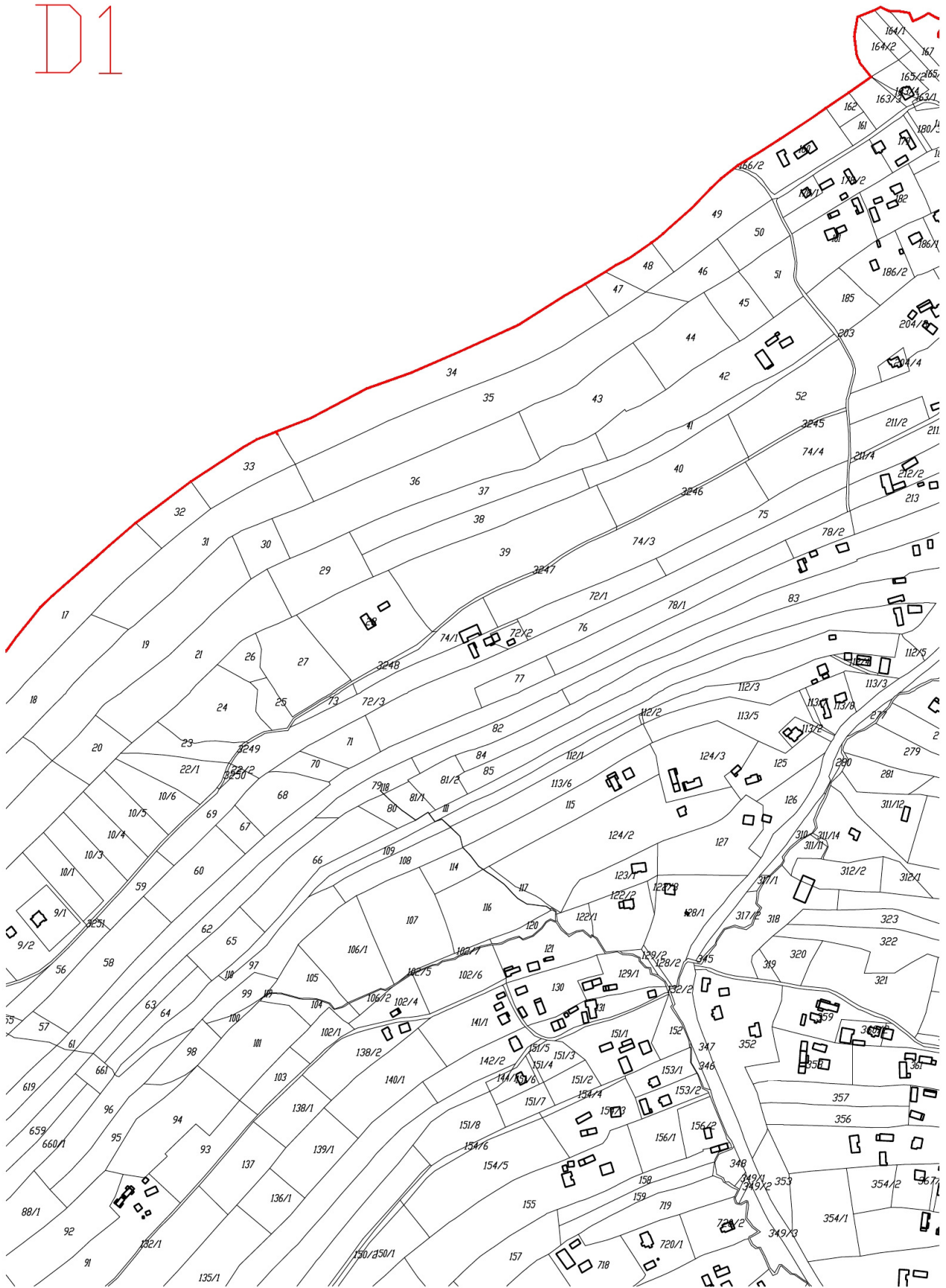

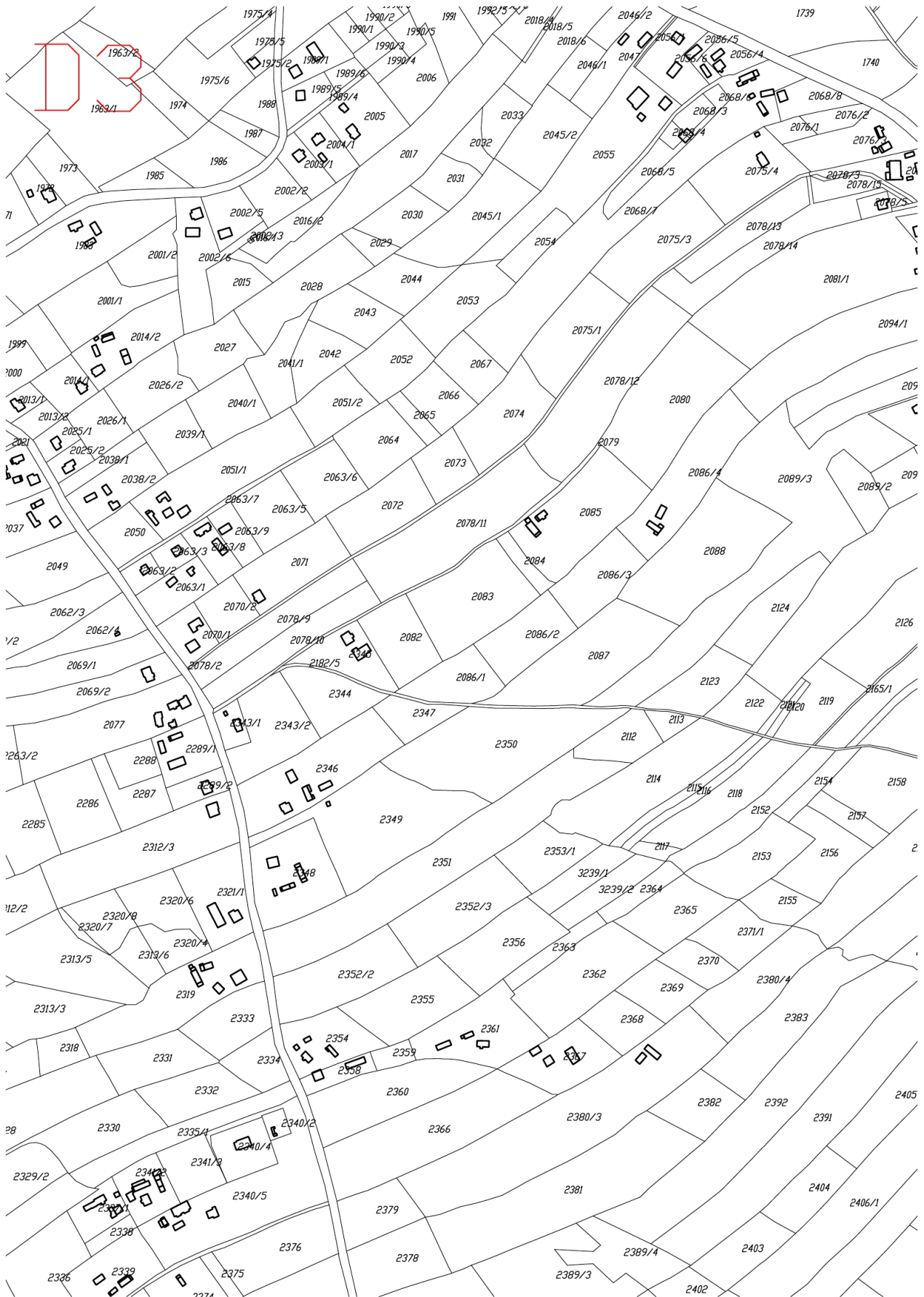

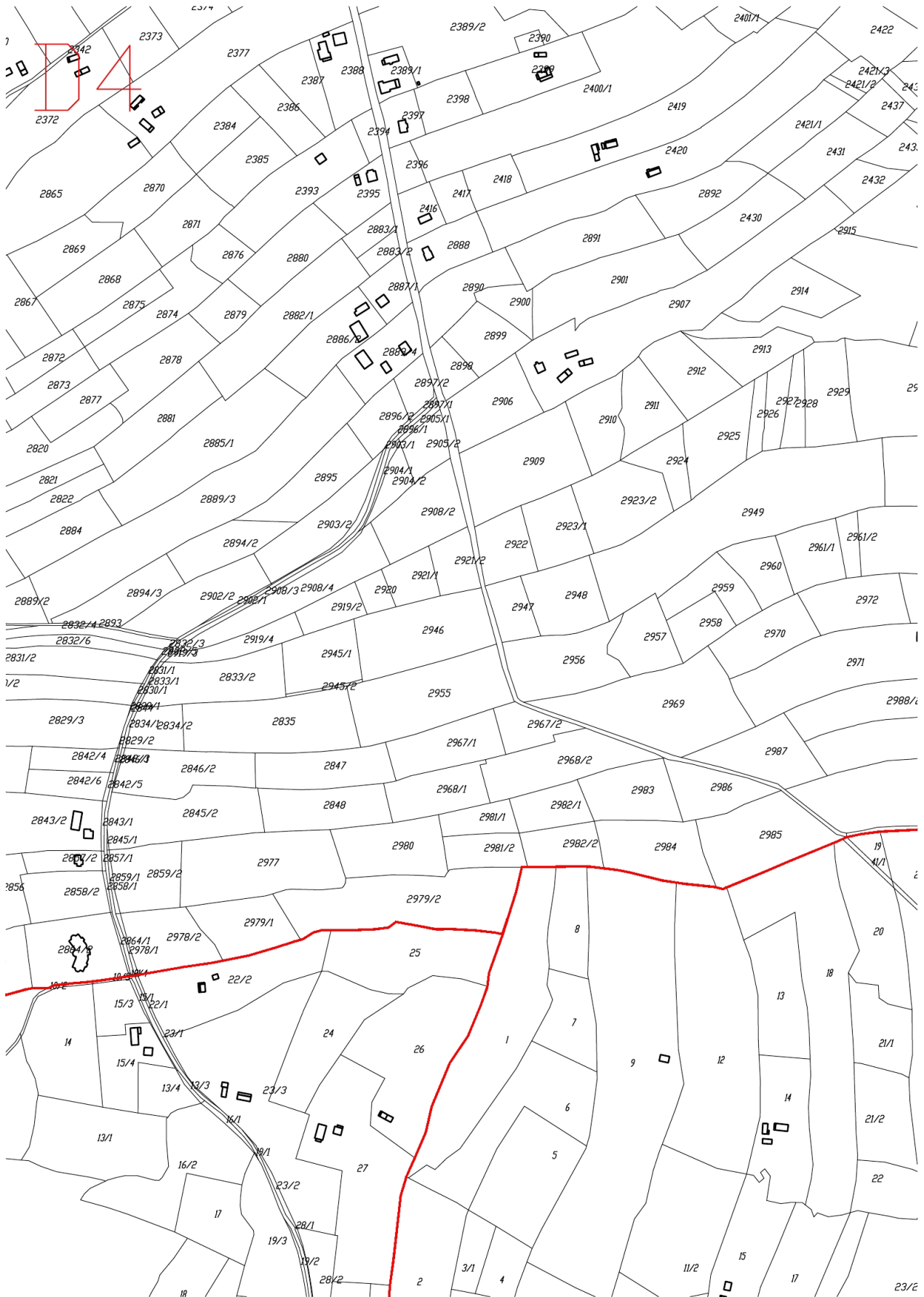

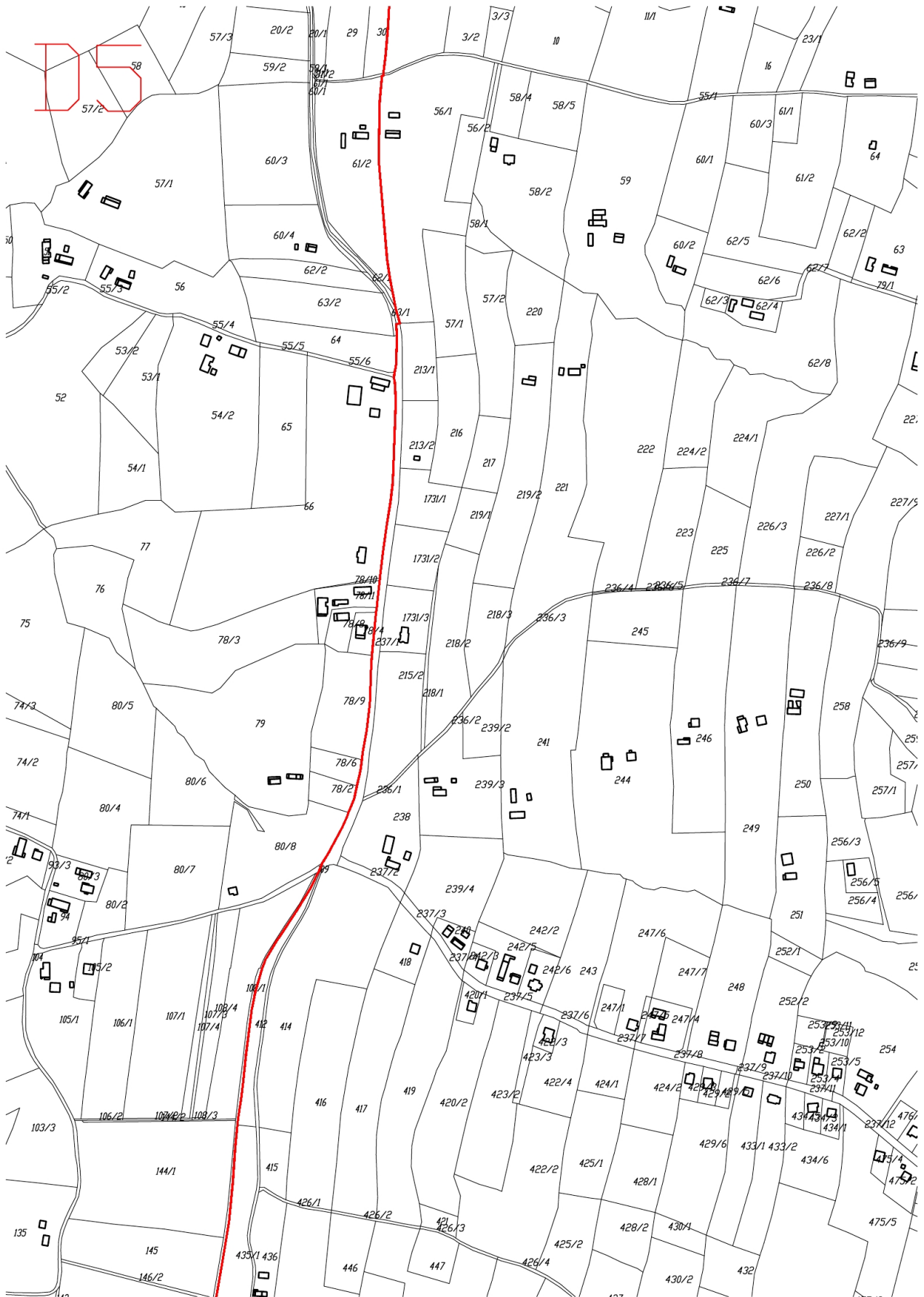
D1

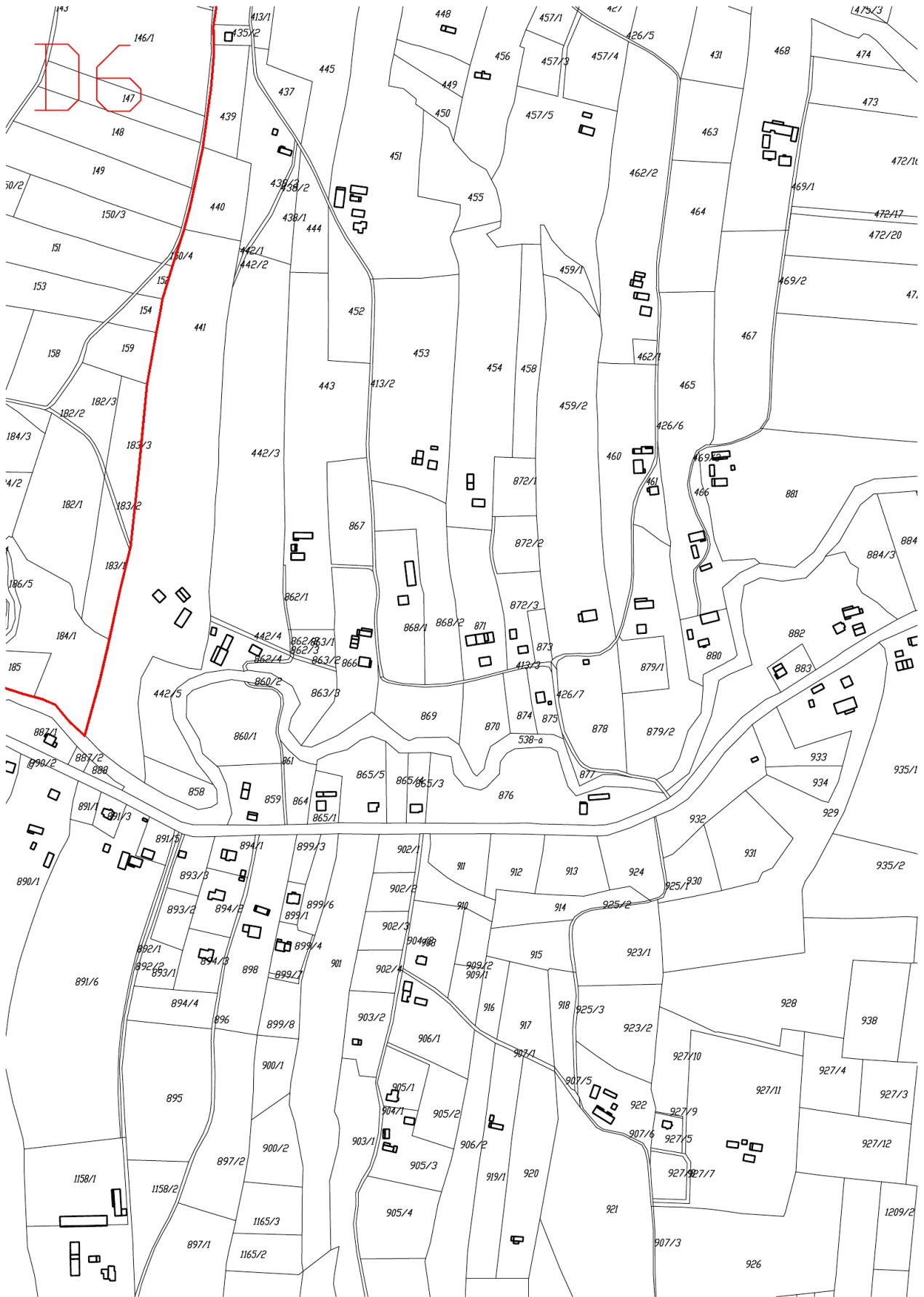

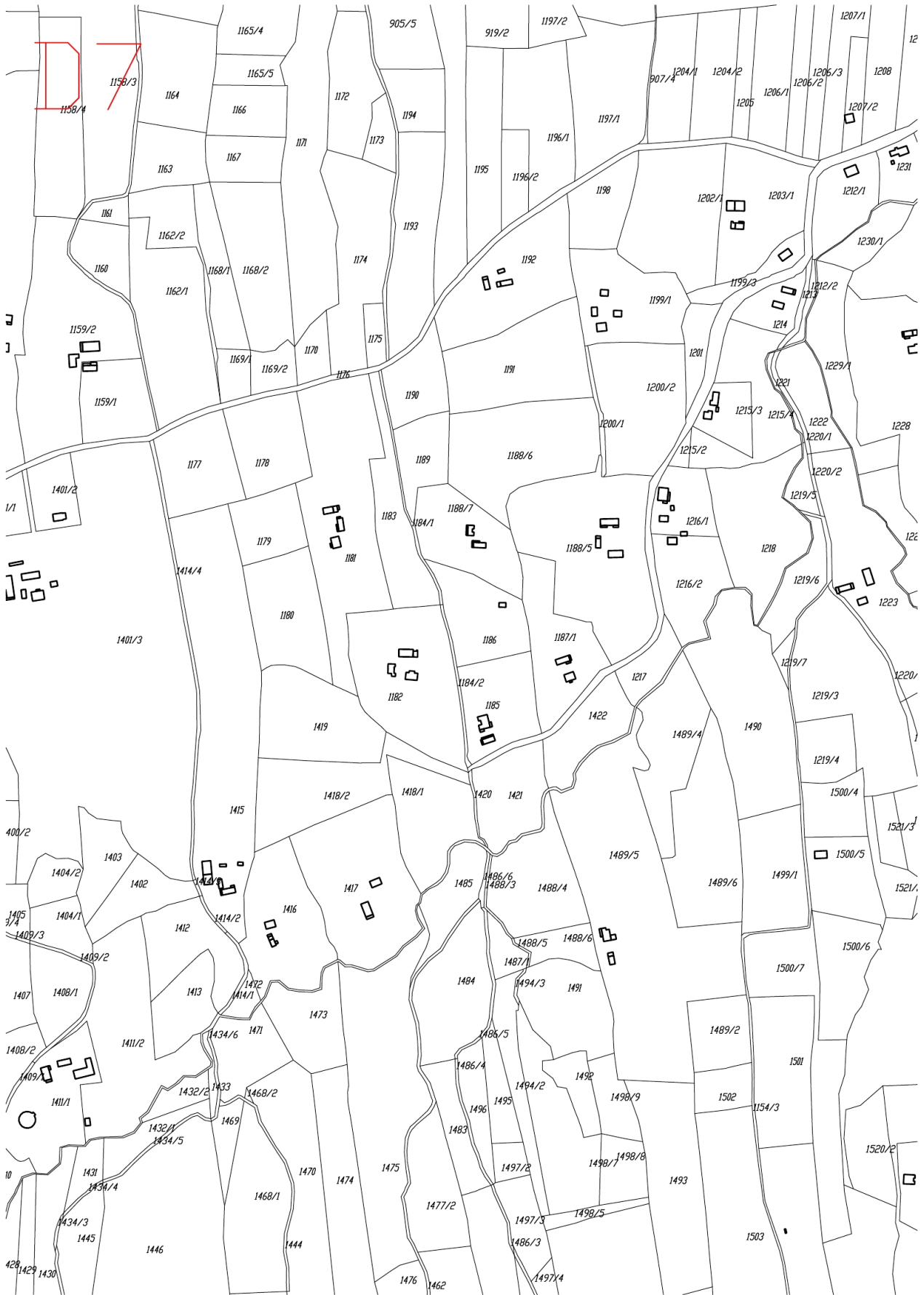

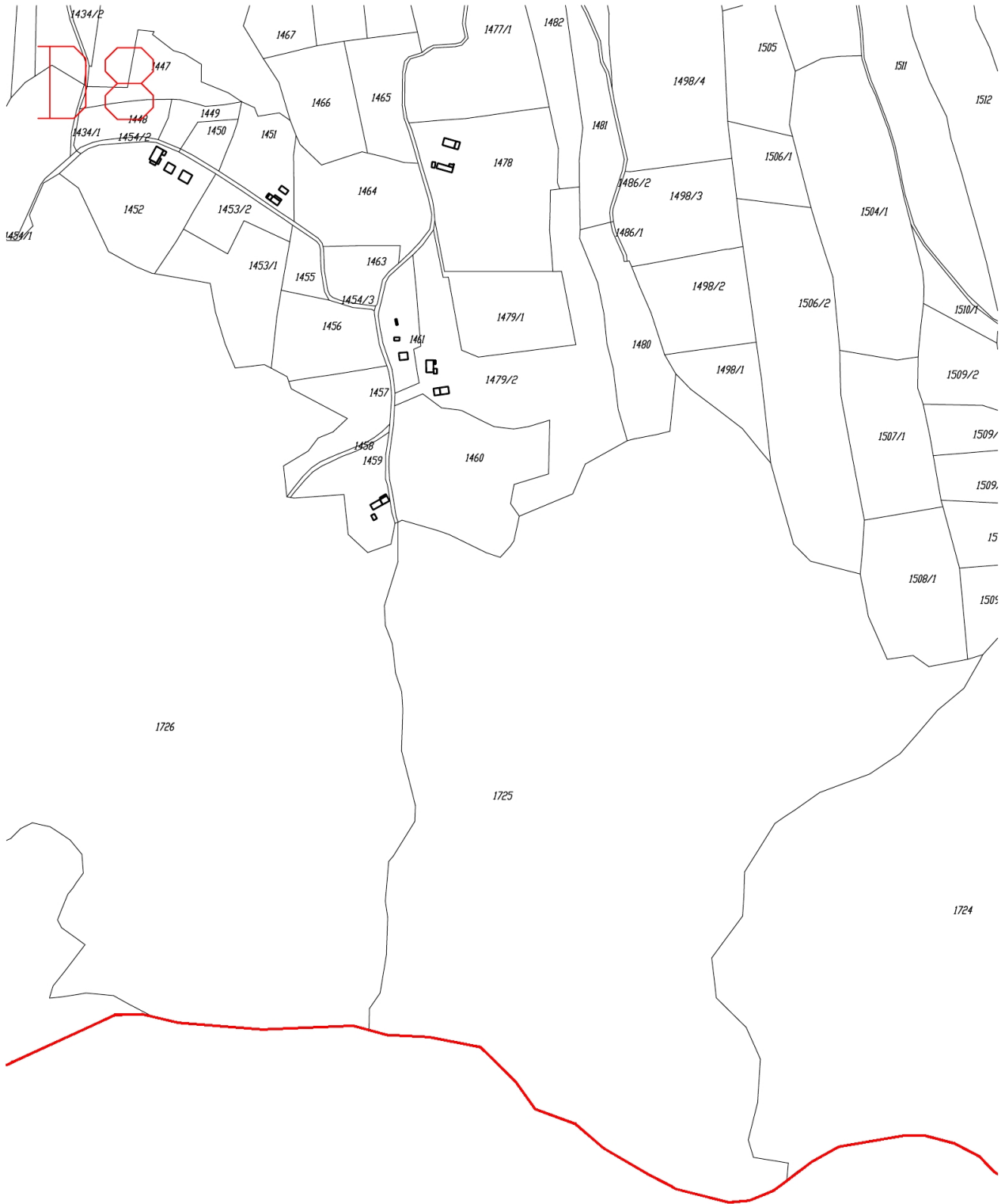

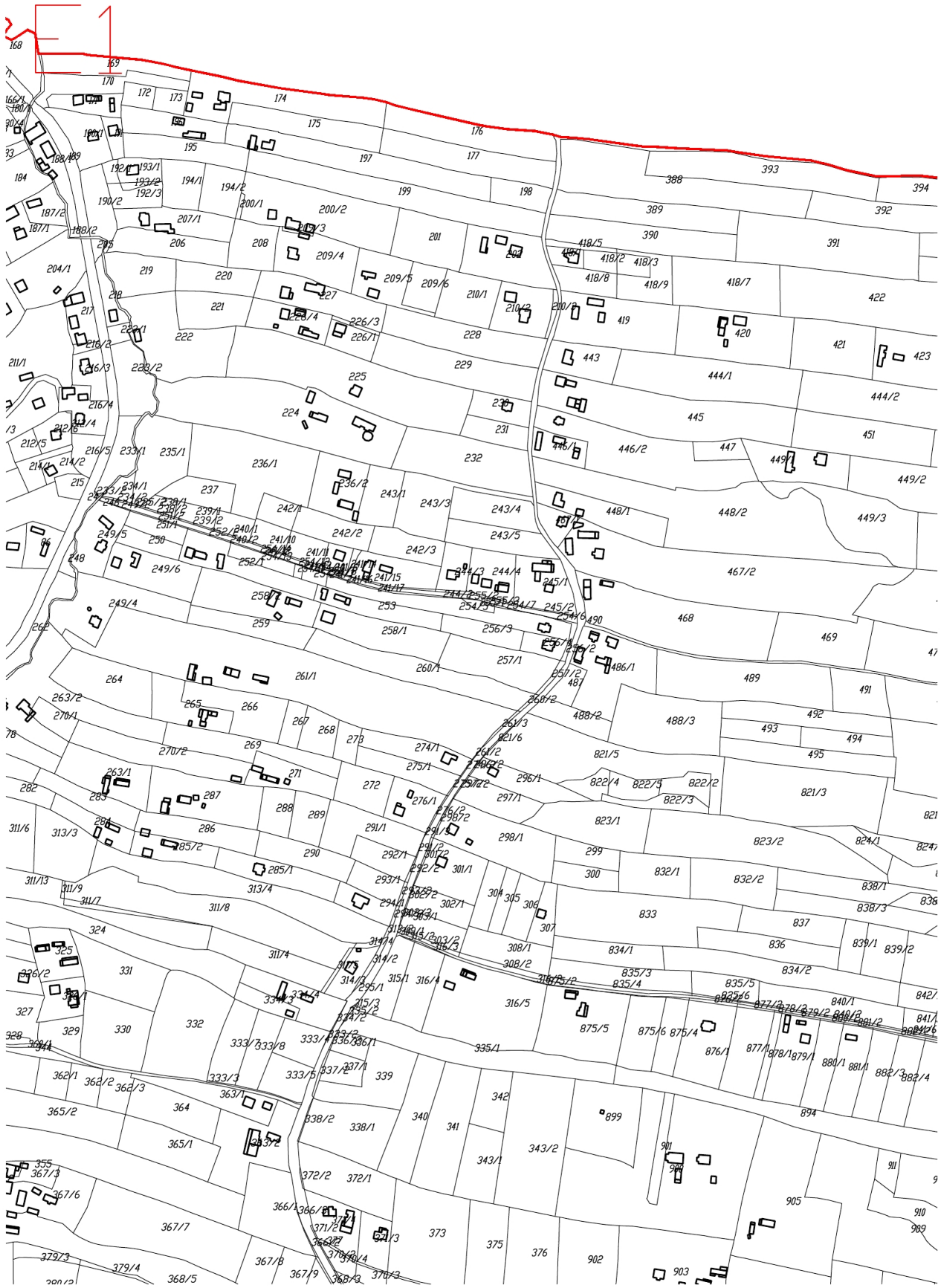

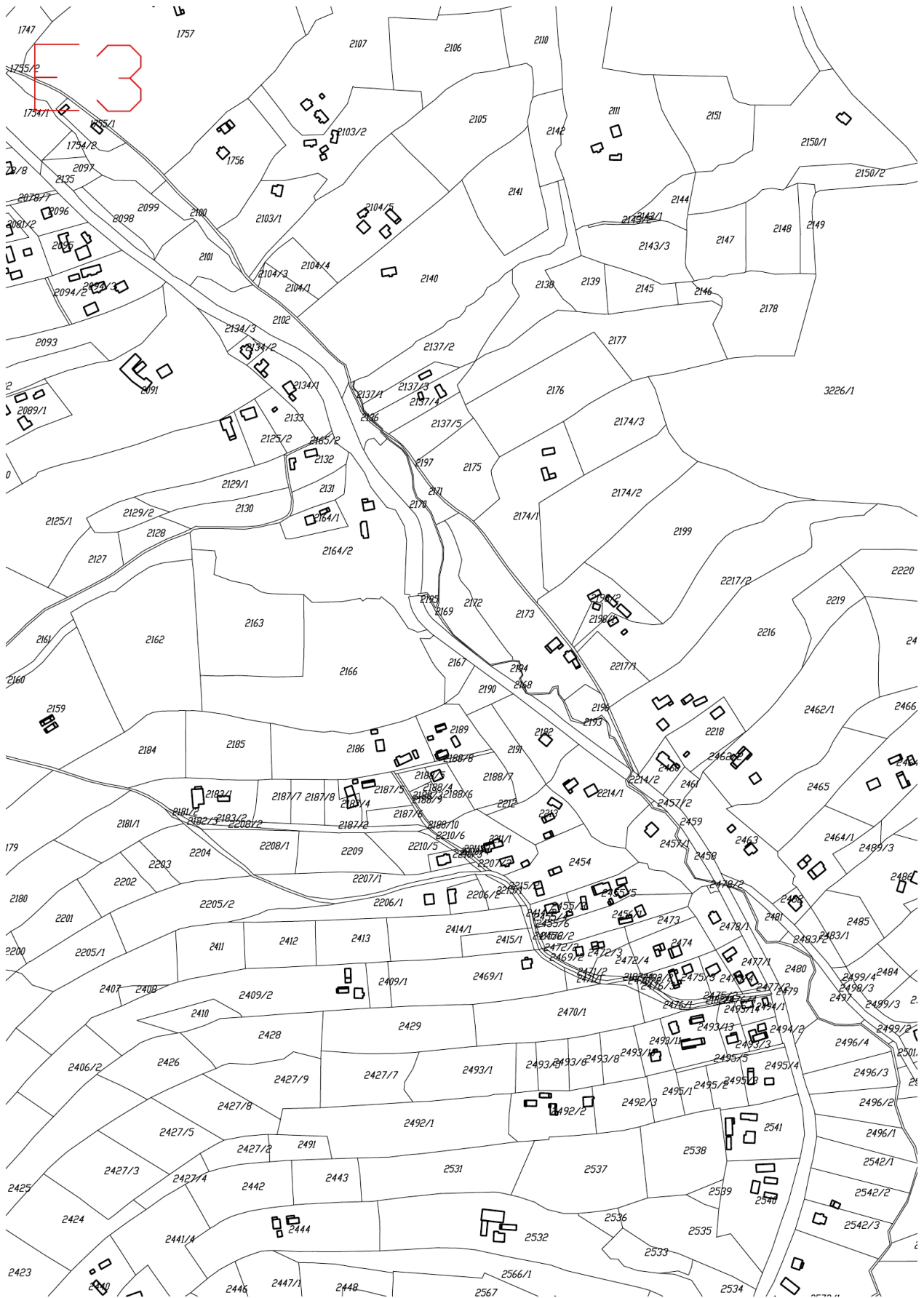

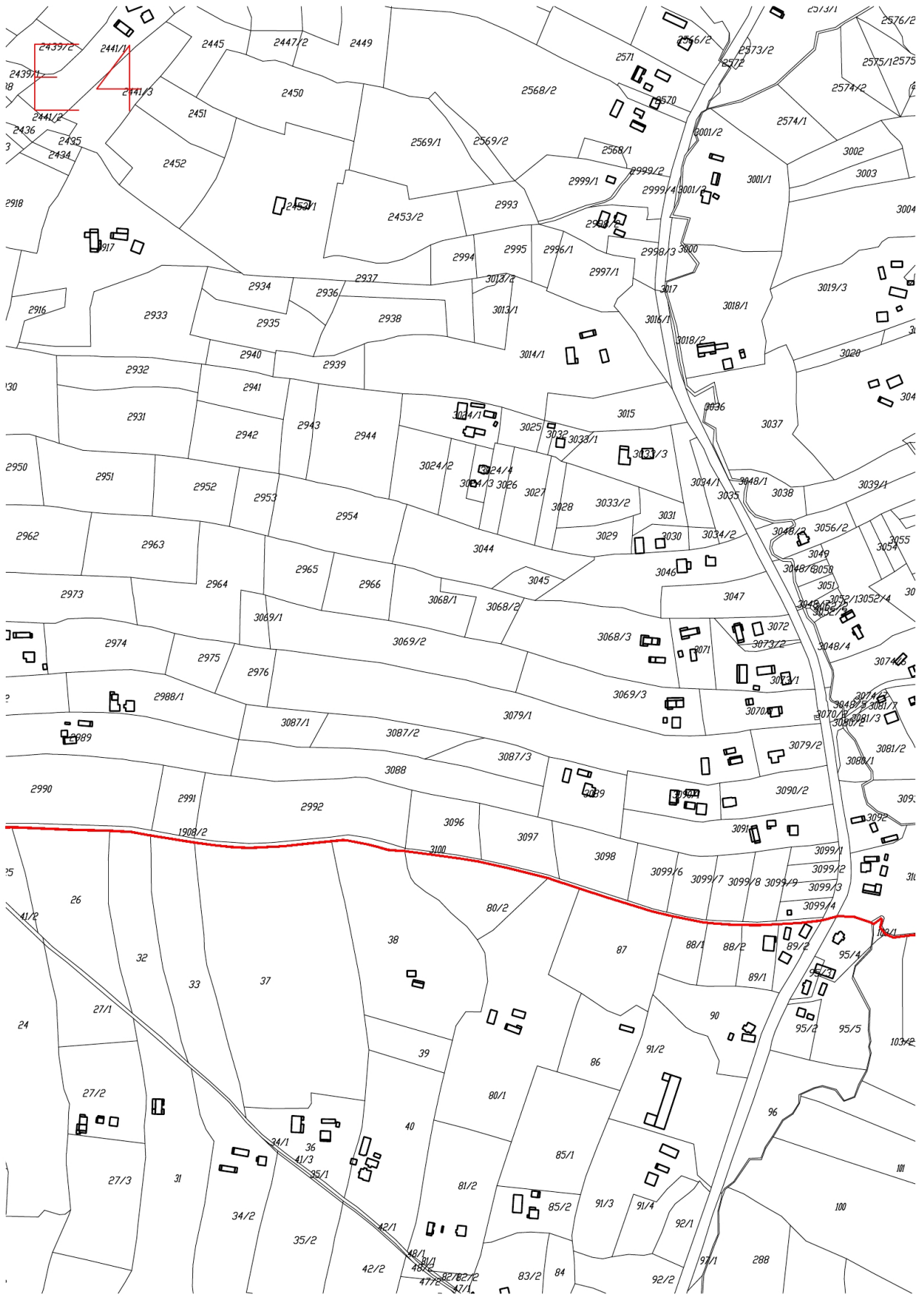

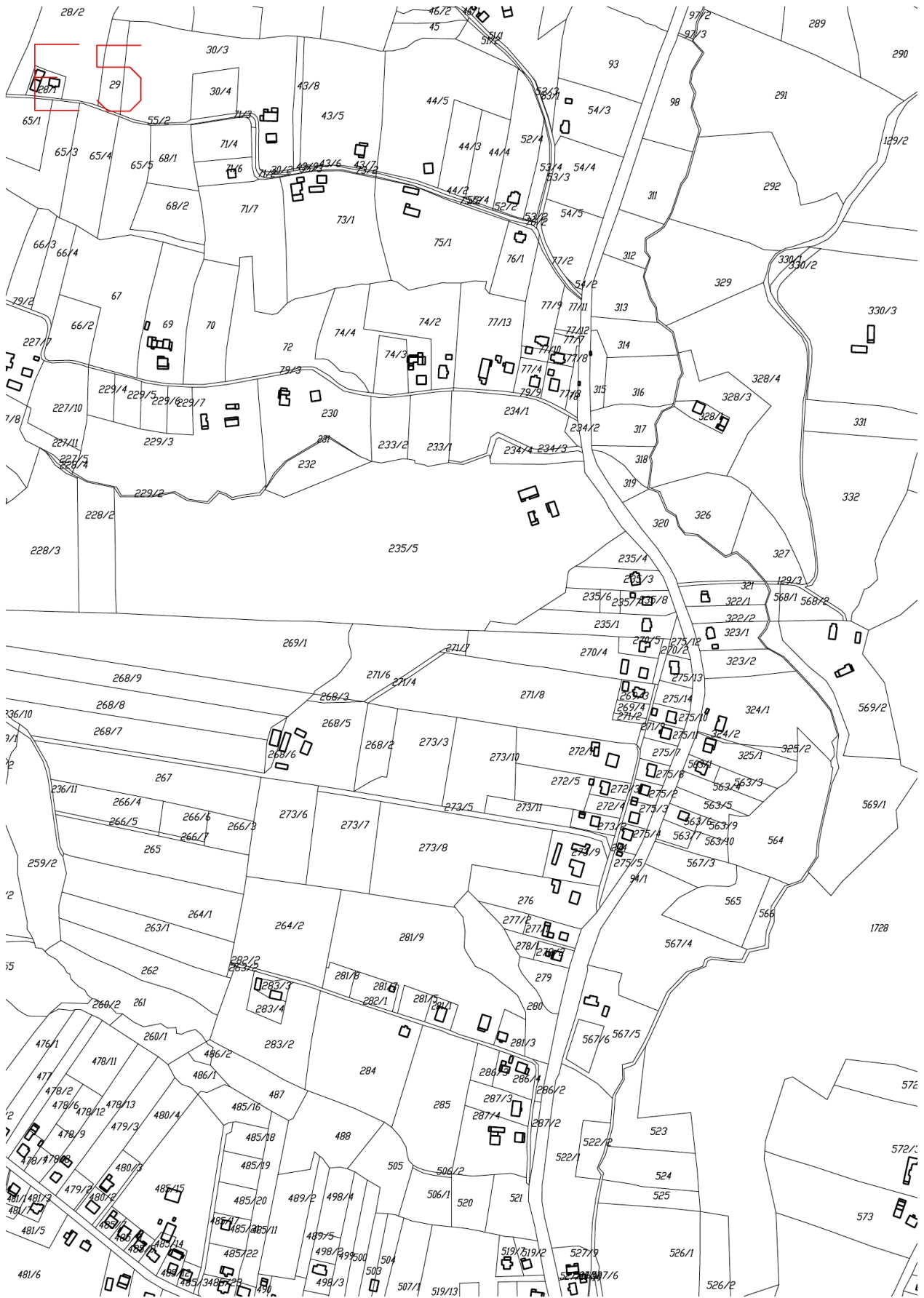

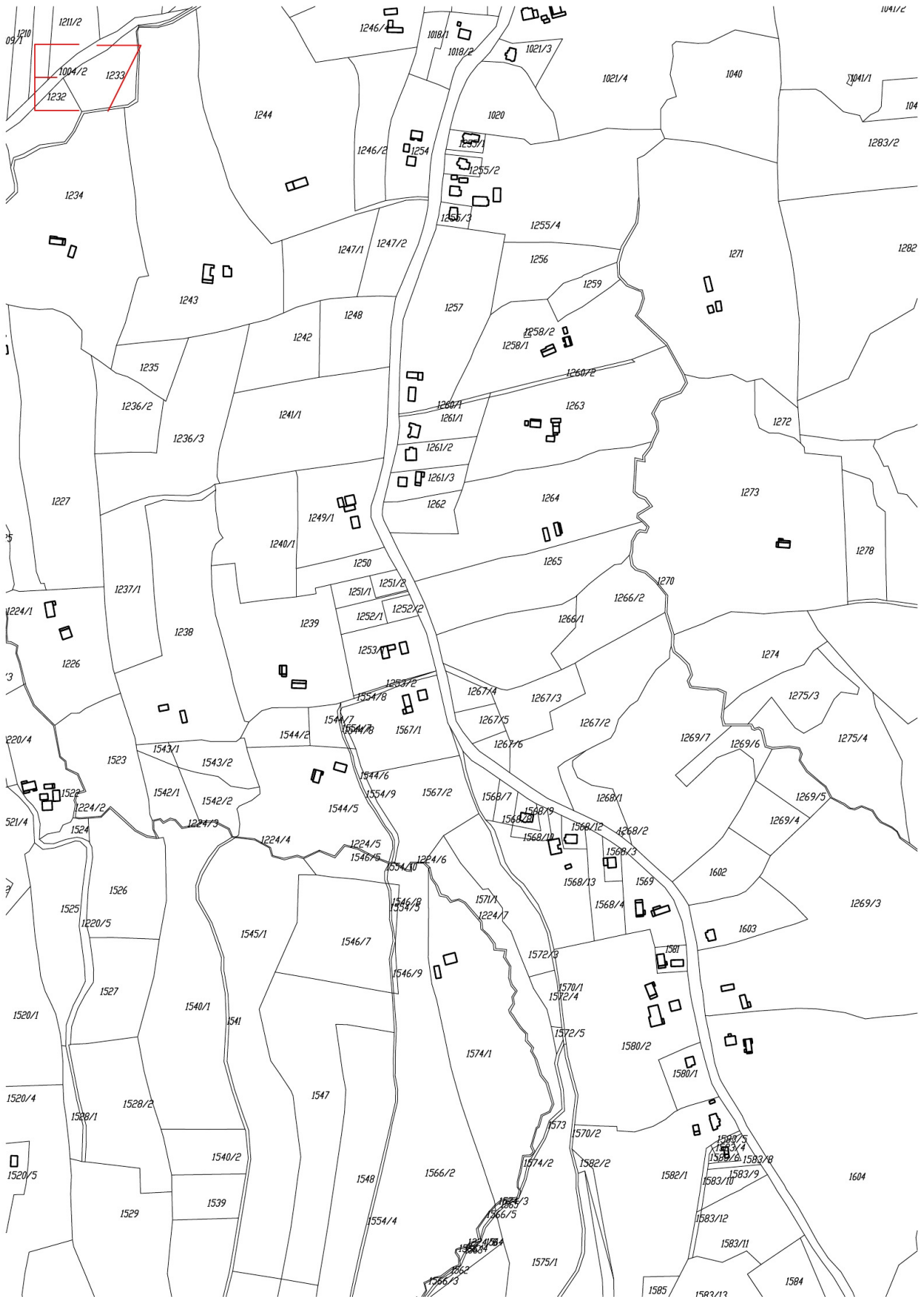

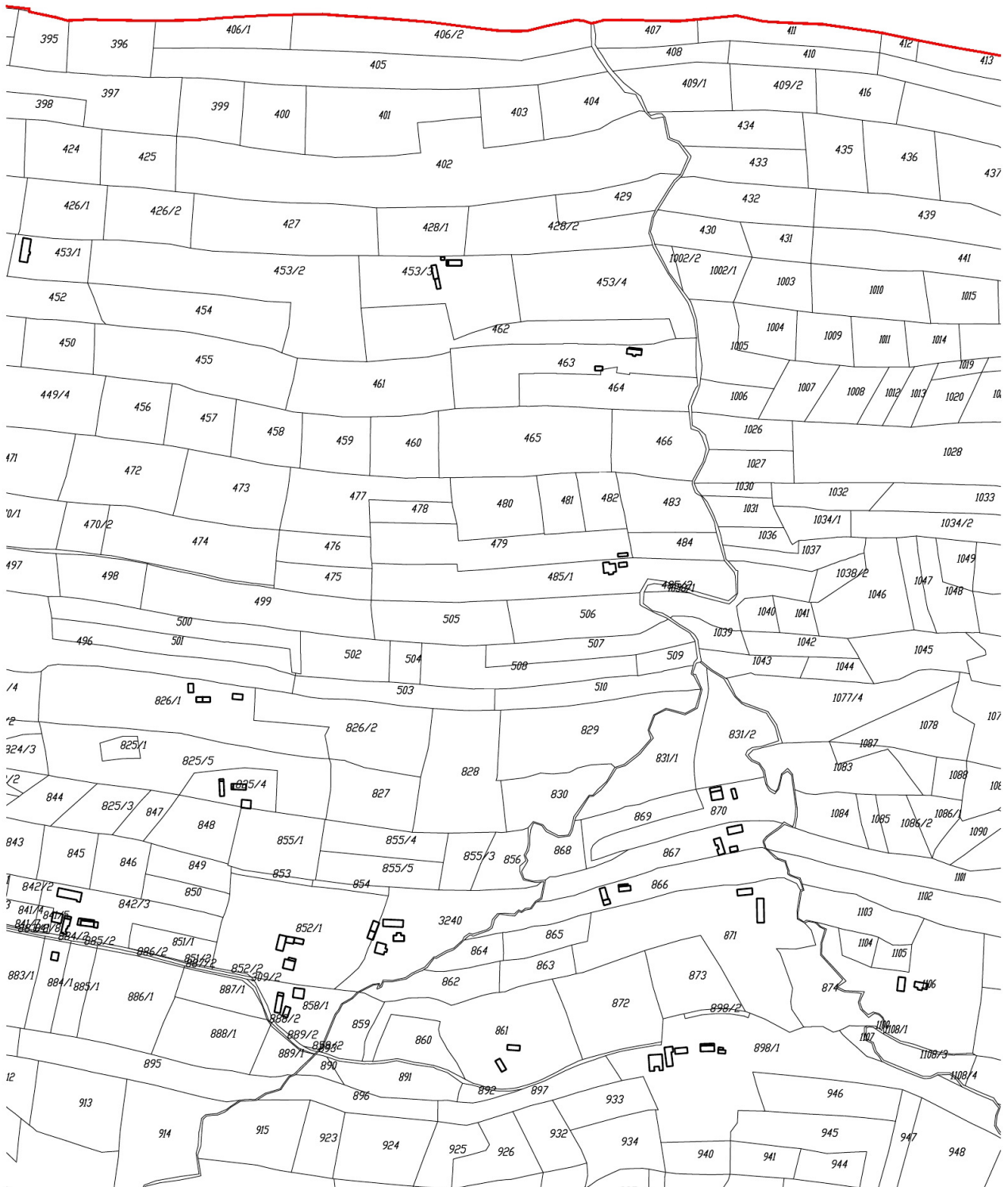

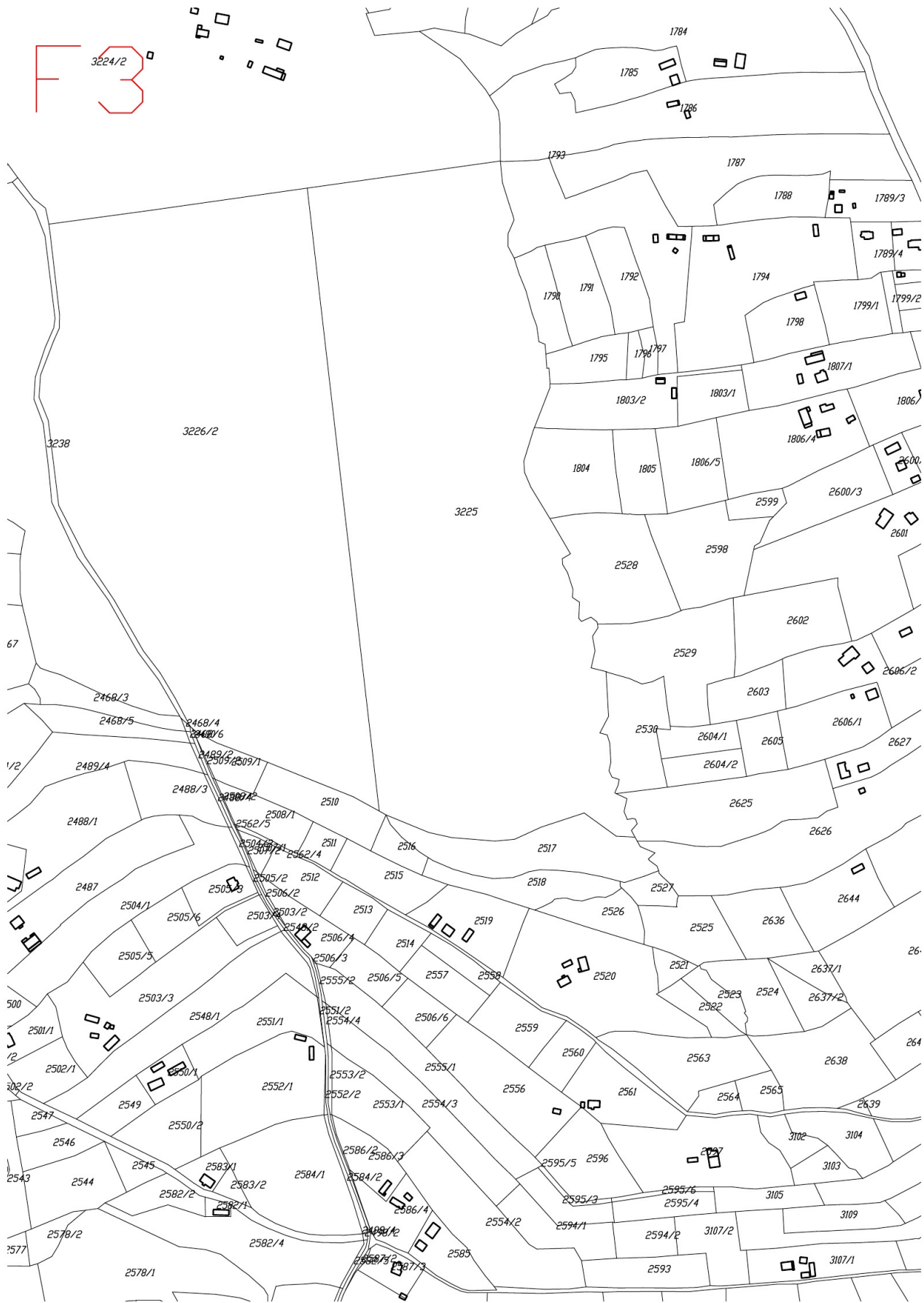

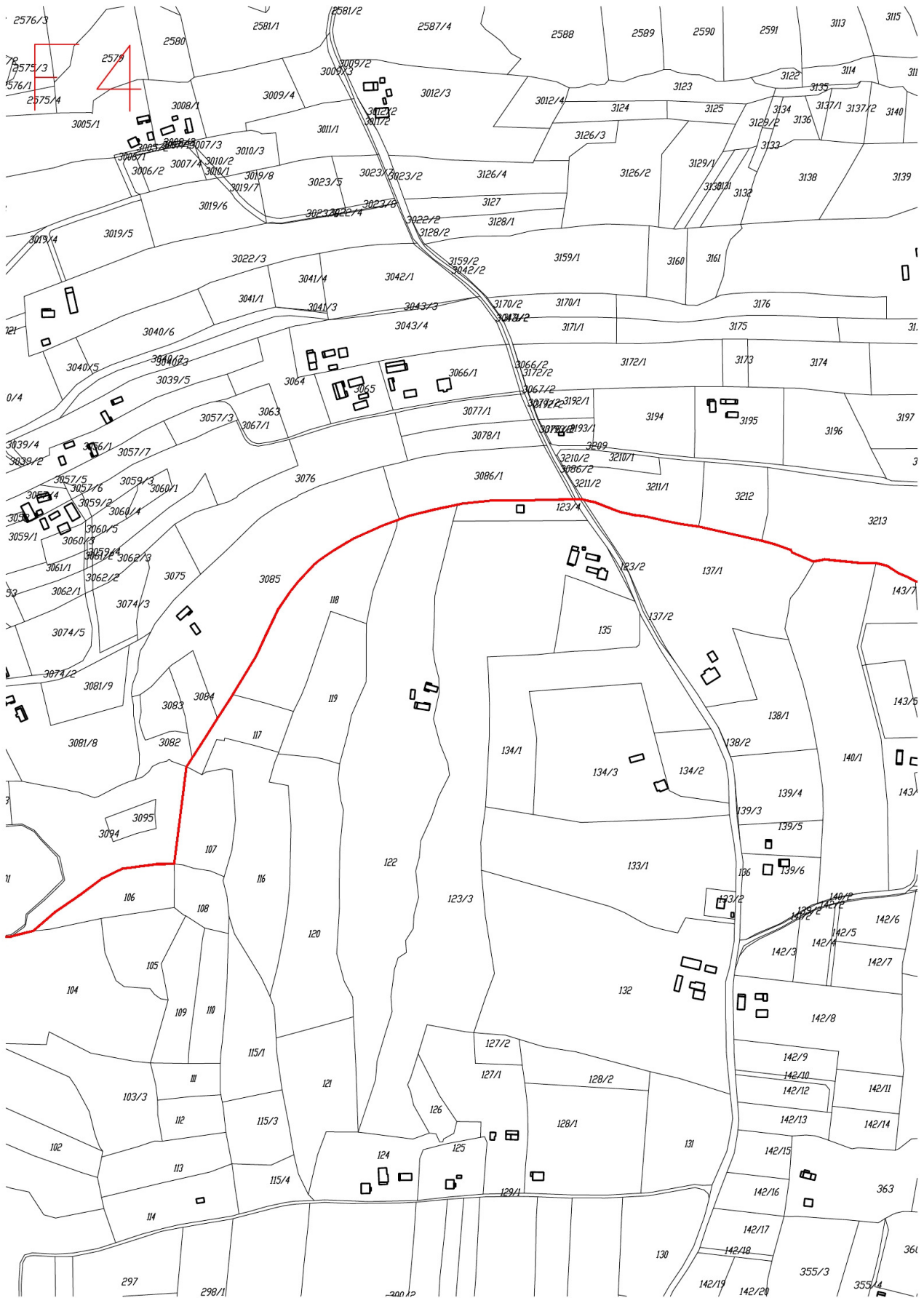

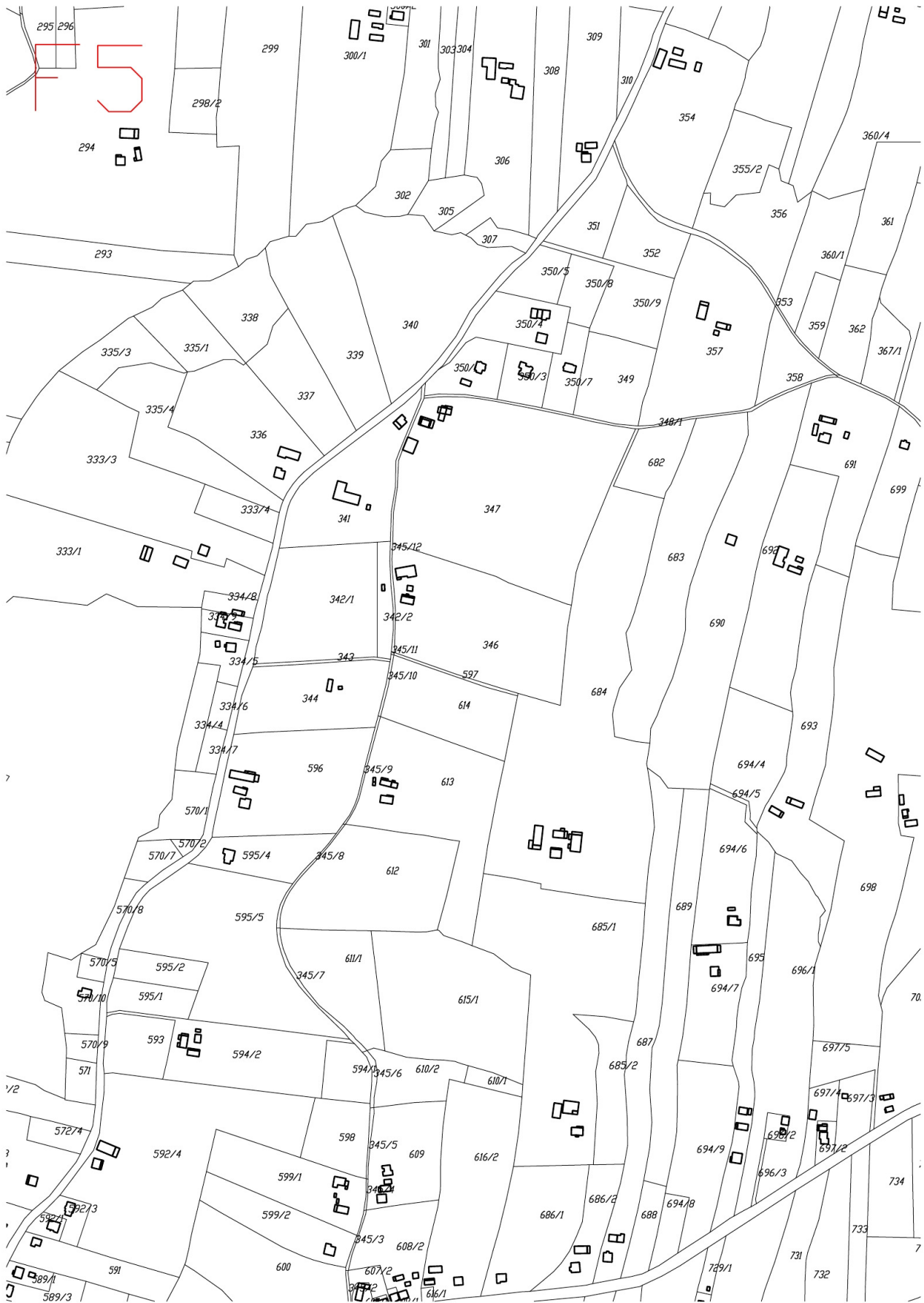
F1

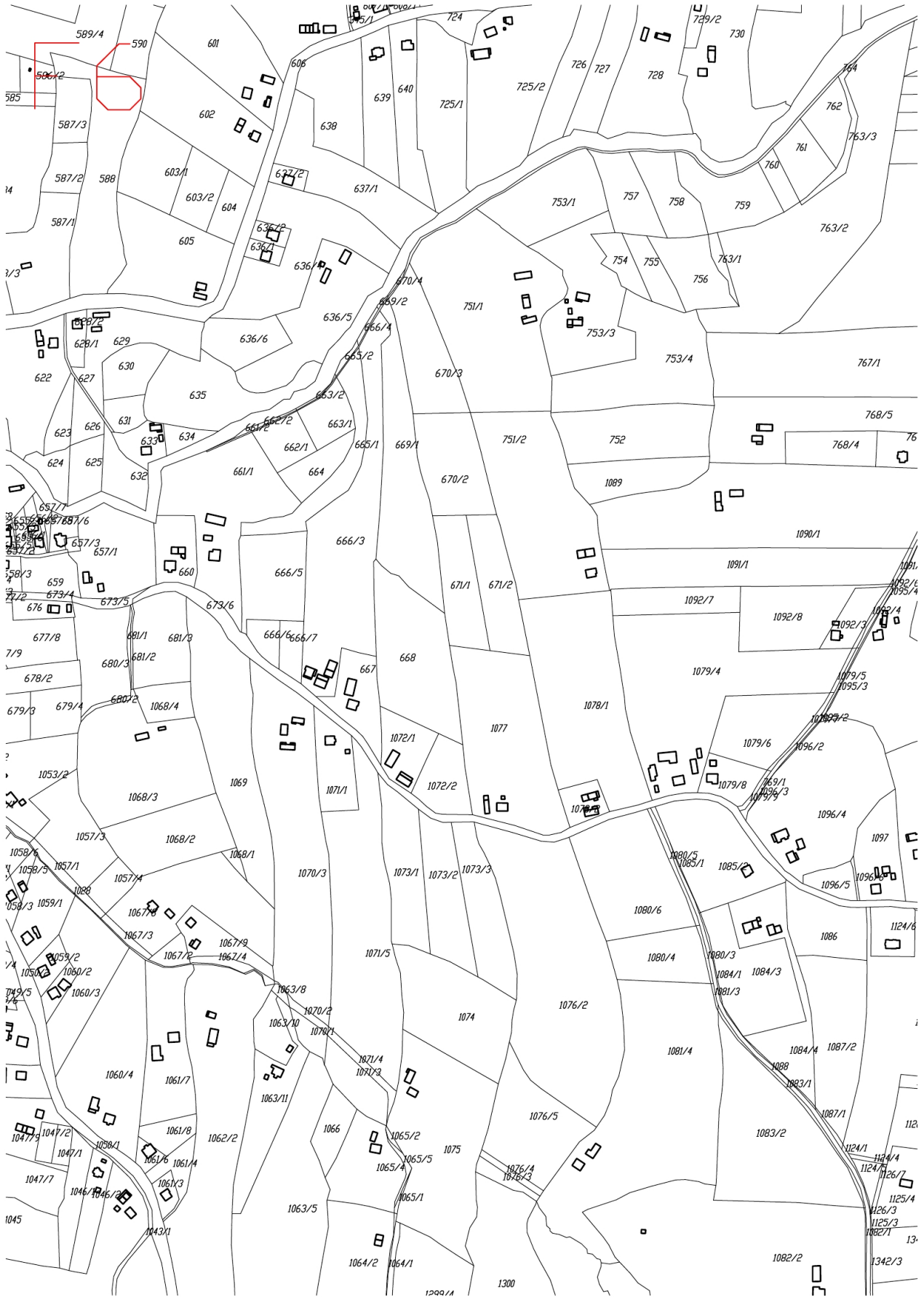

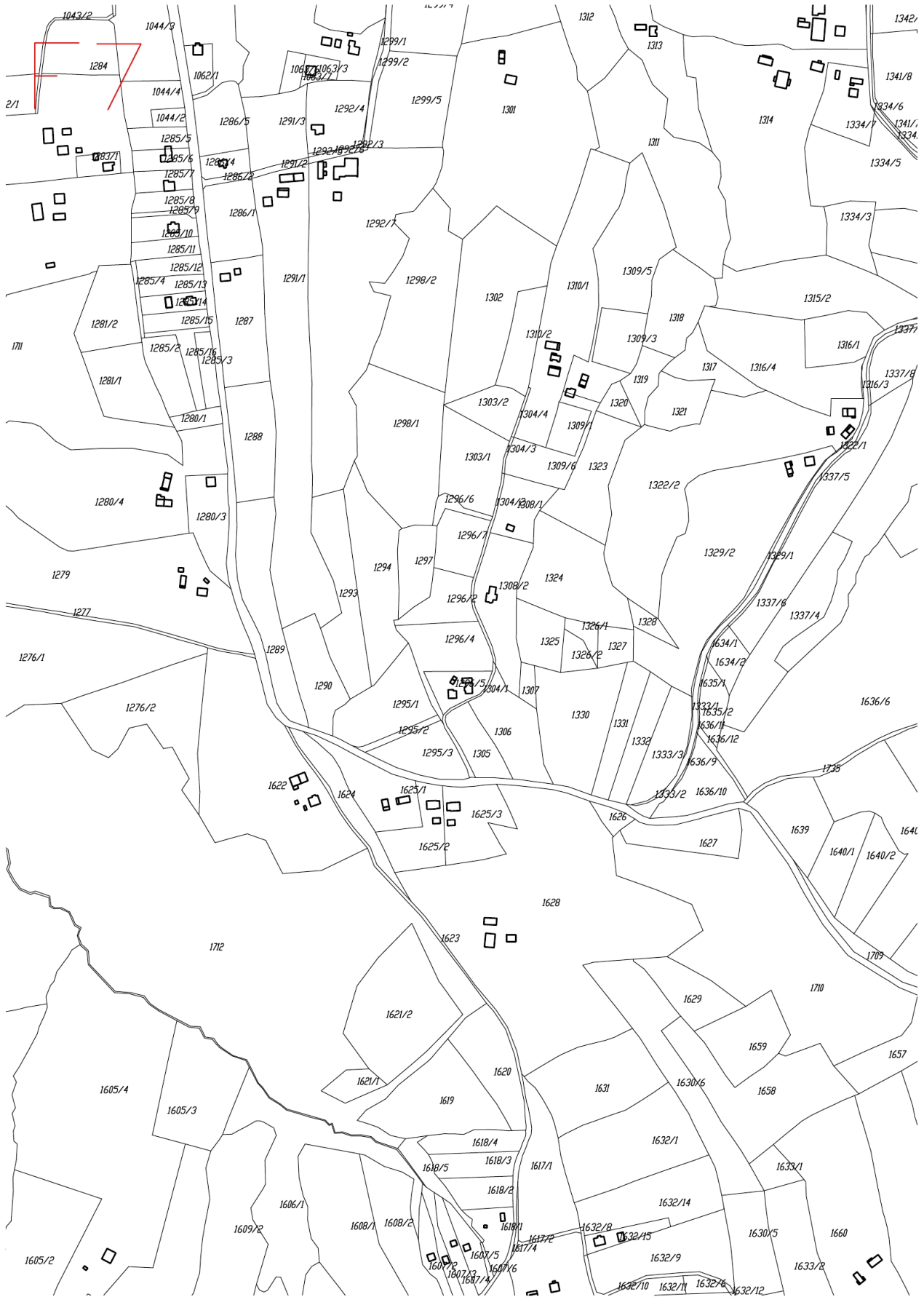

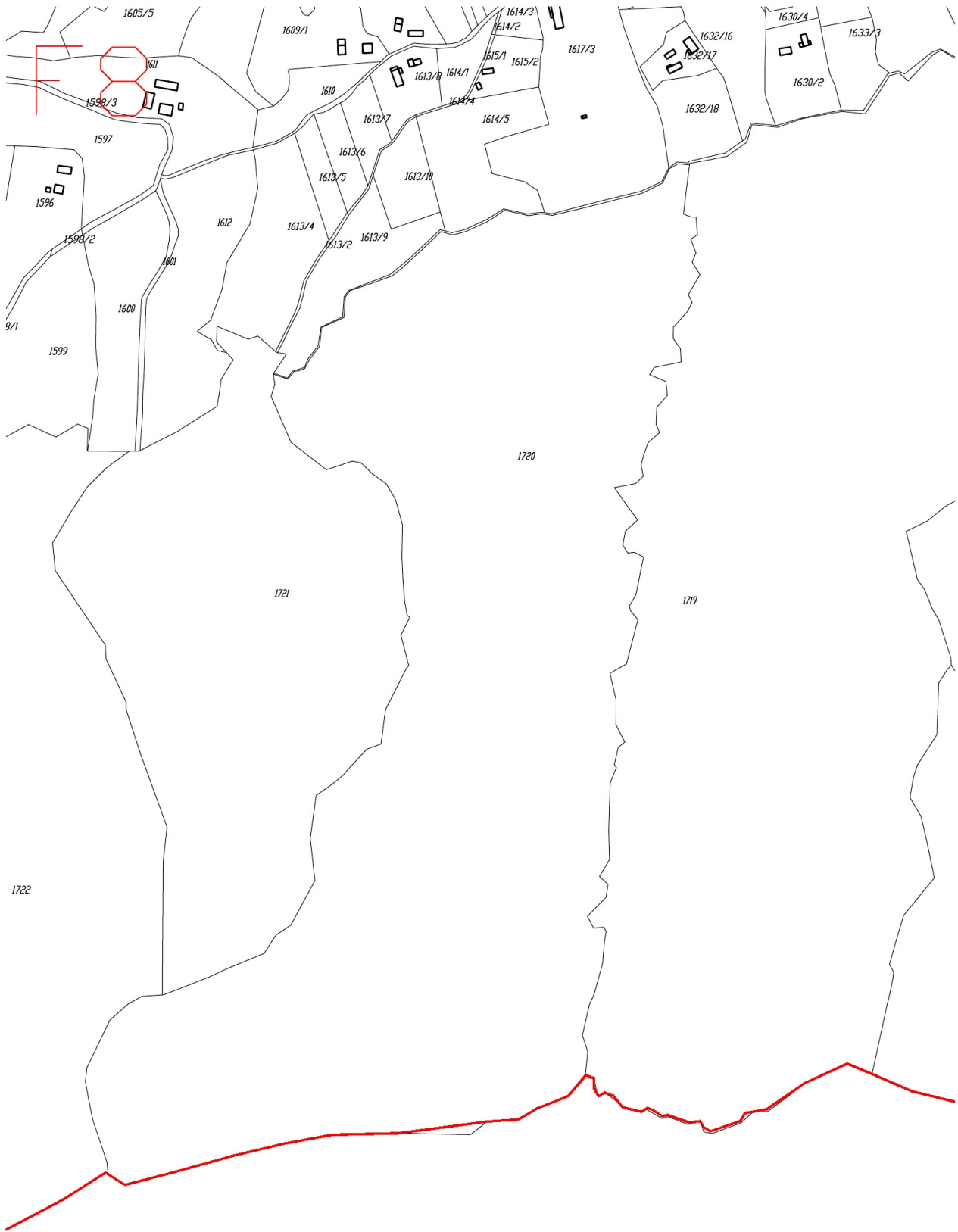

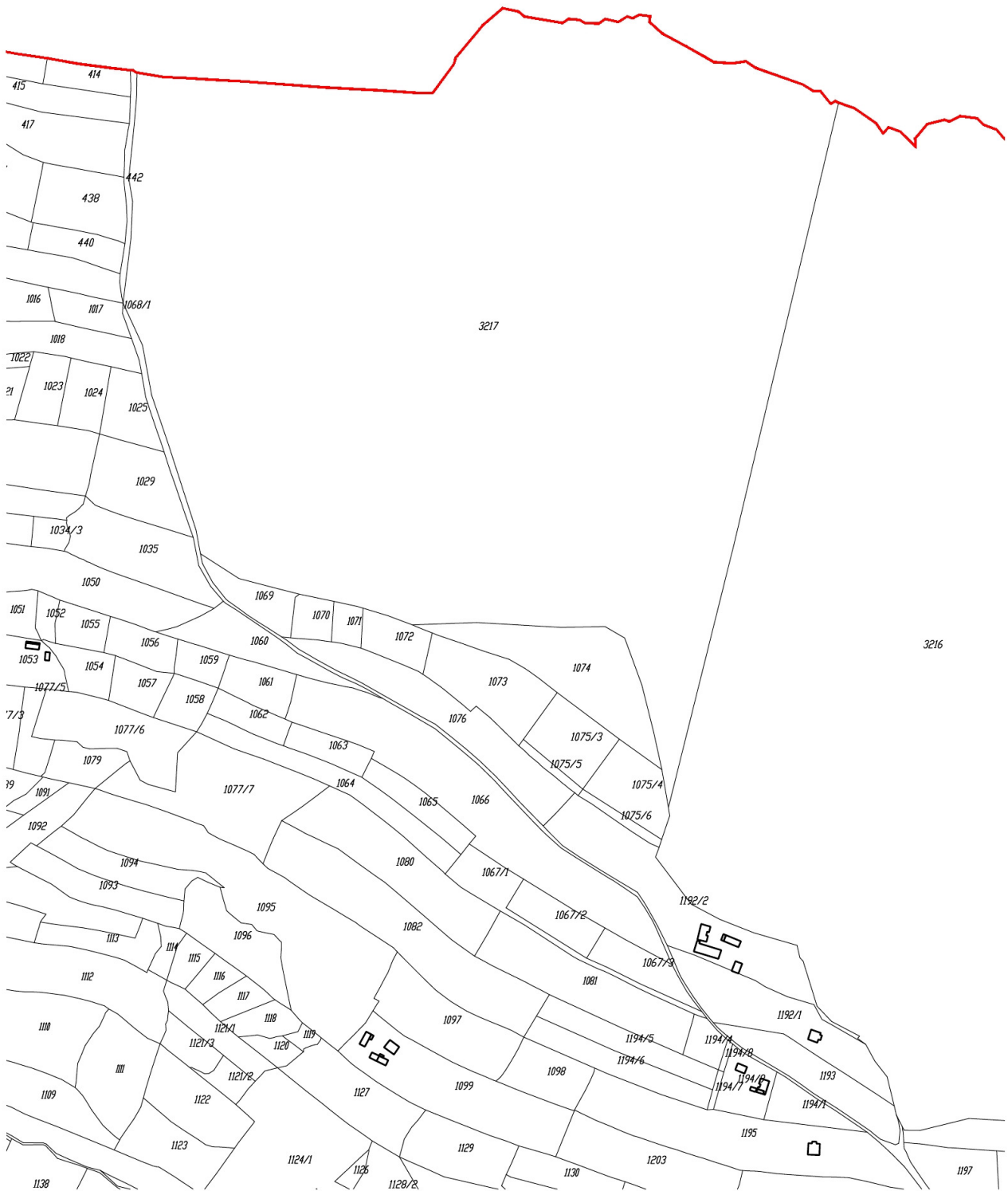

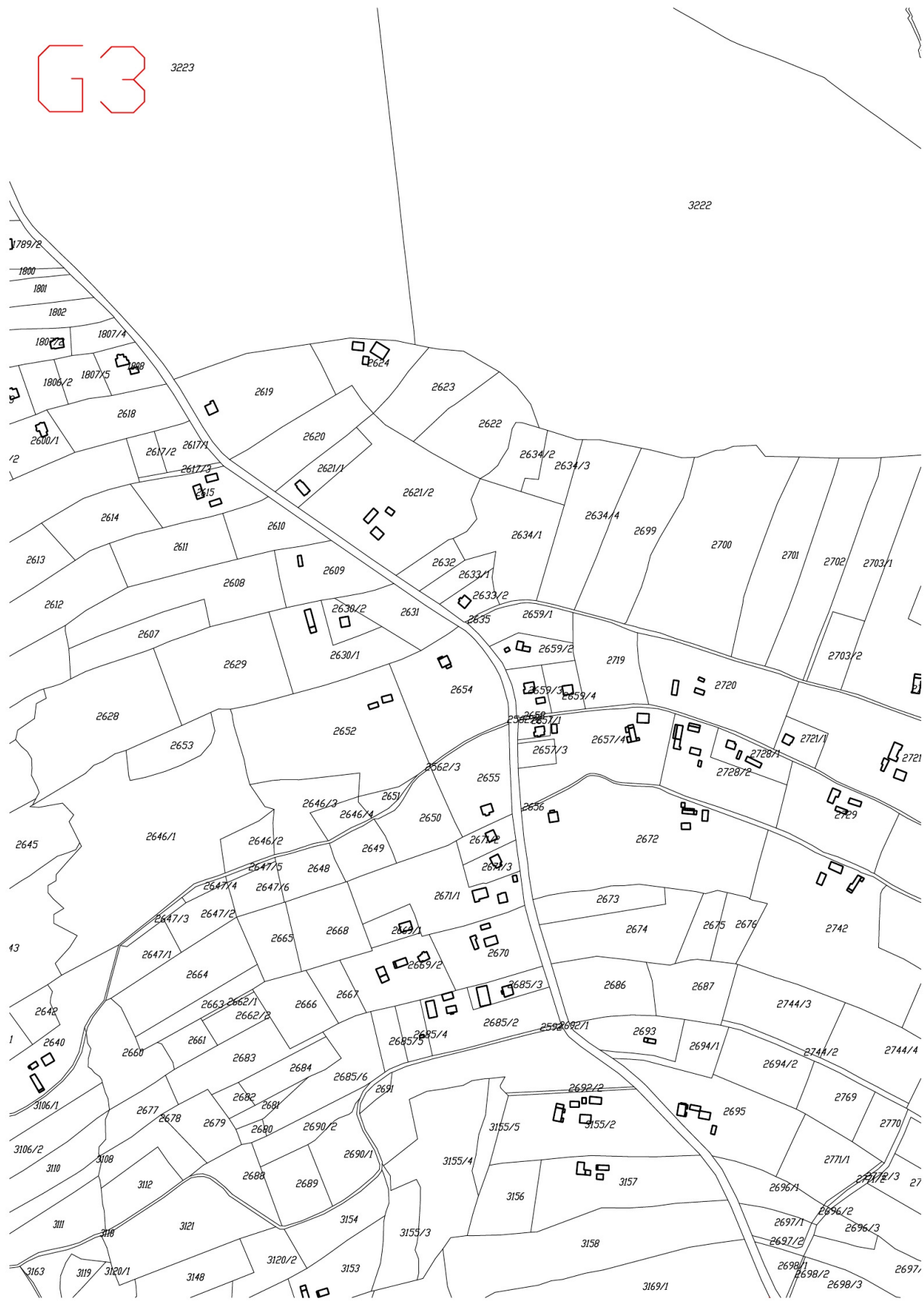

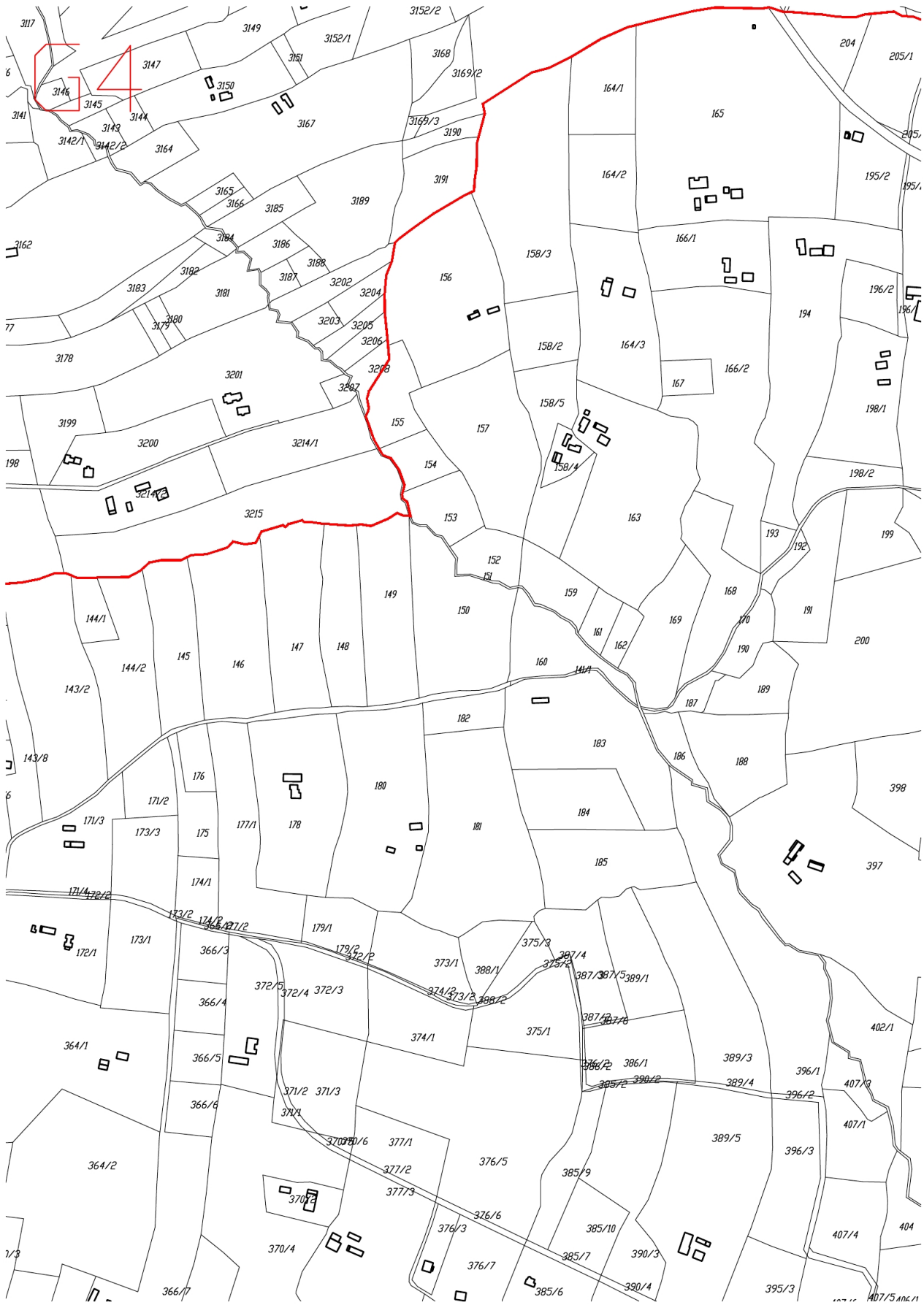

G1

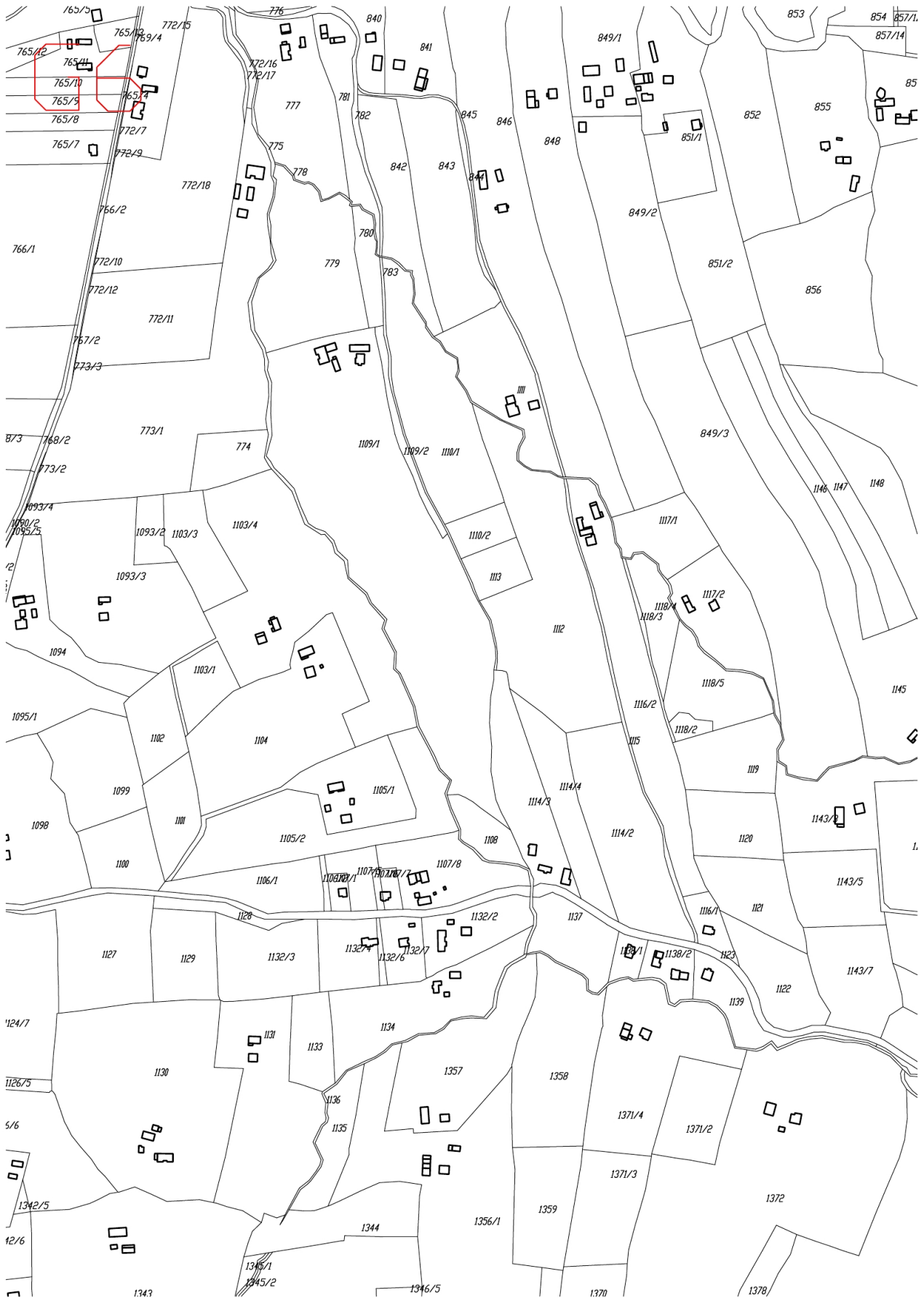

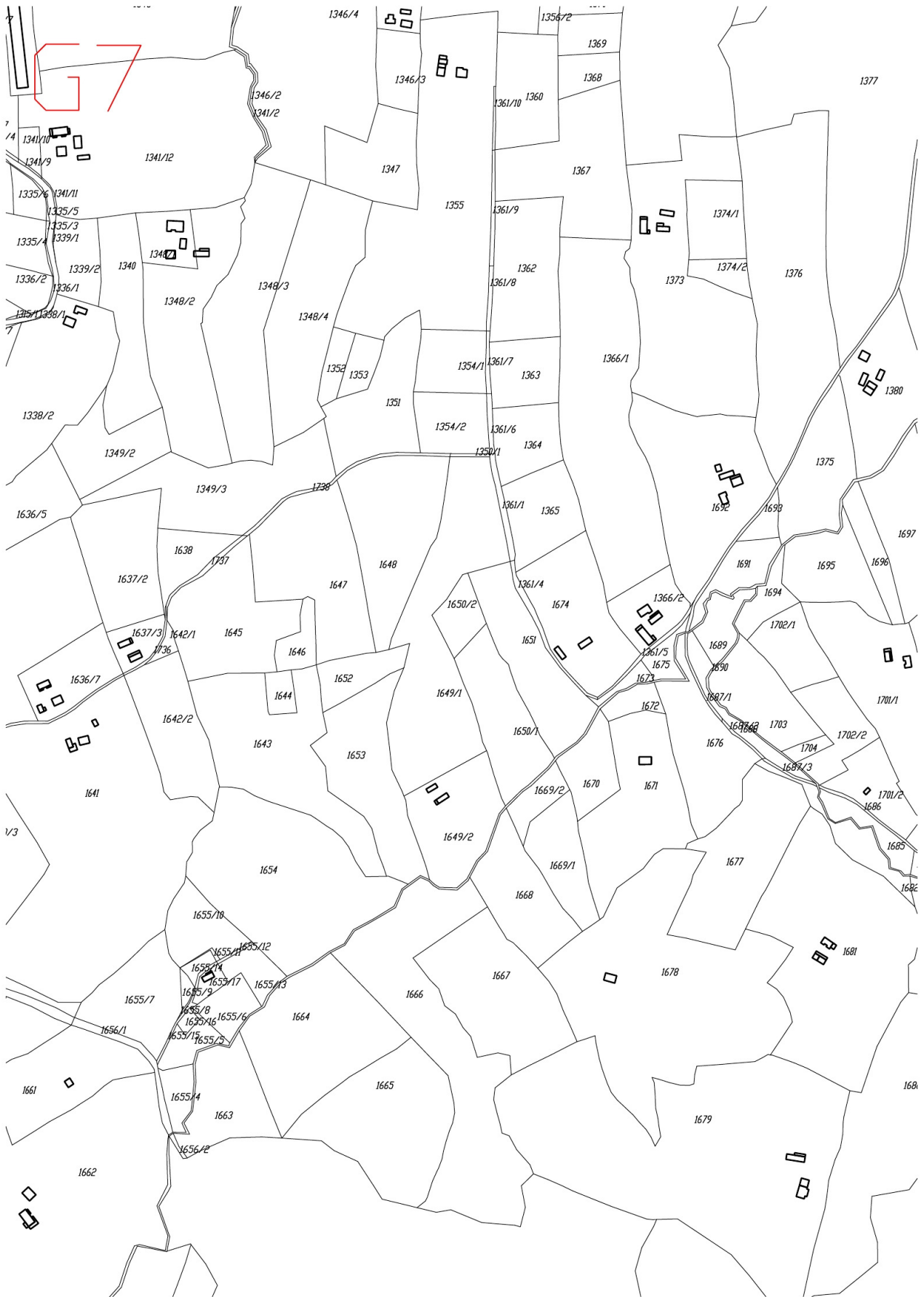

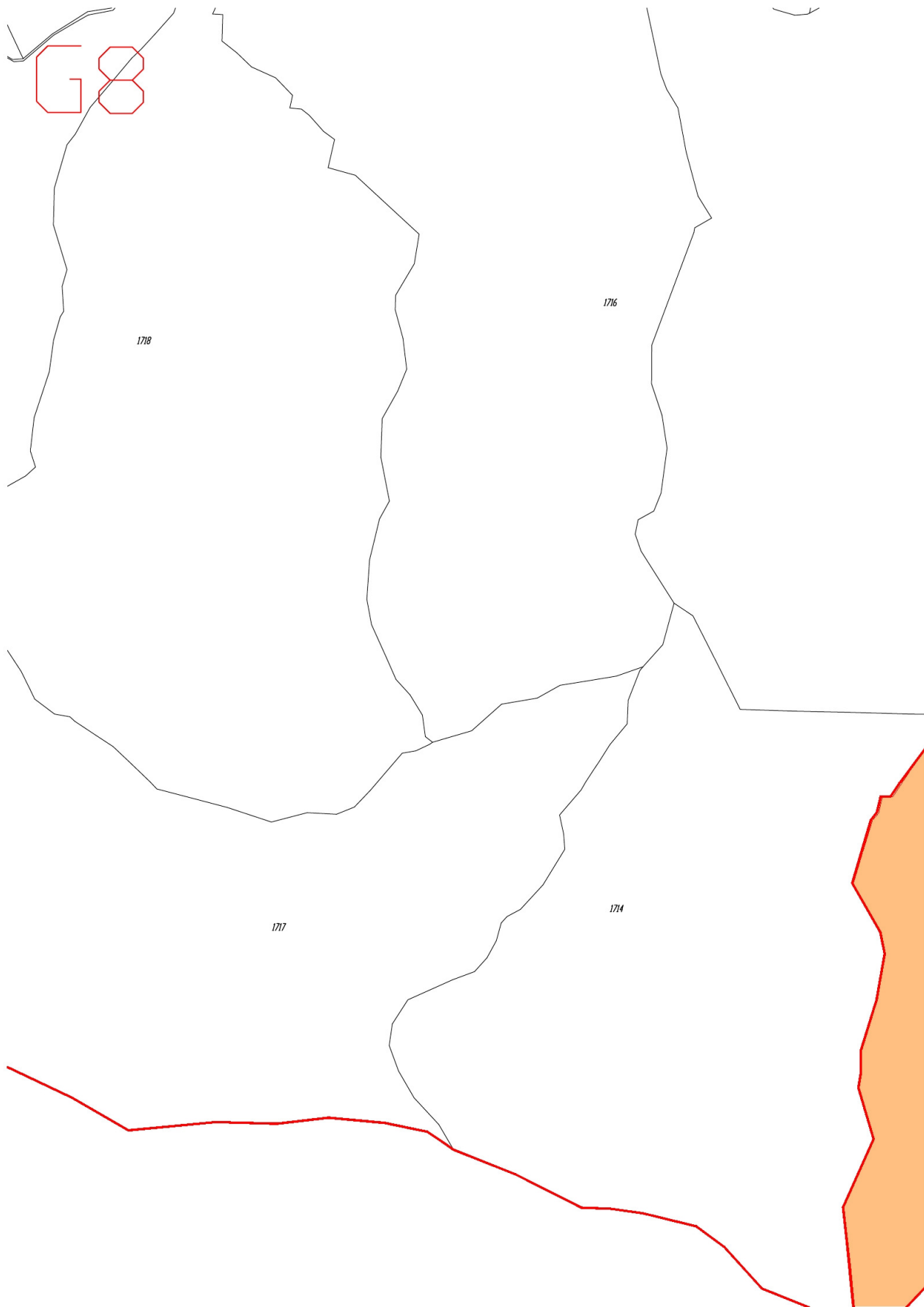

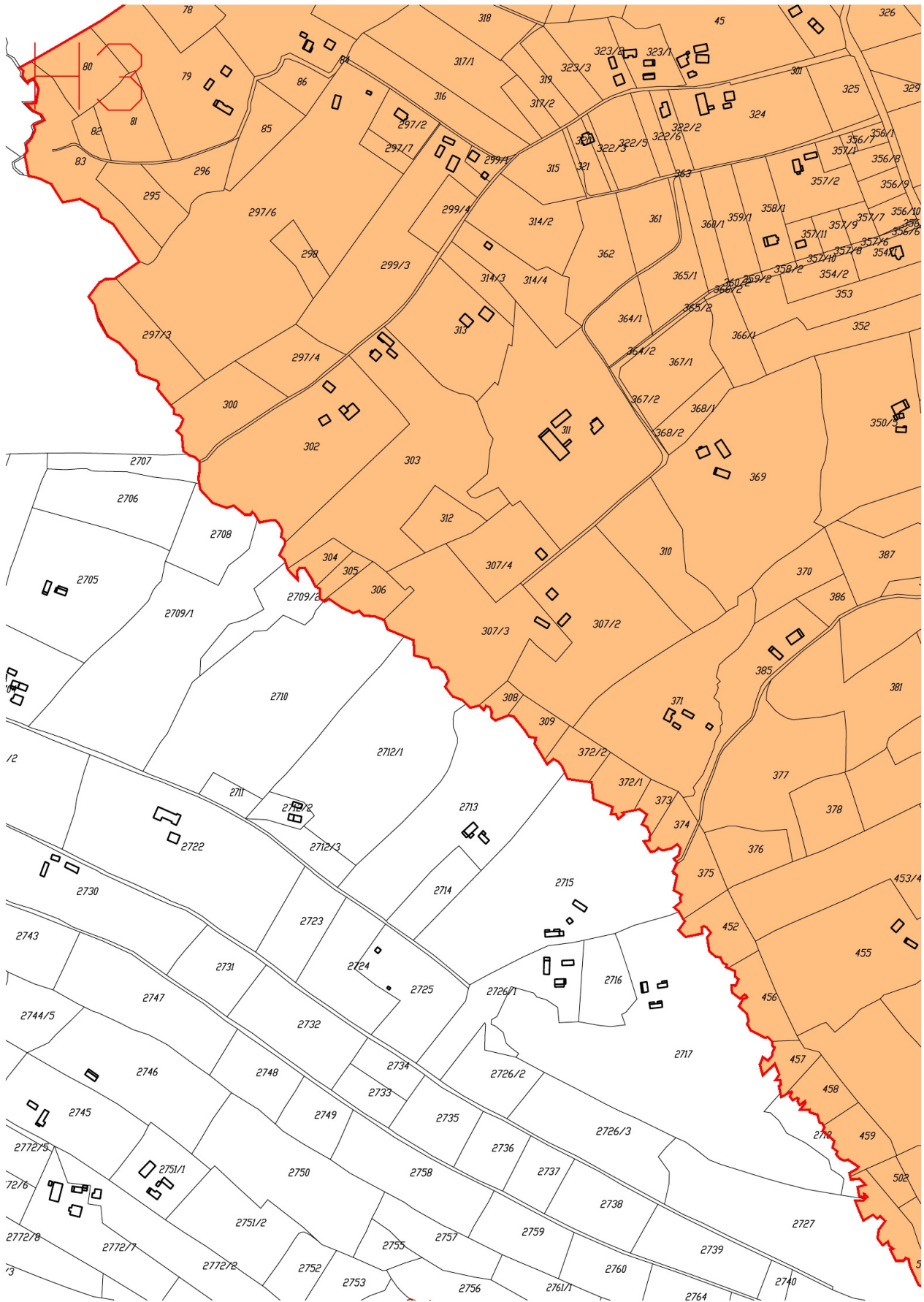
G9

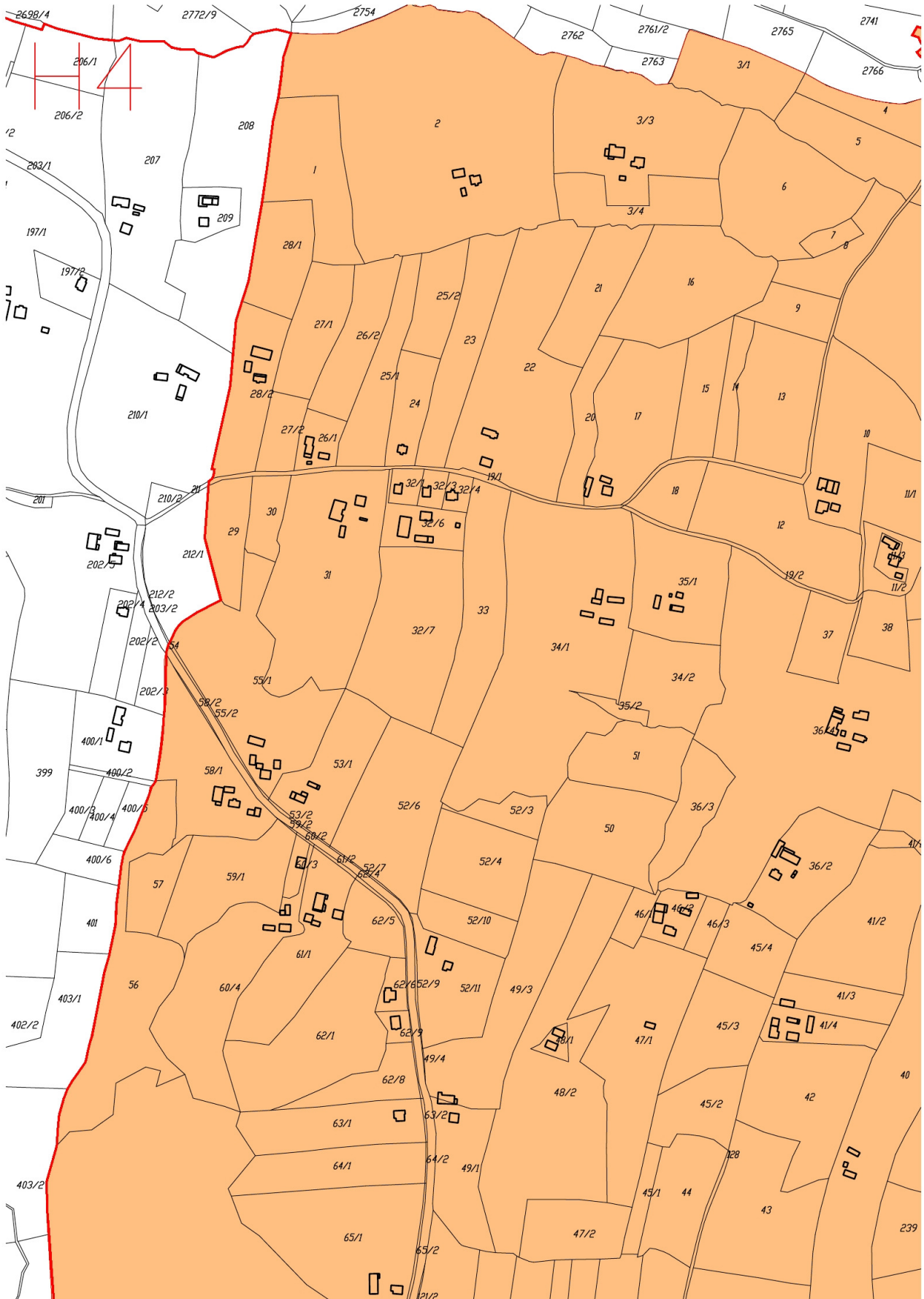

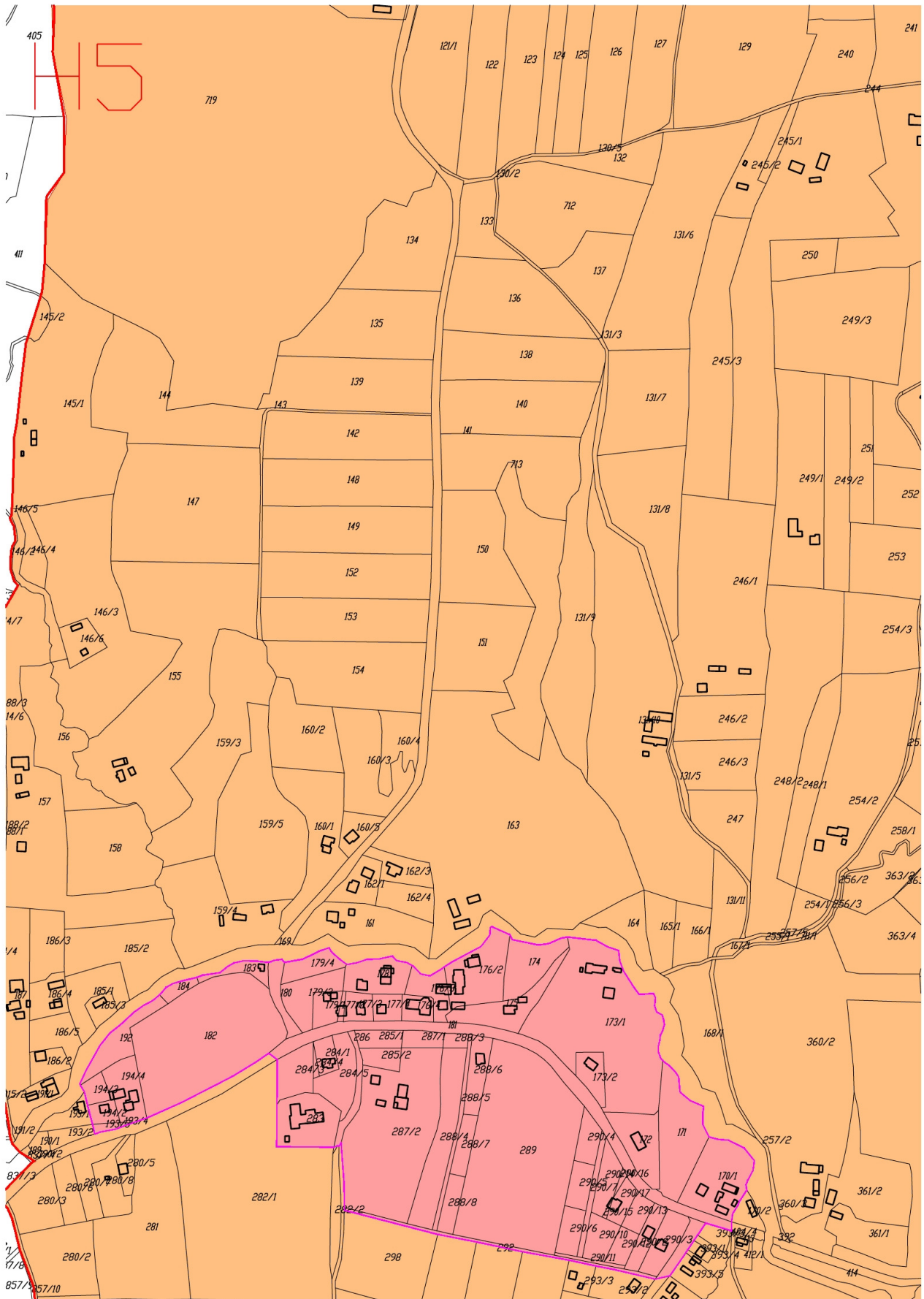
H1

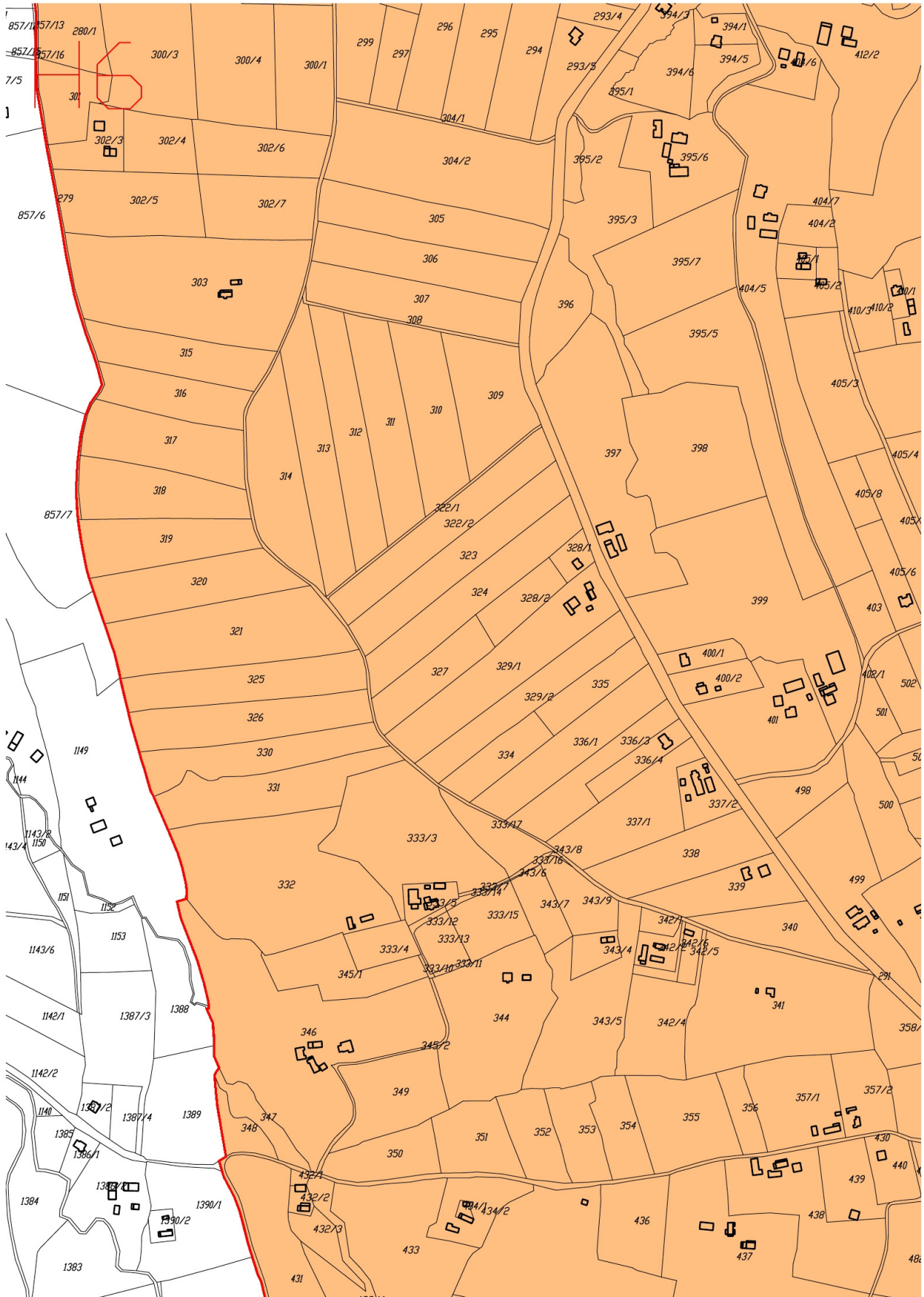

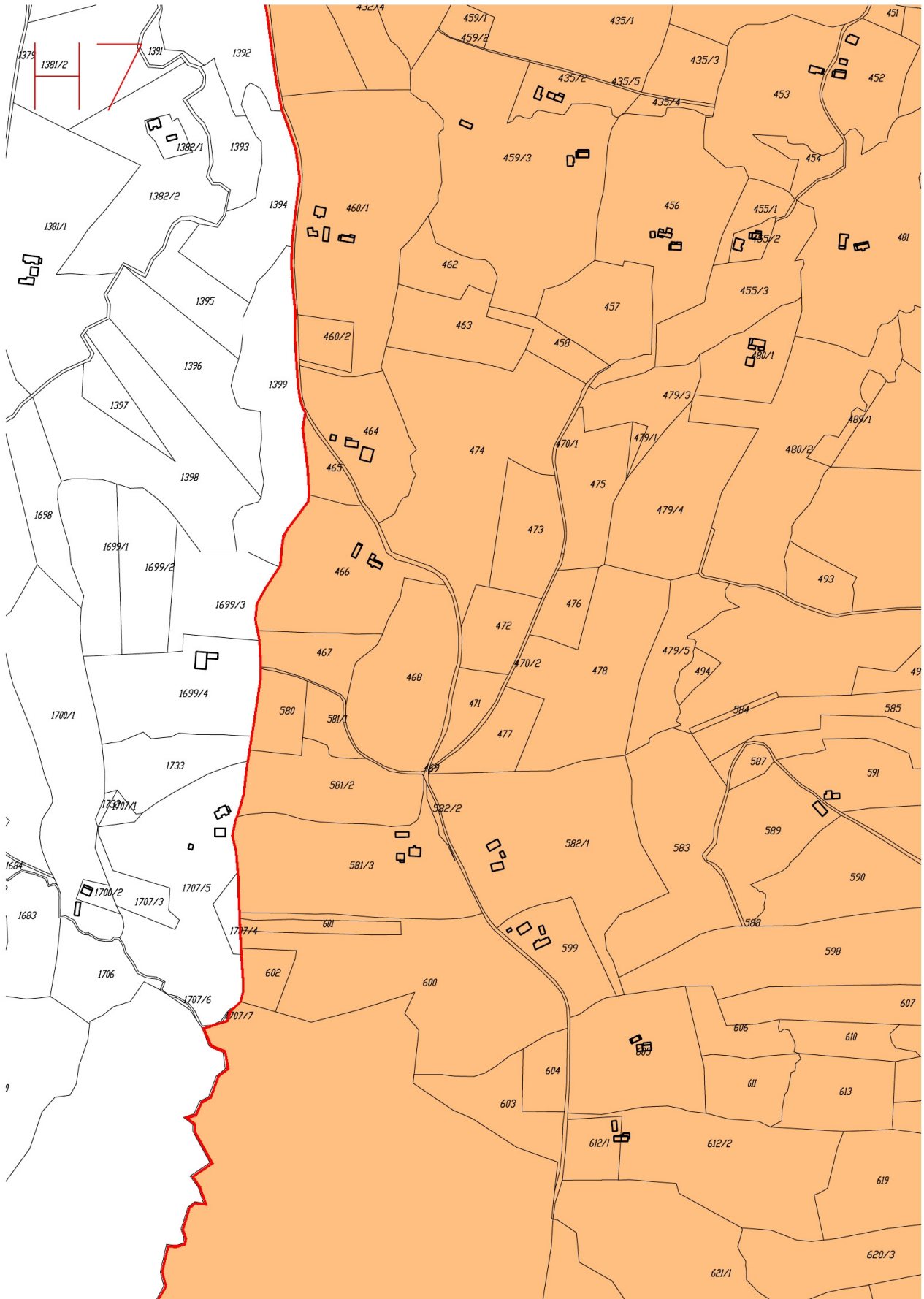

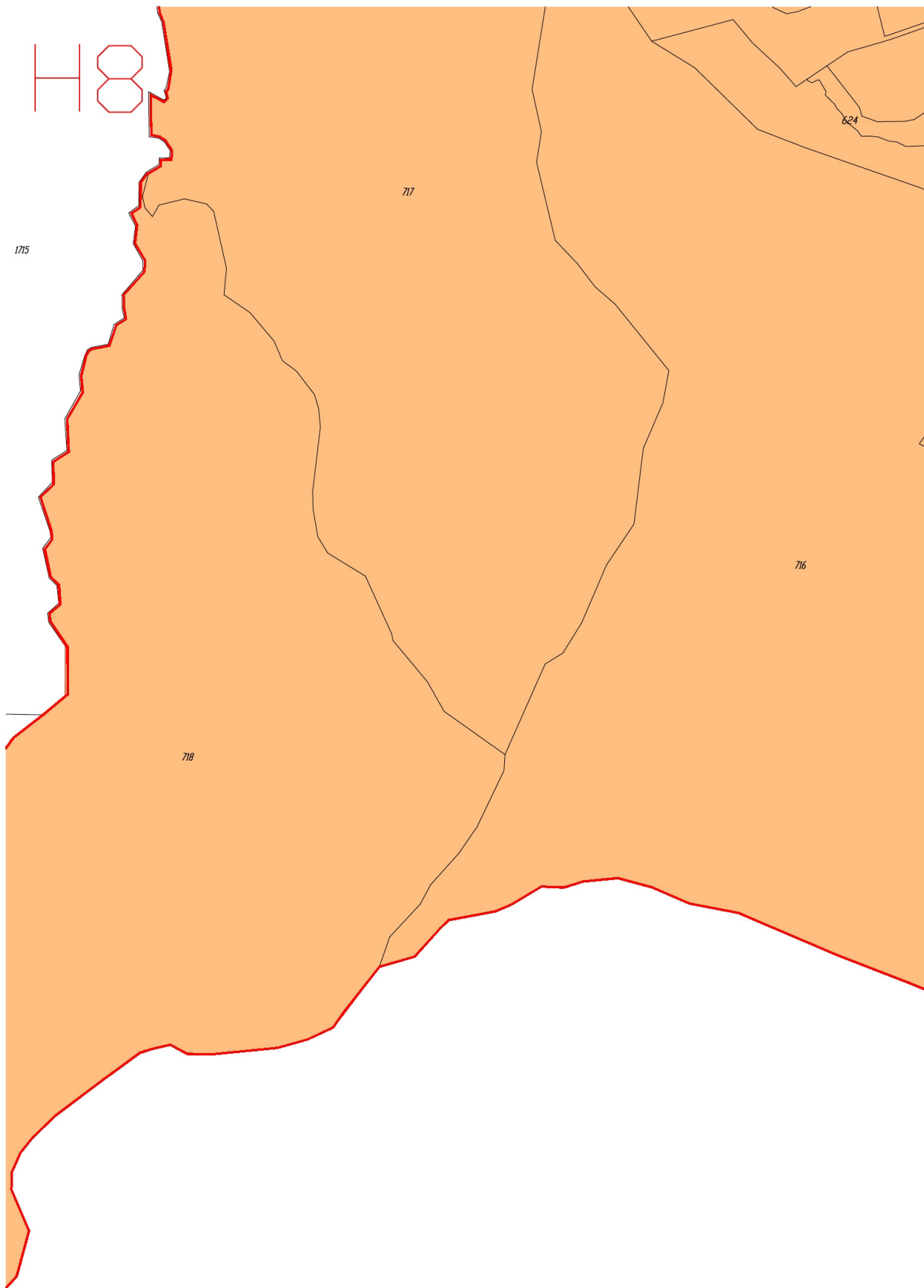

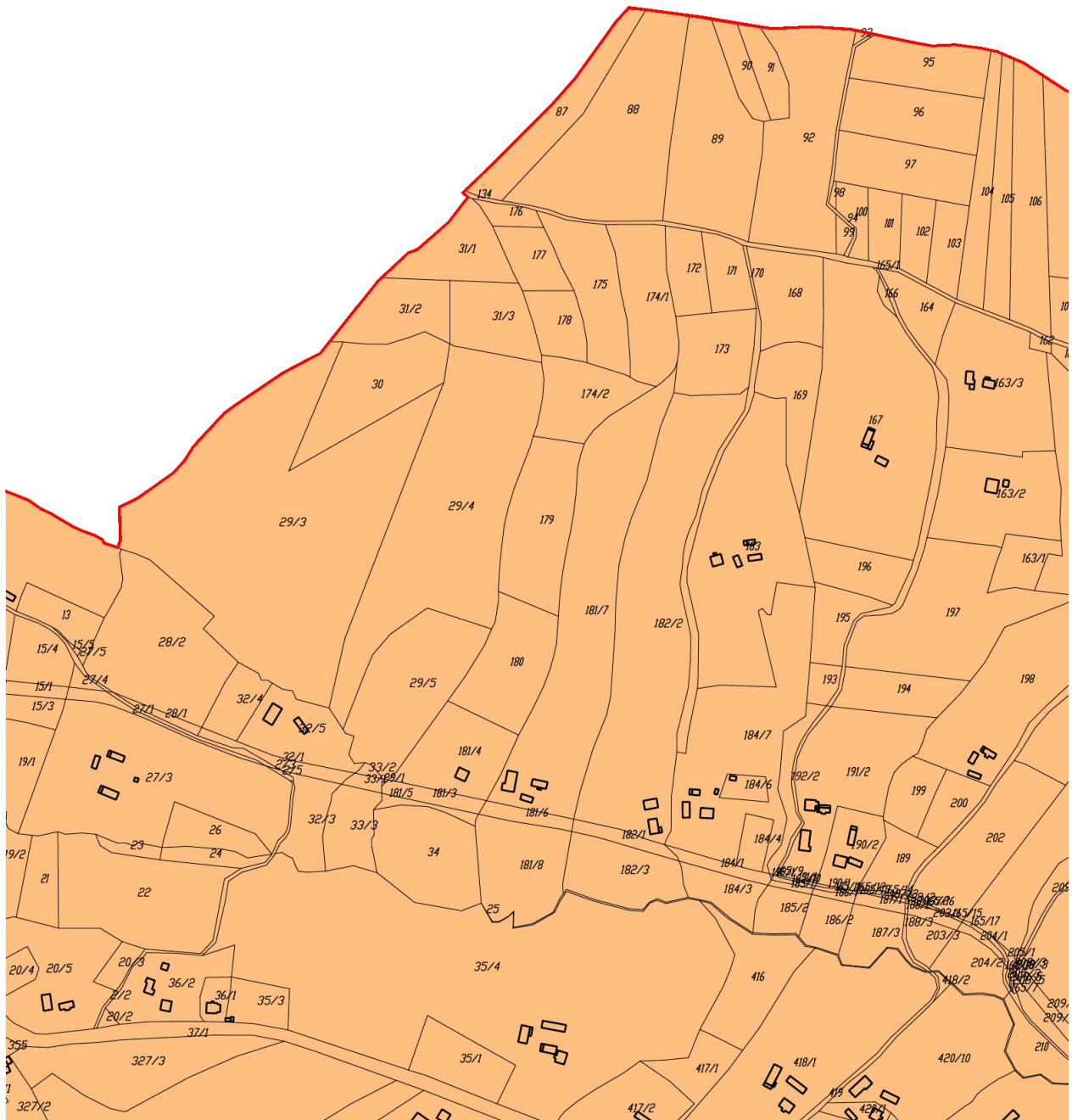

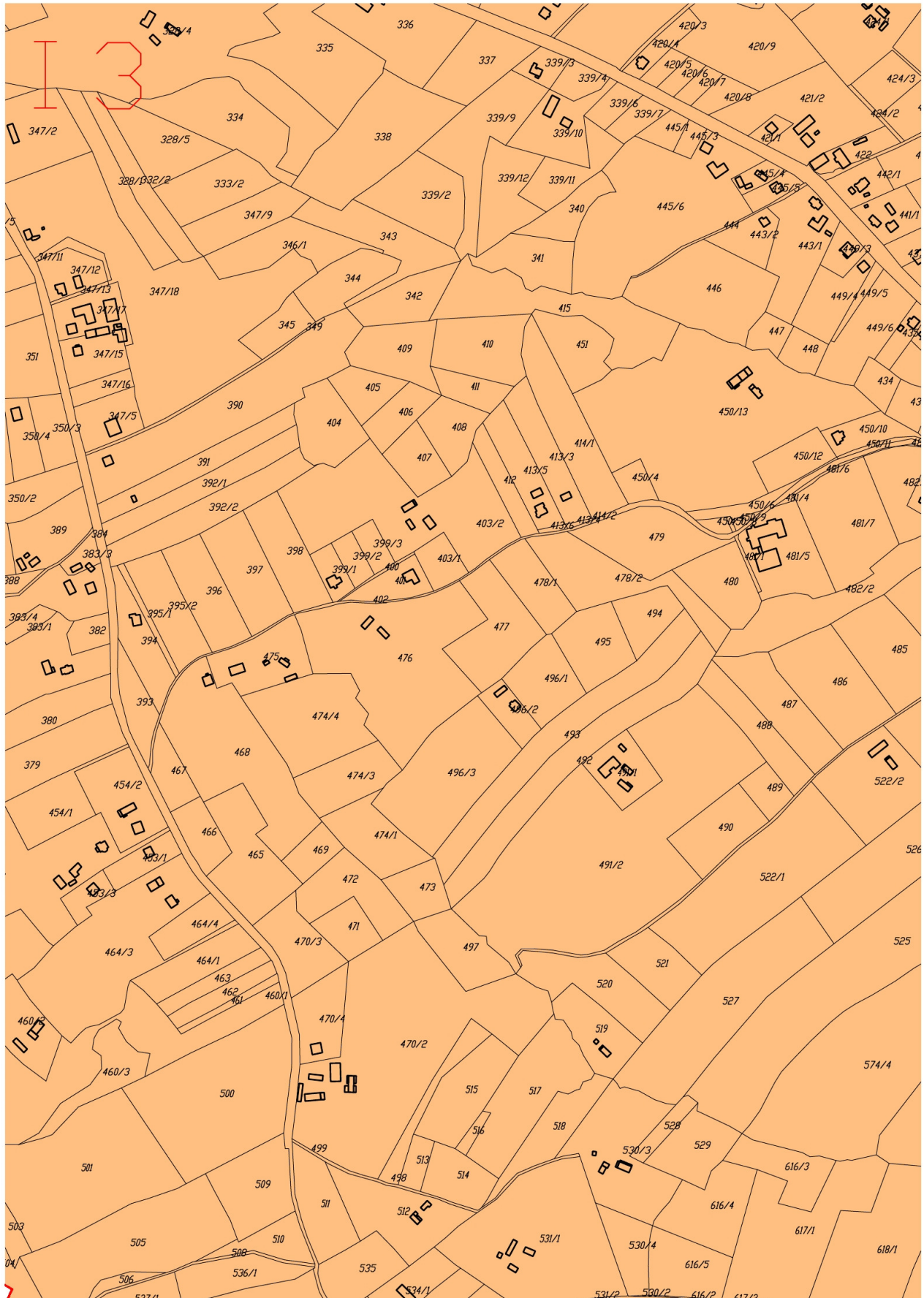

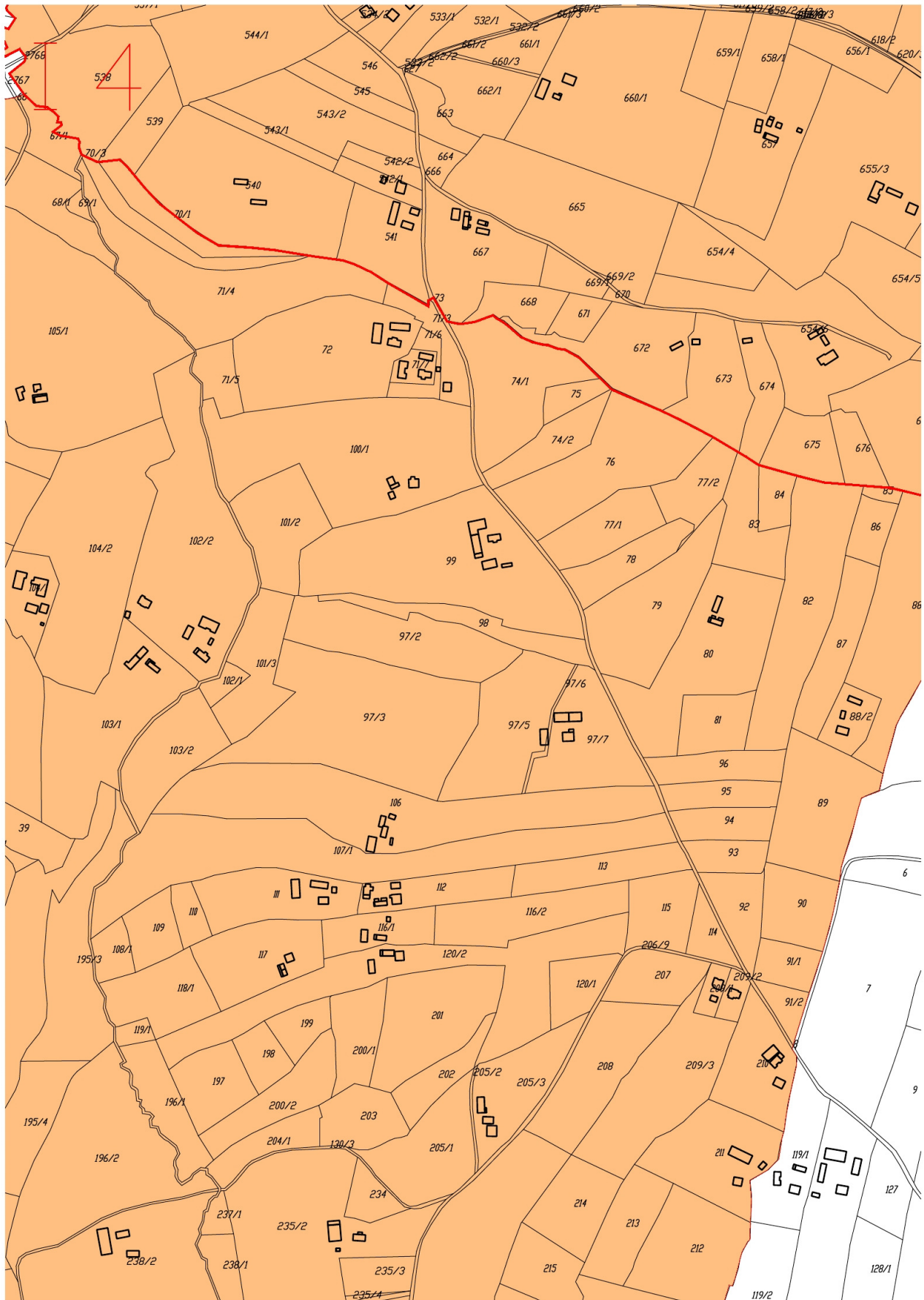

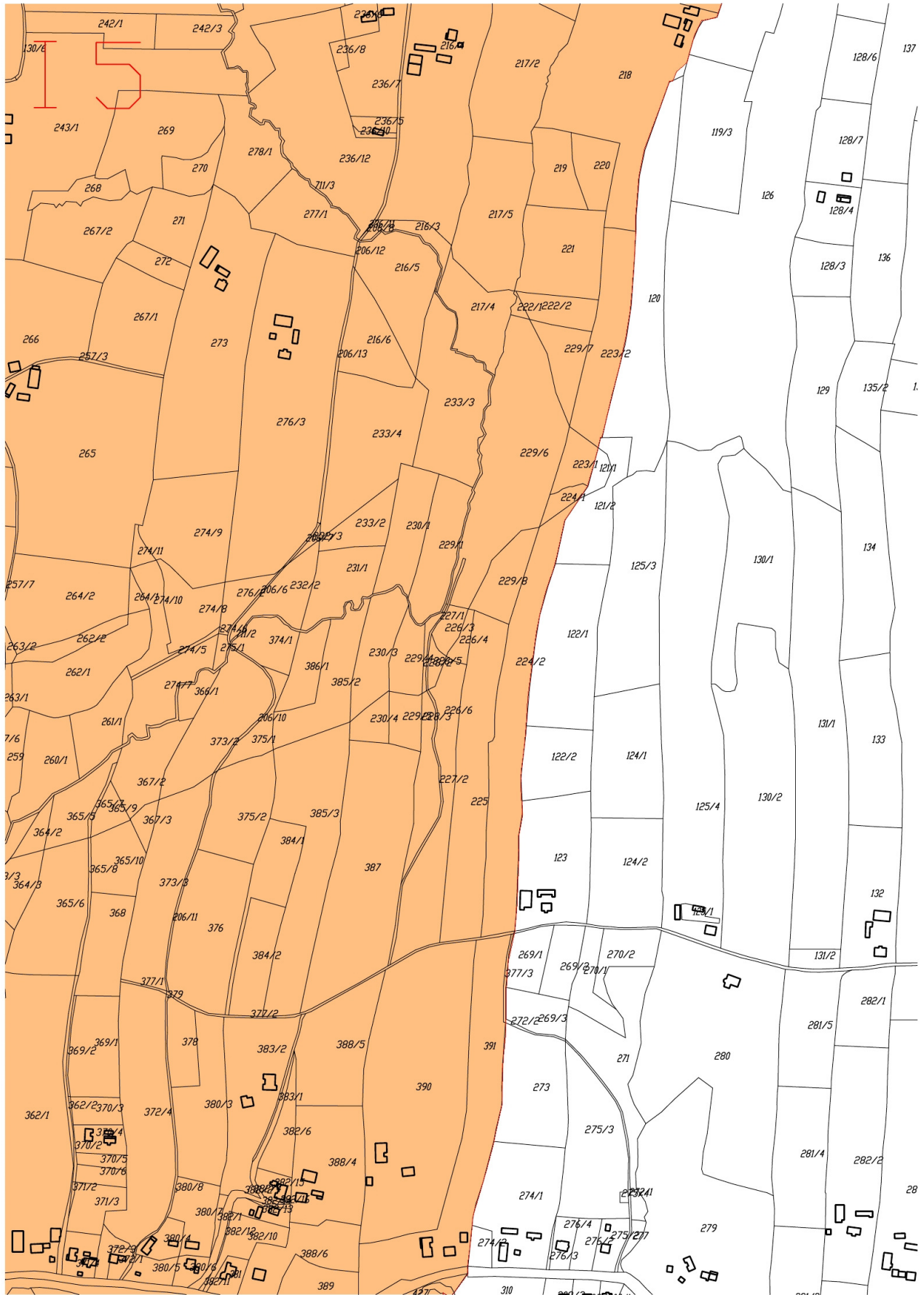

I 2

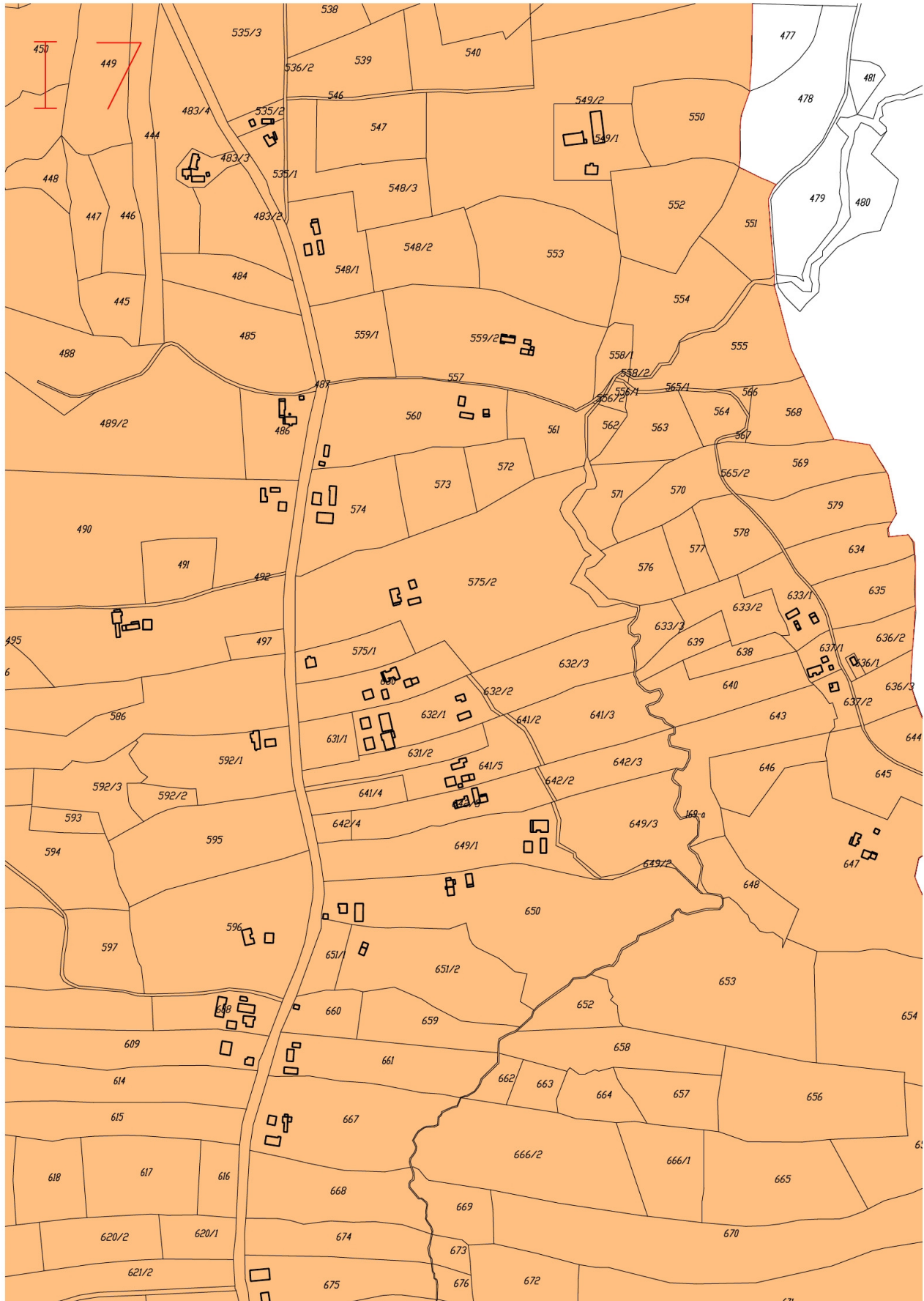

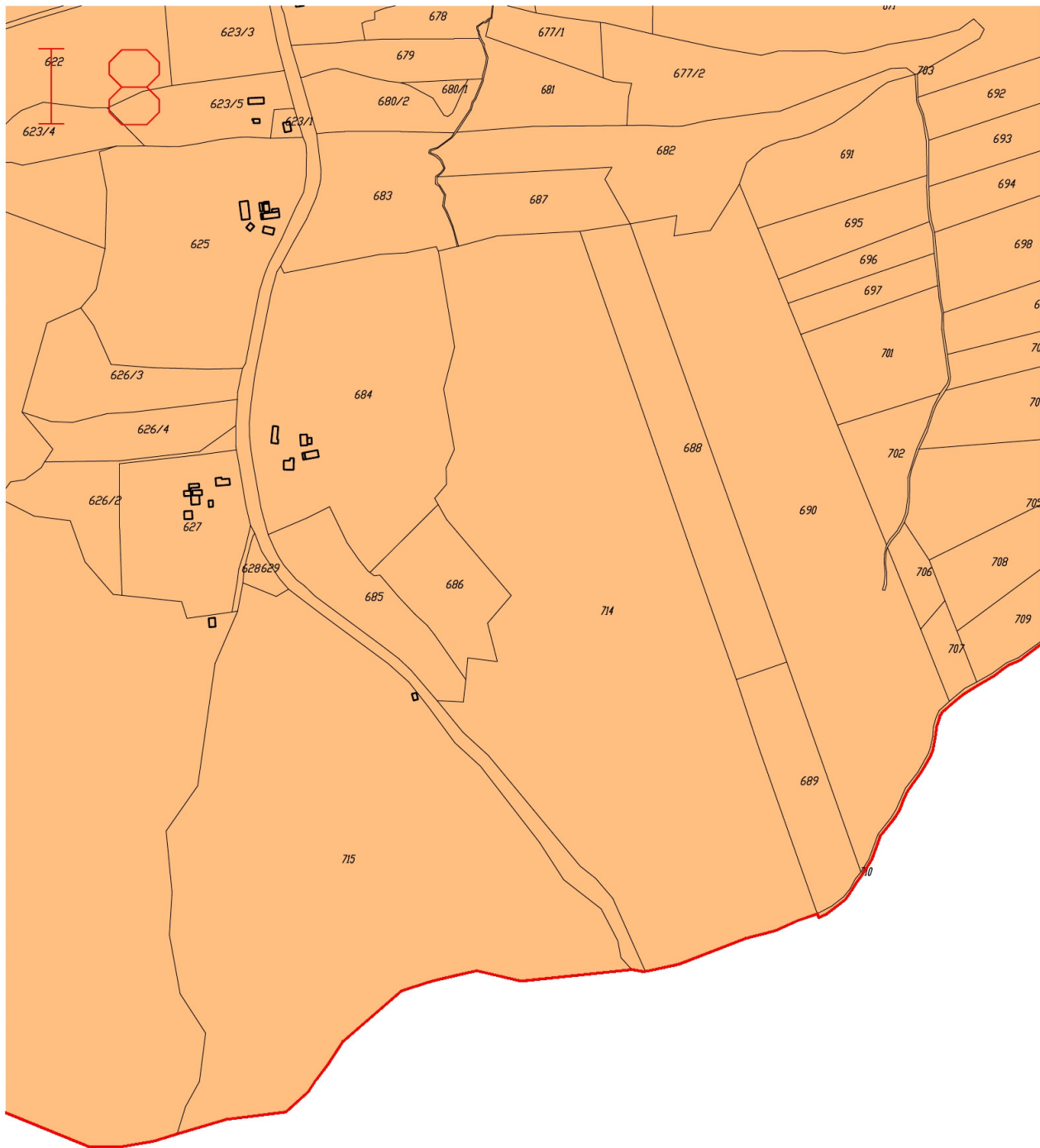

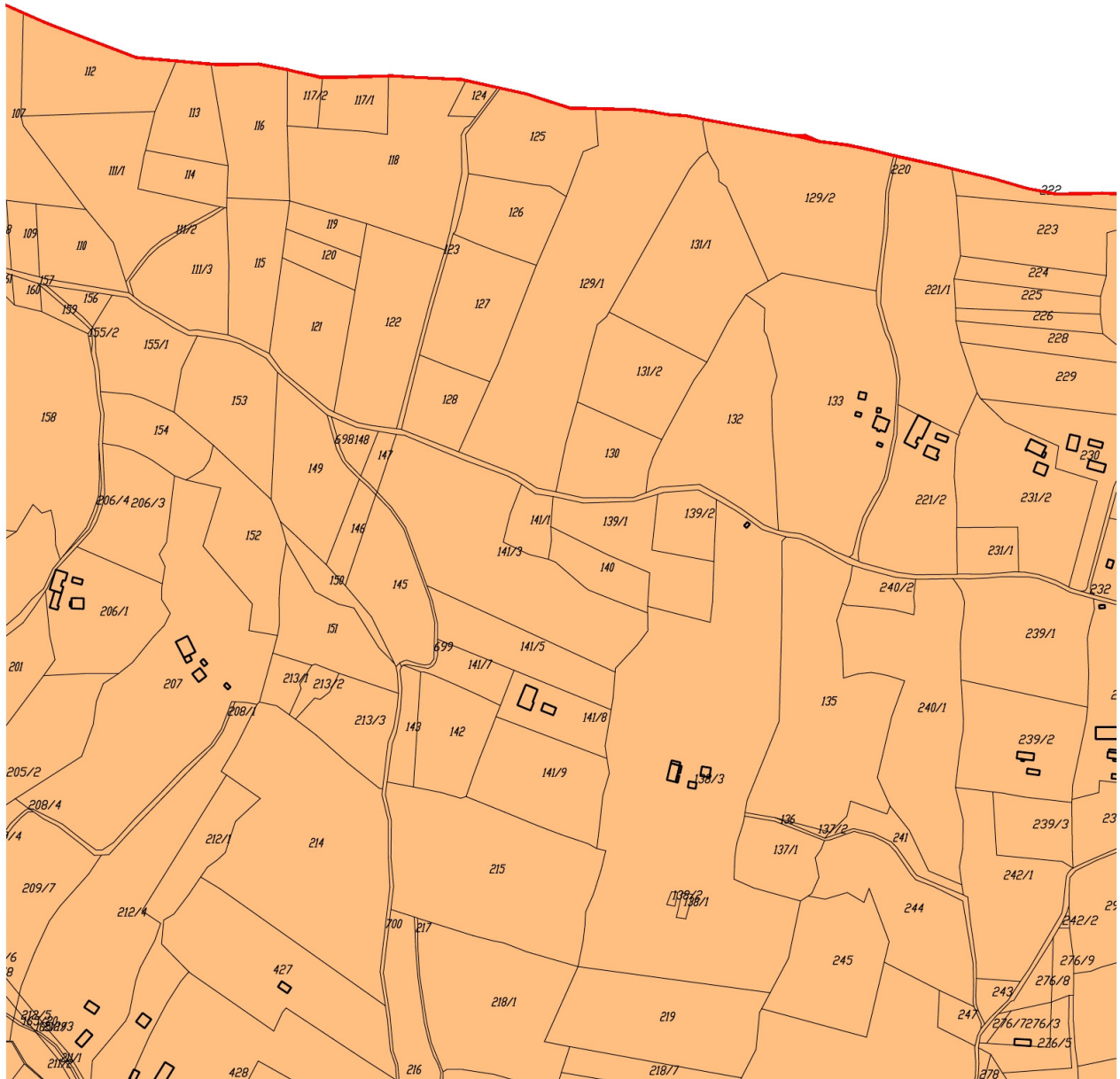

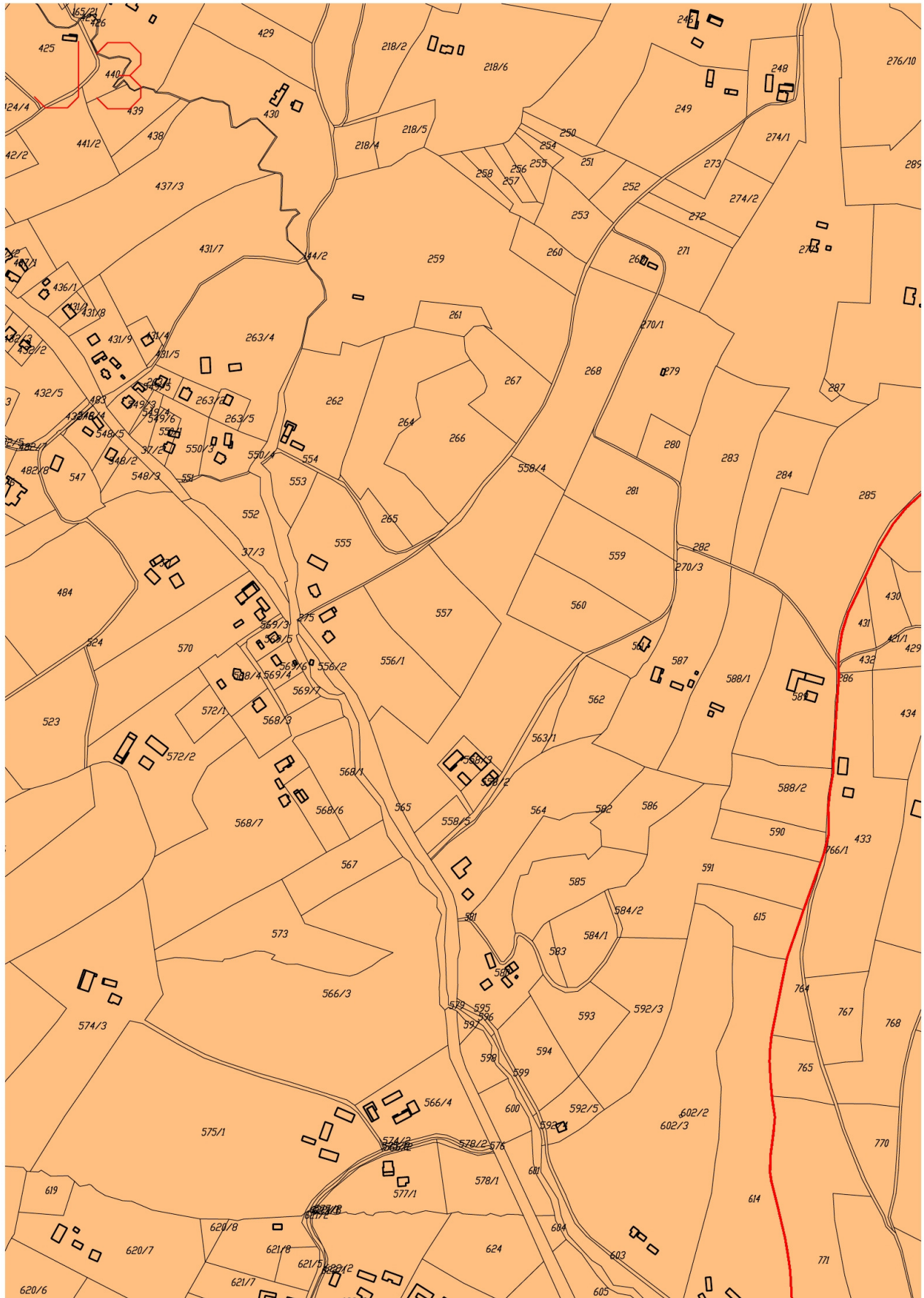

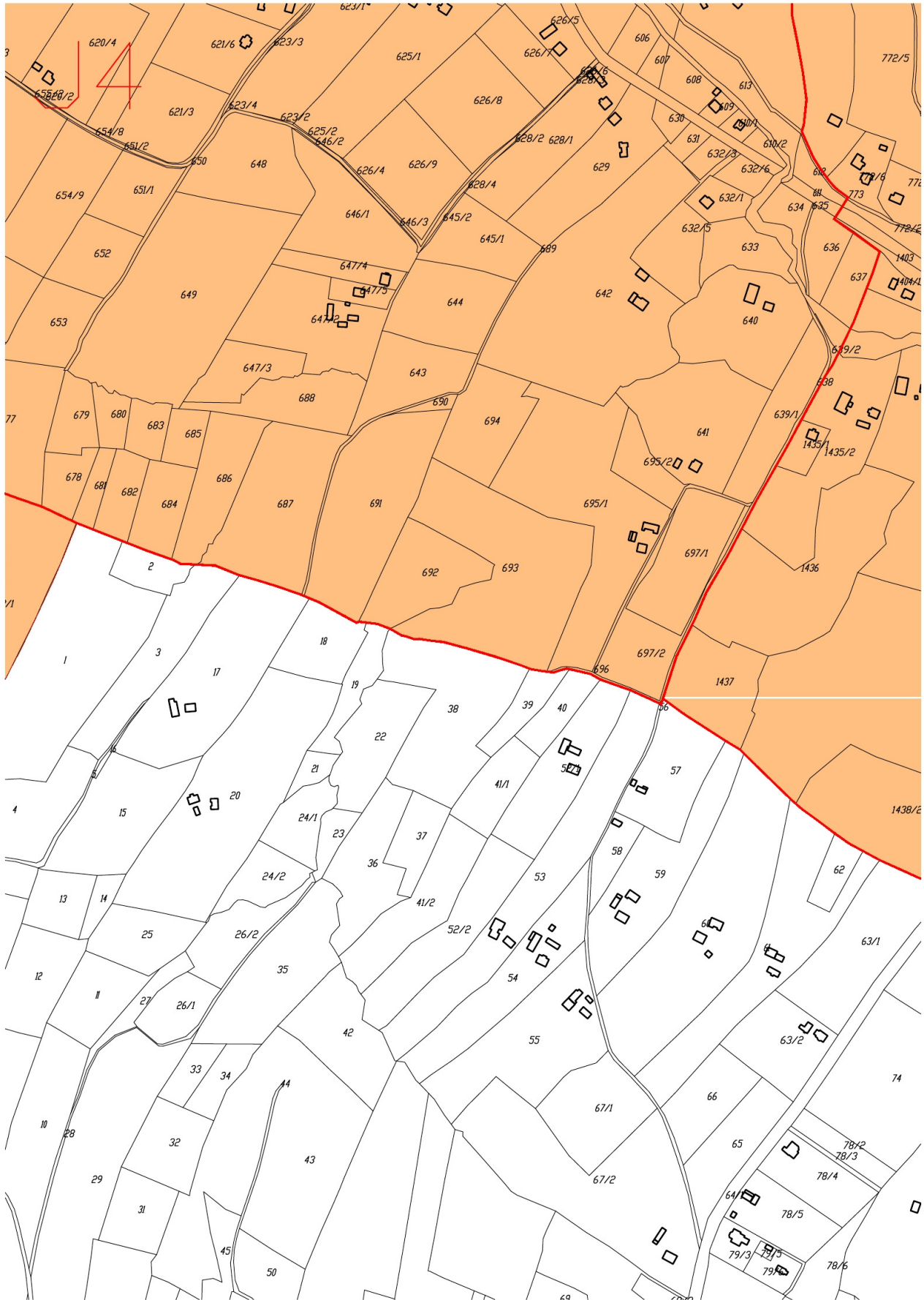

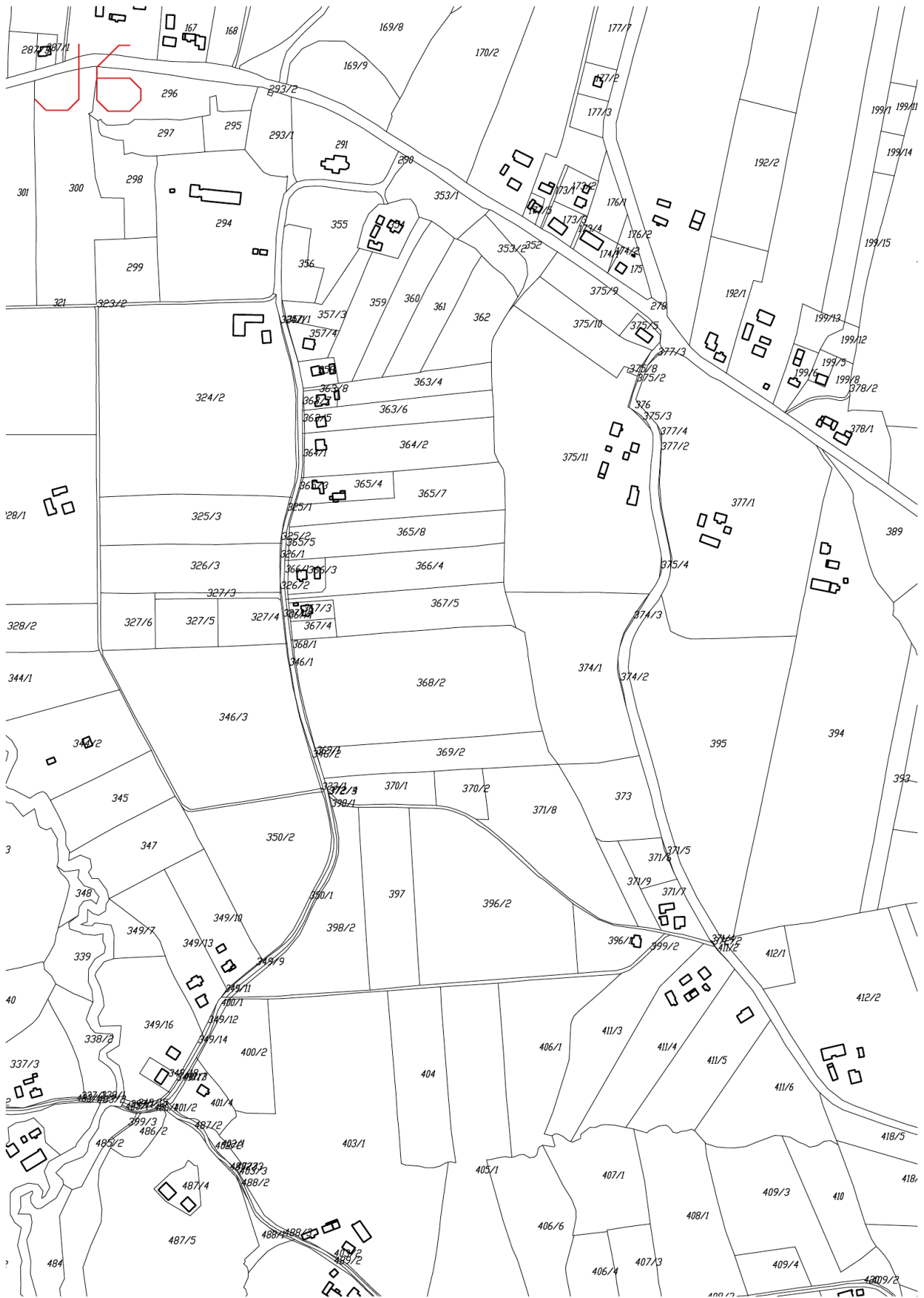

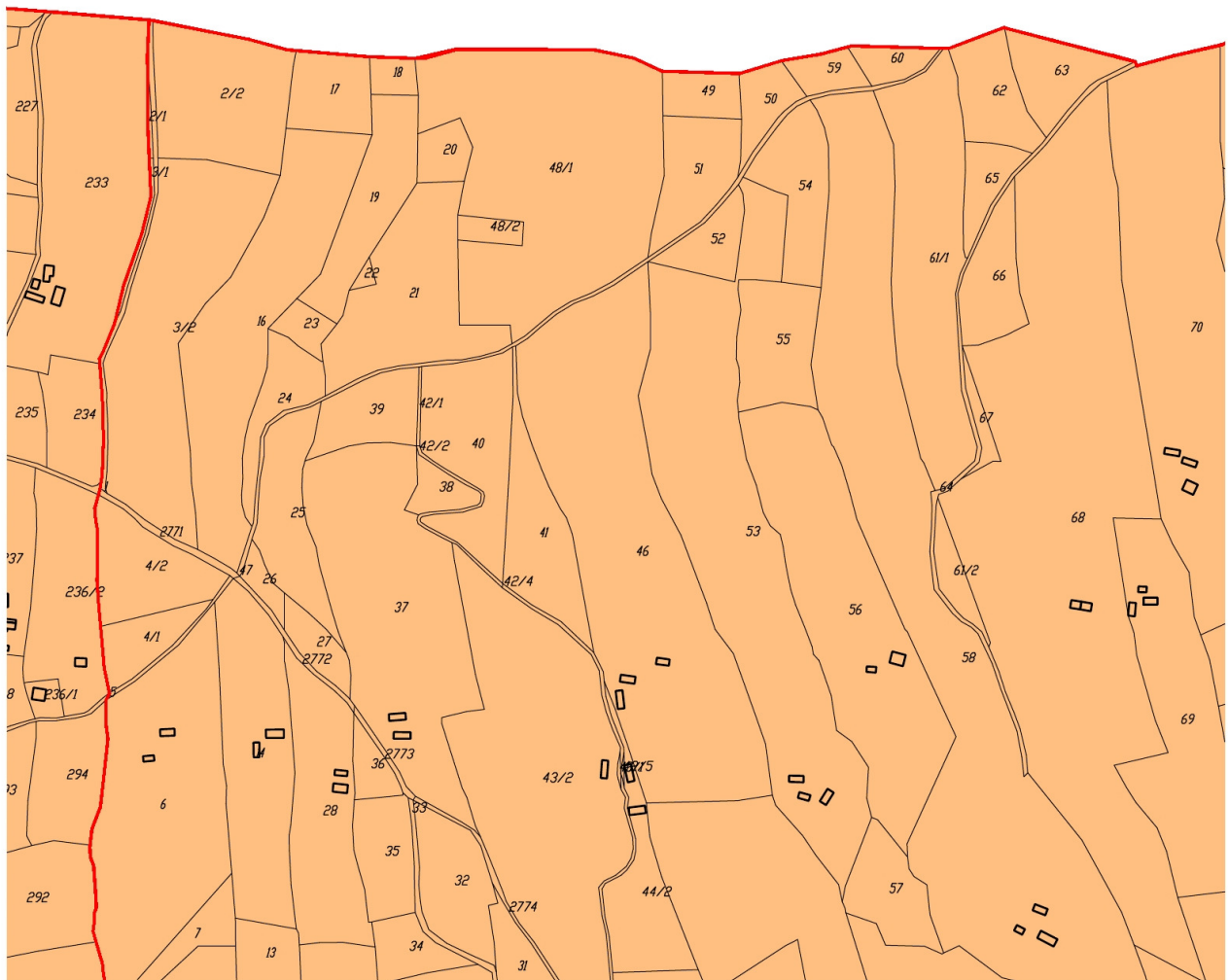

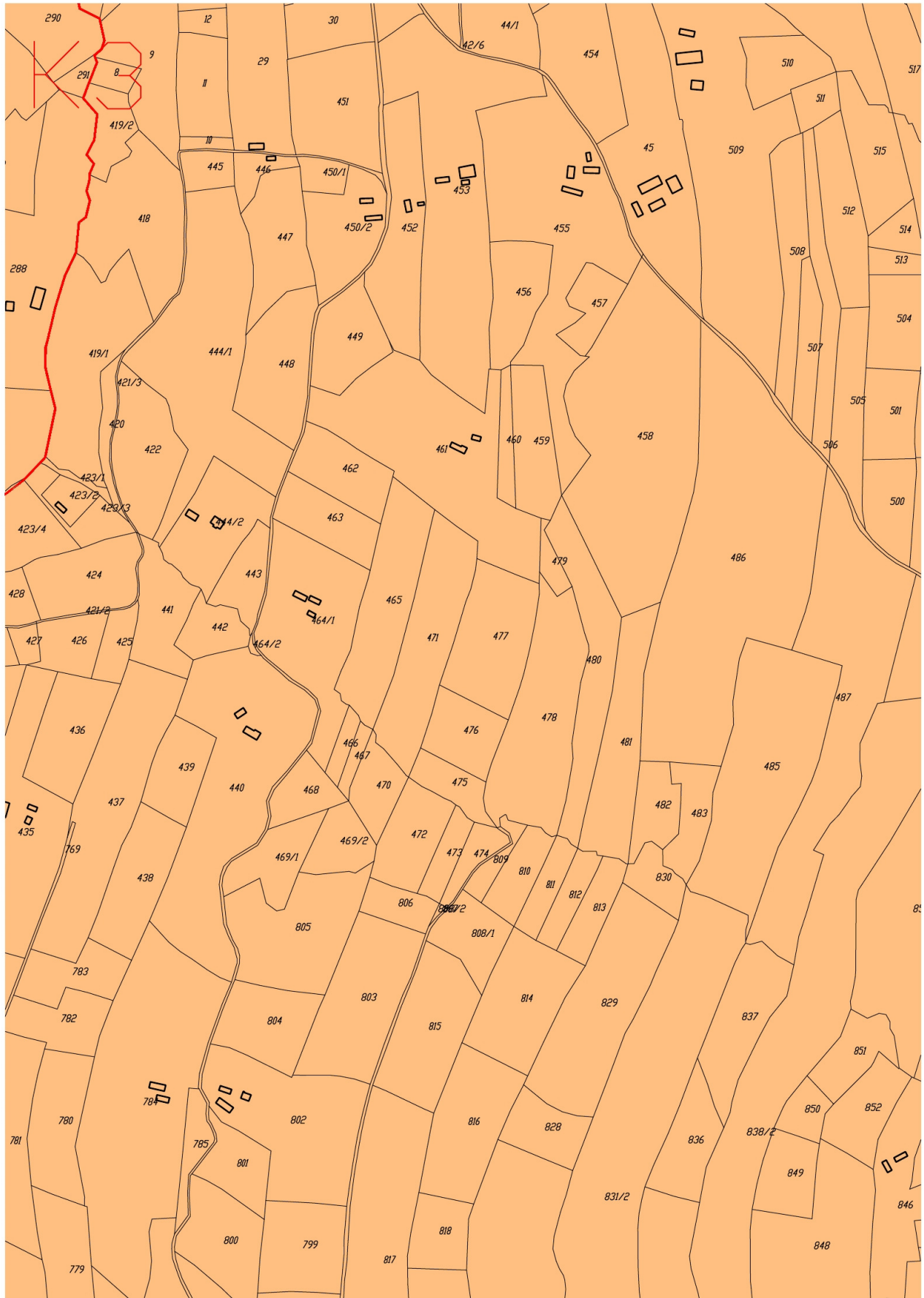

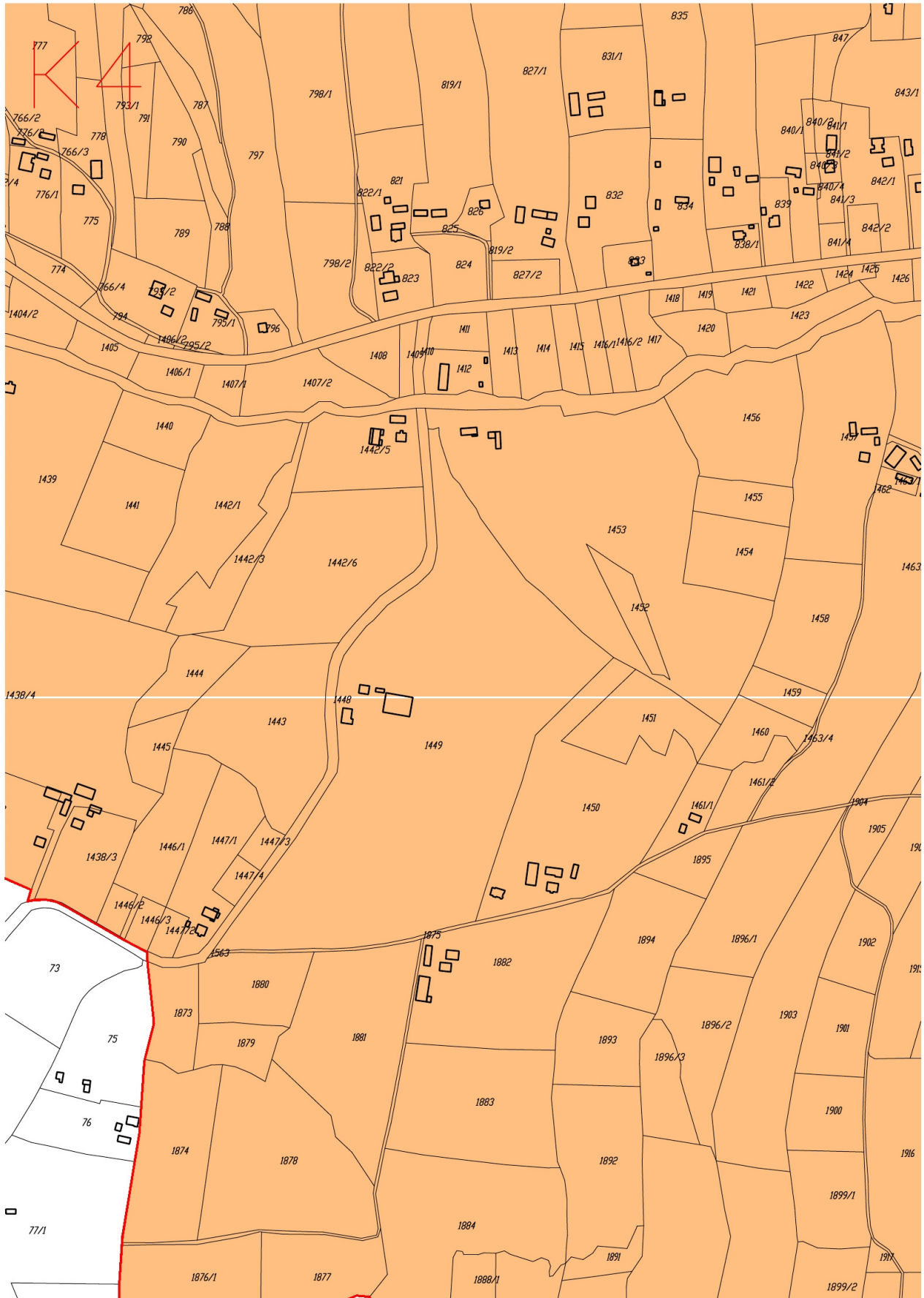

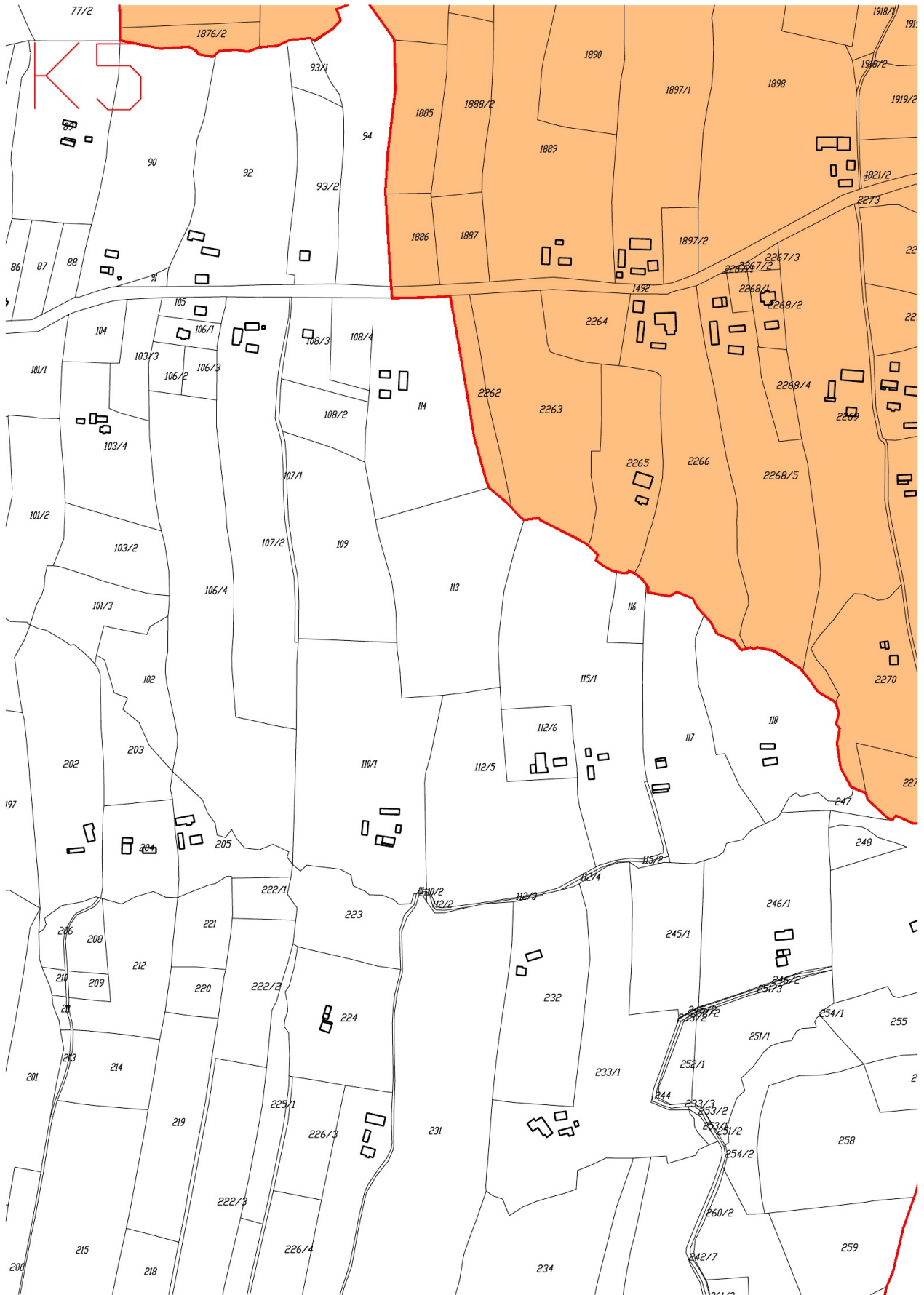

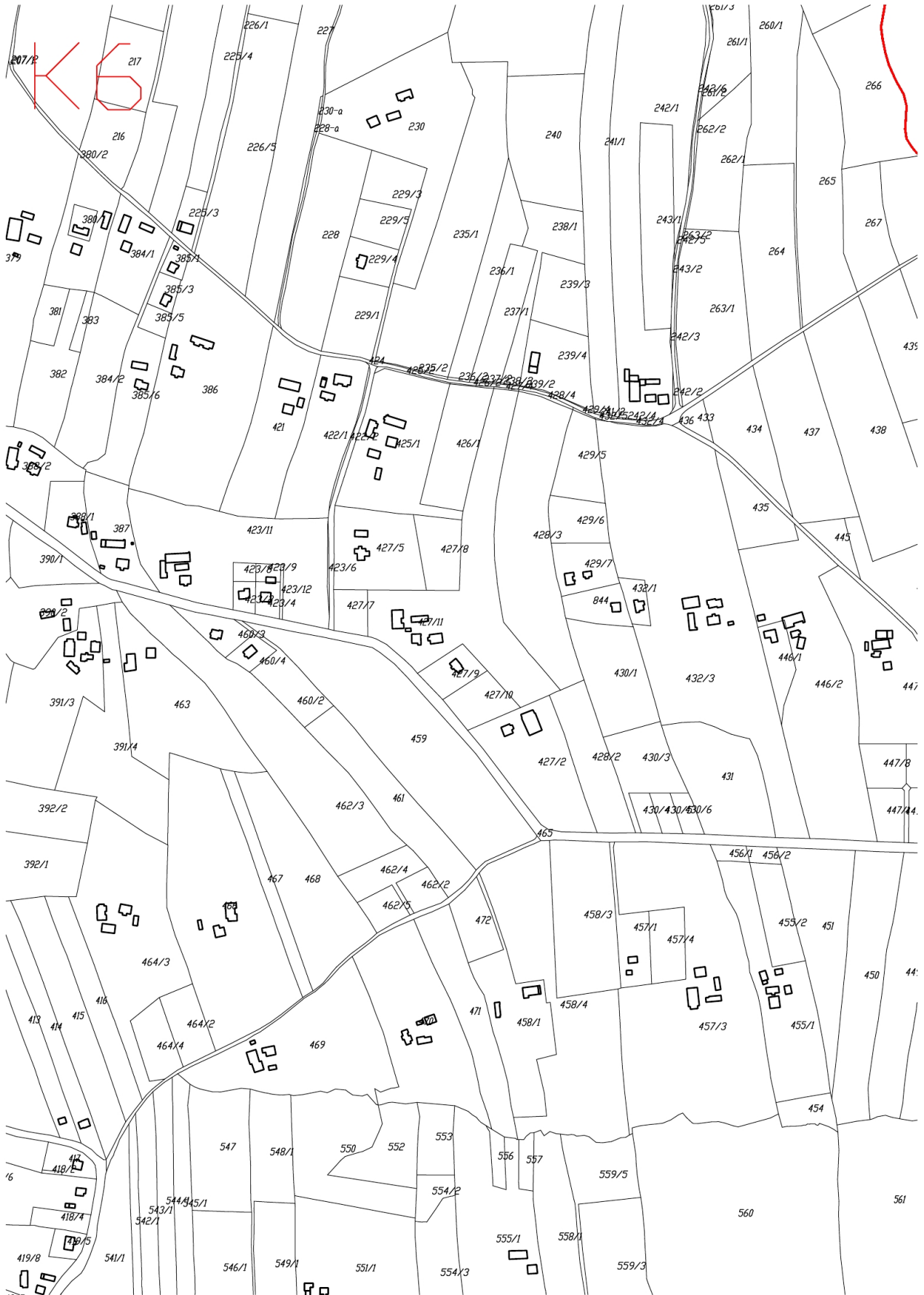
K2

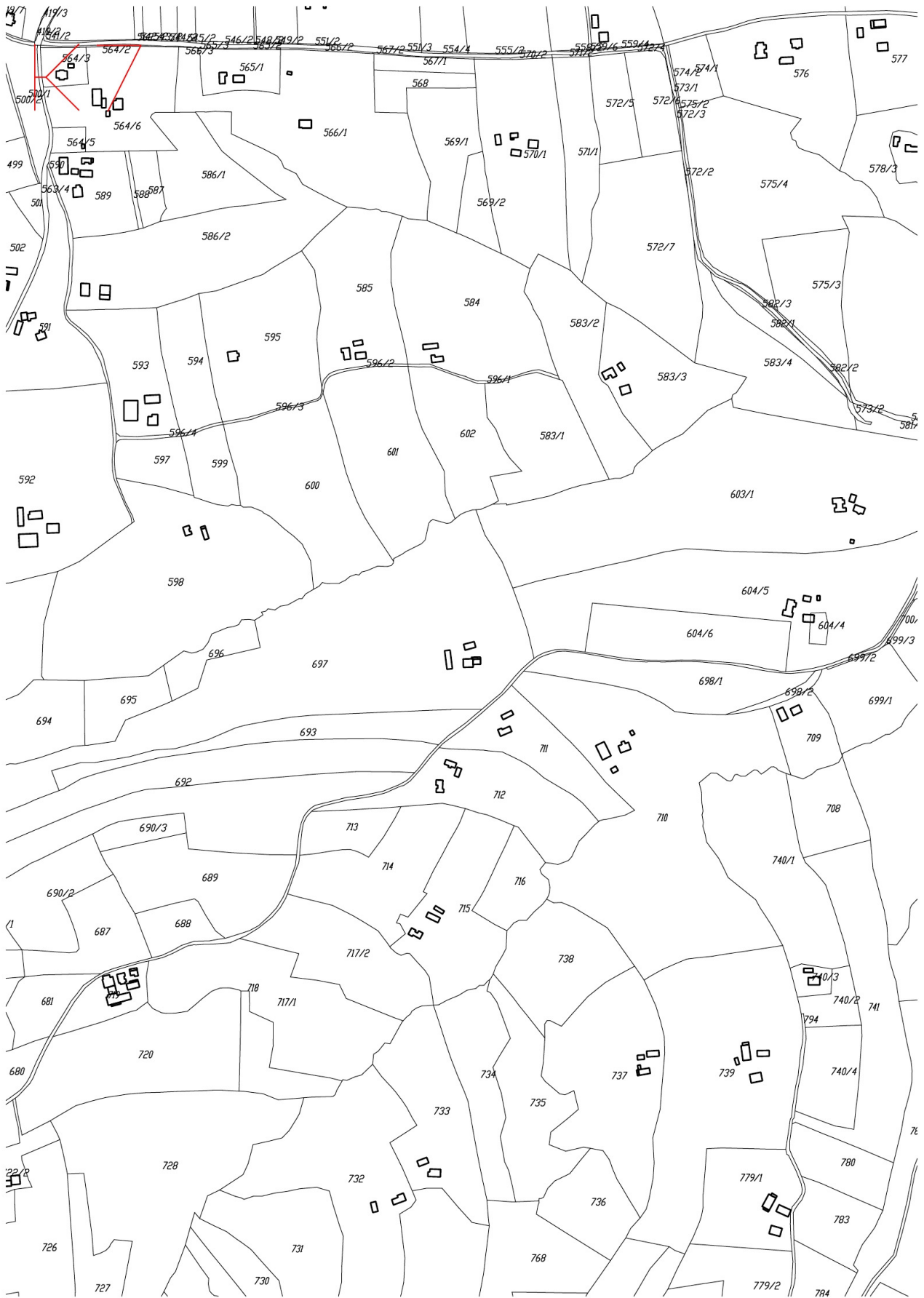

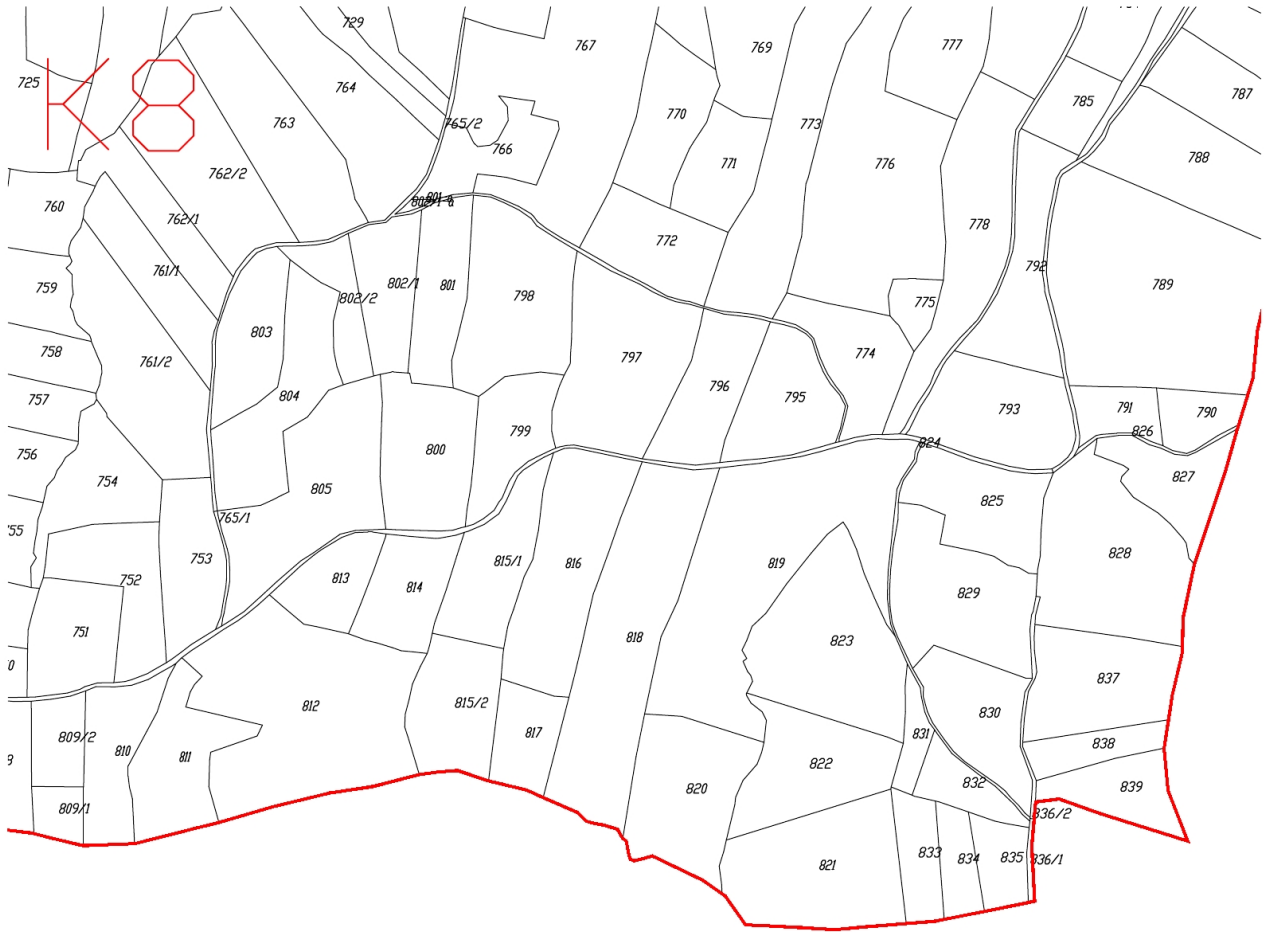

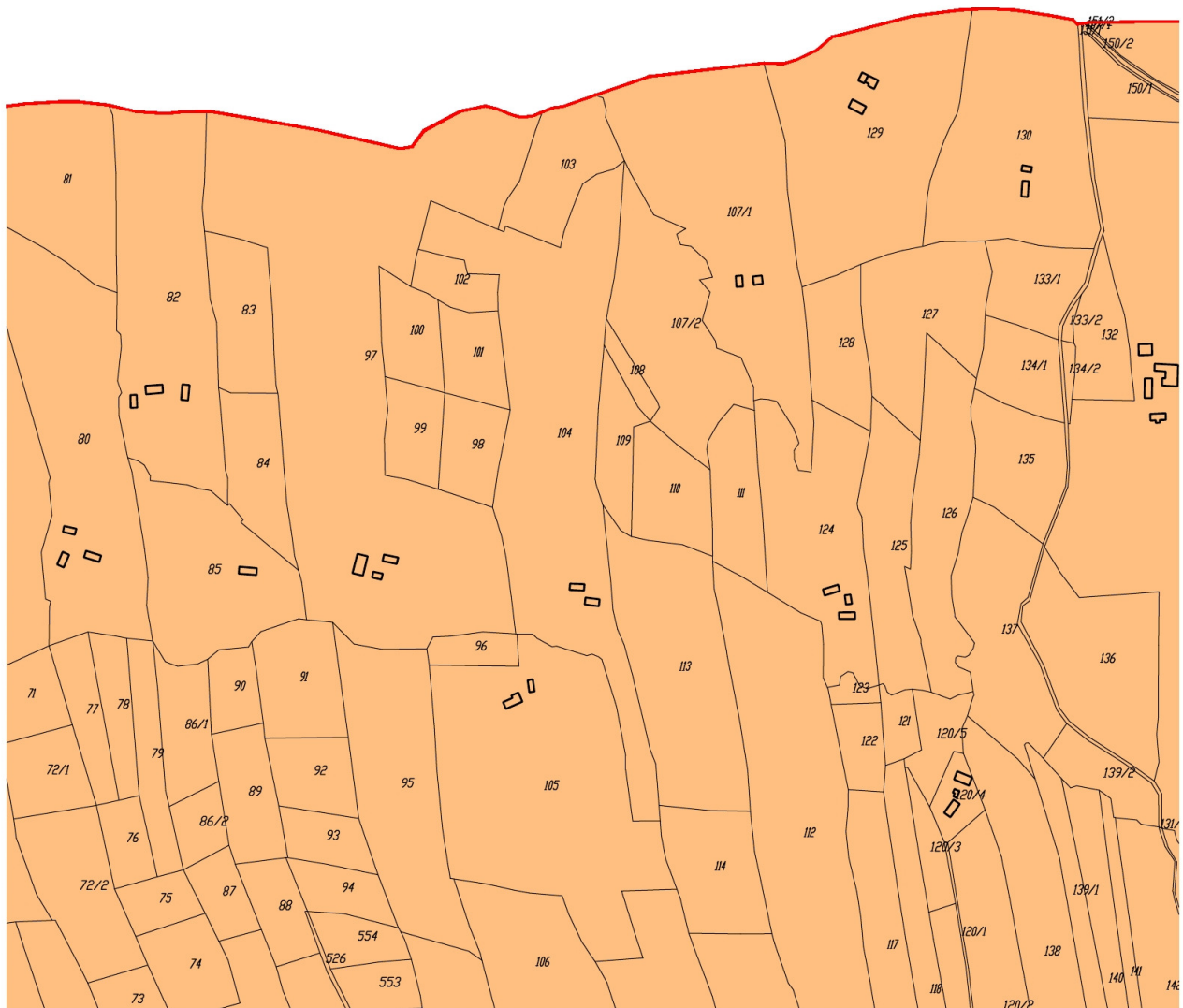

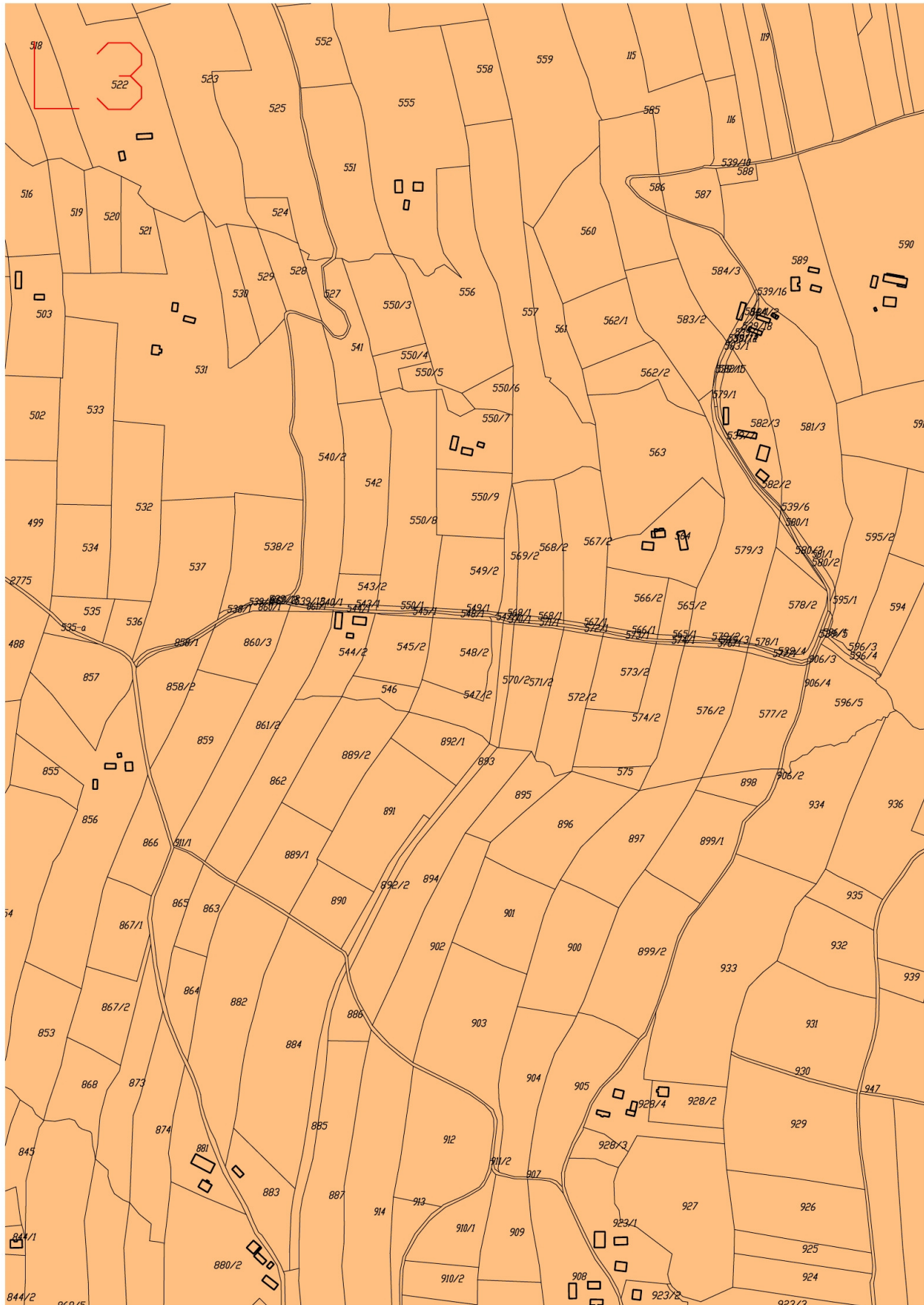

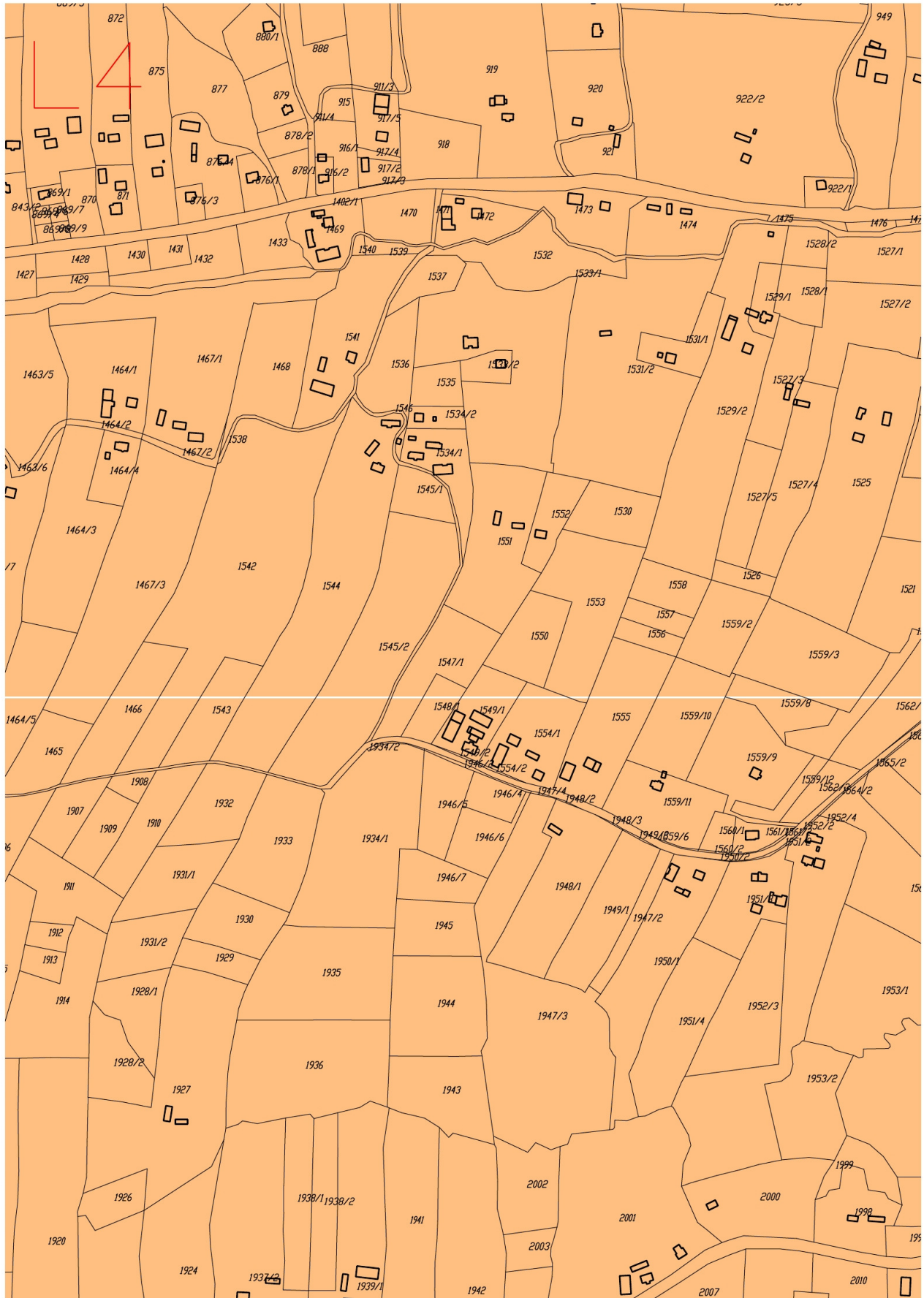

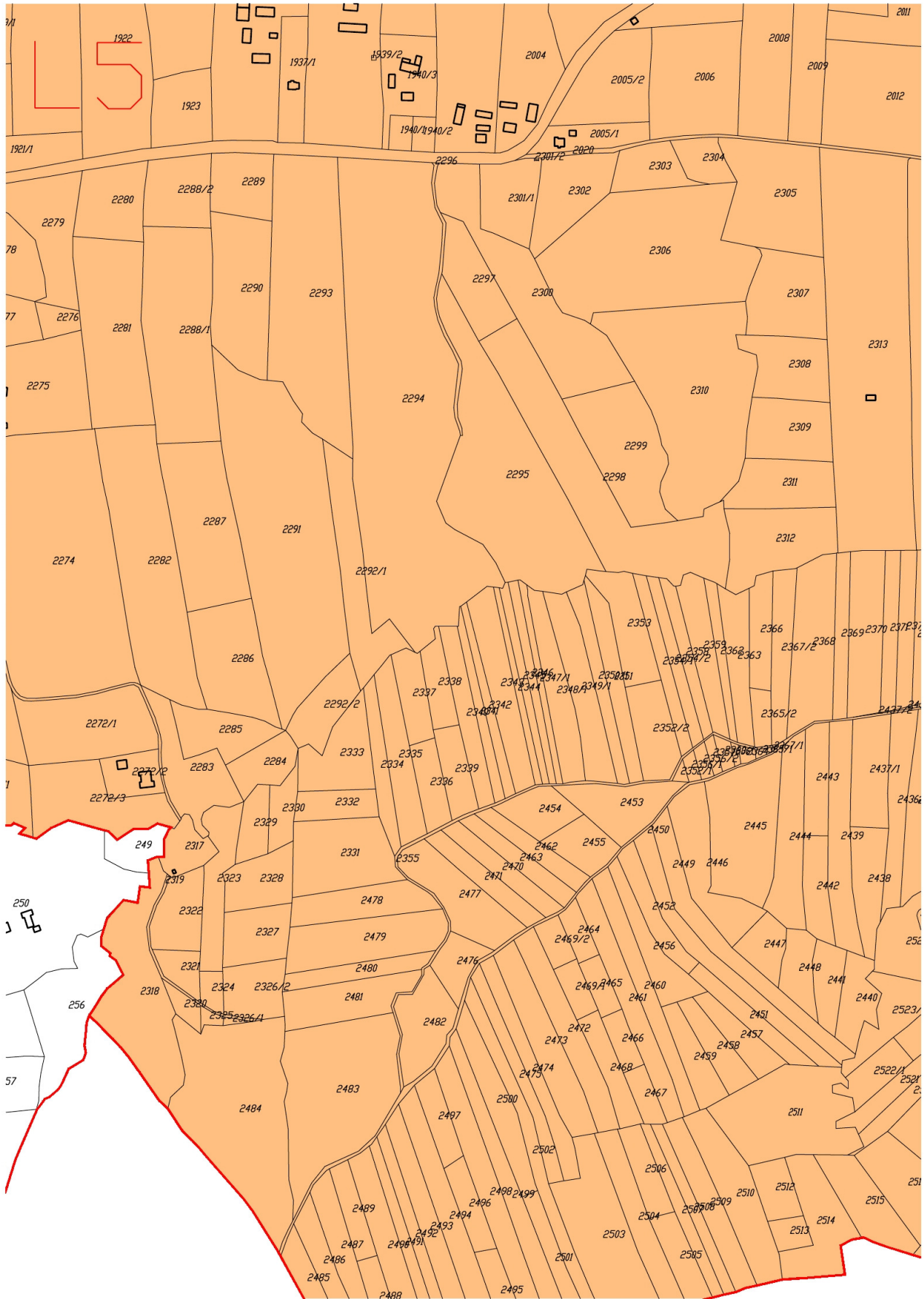

L2

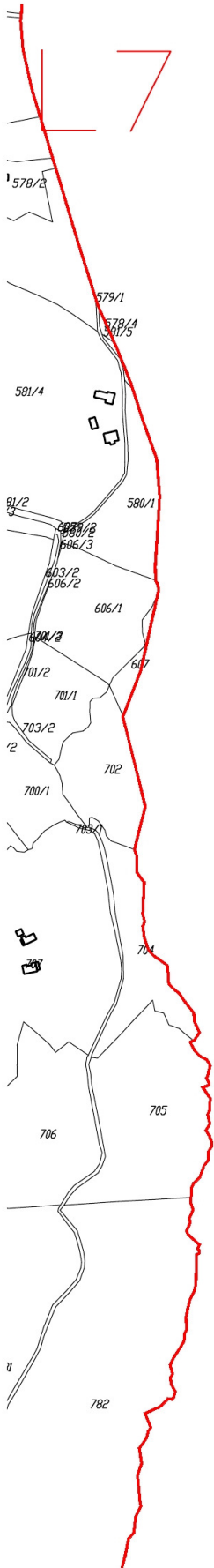

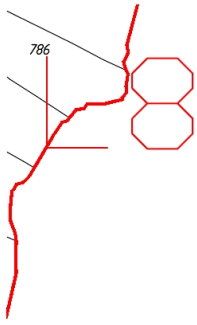

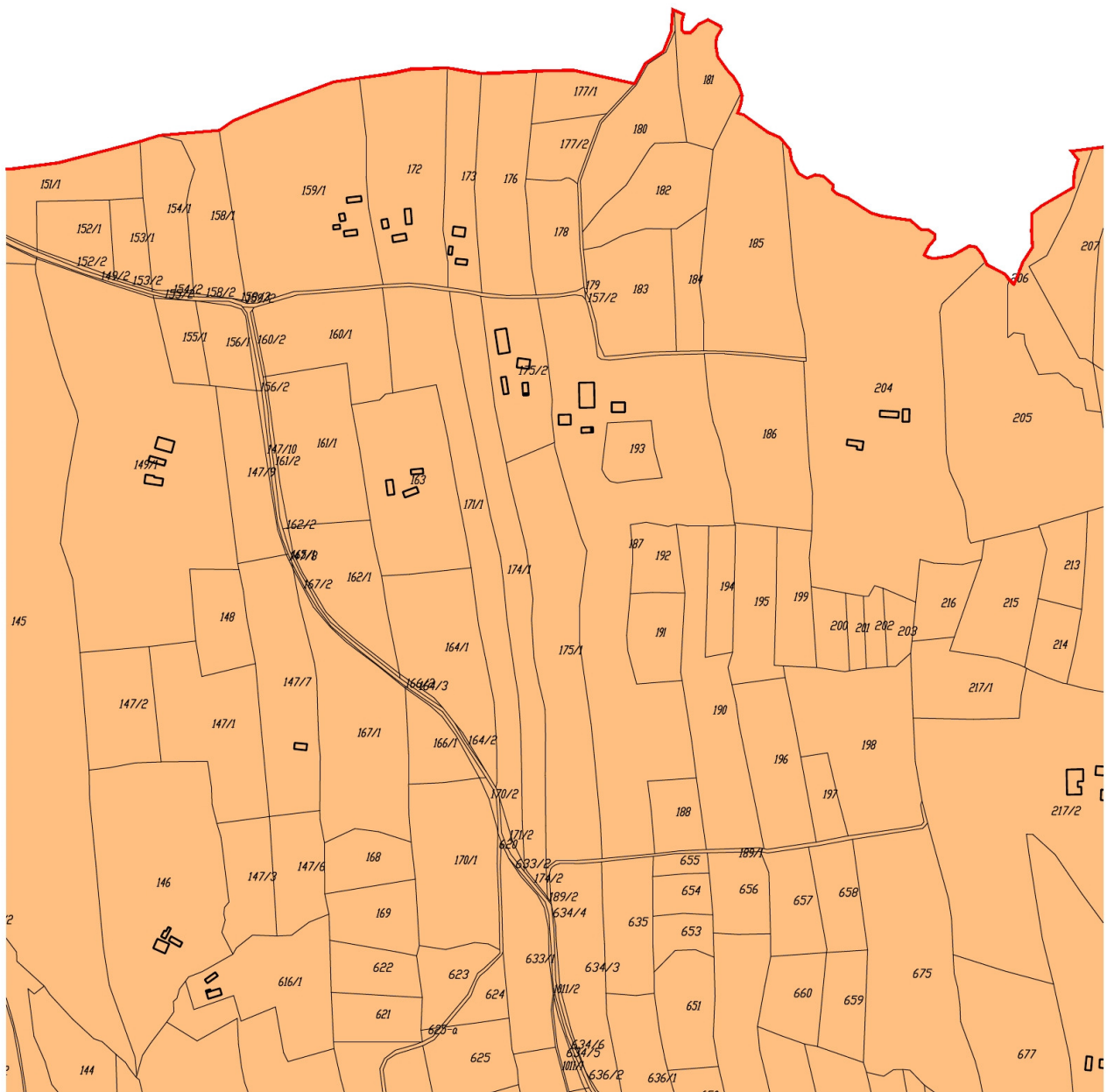
L6

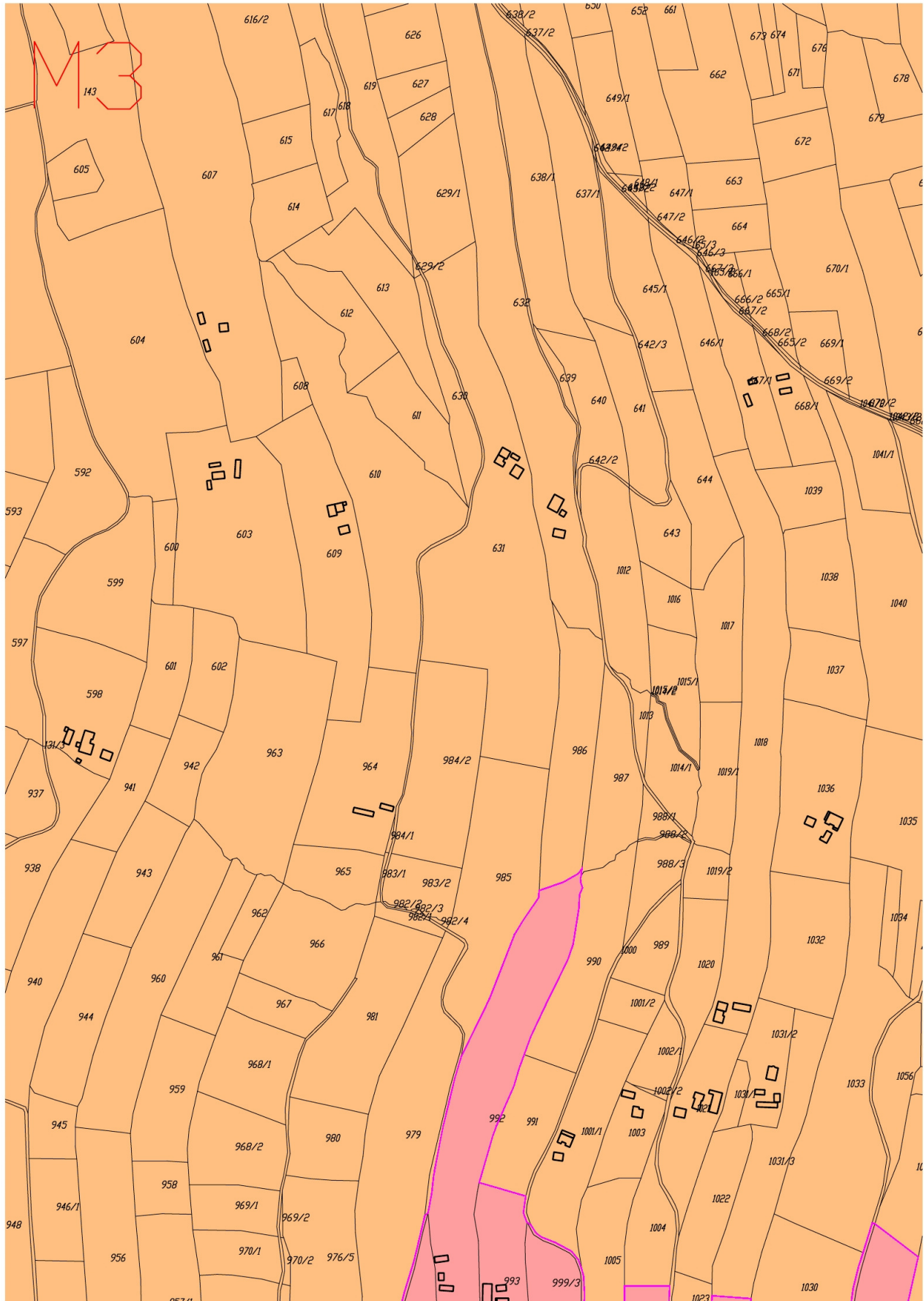

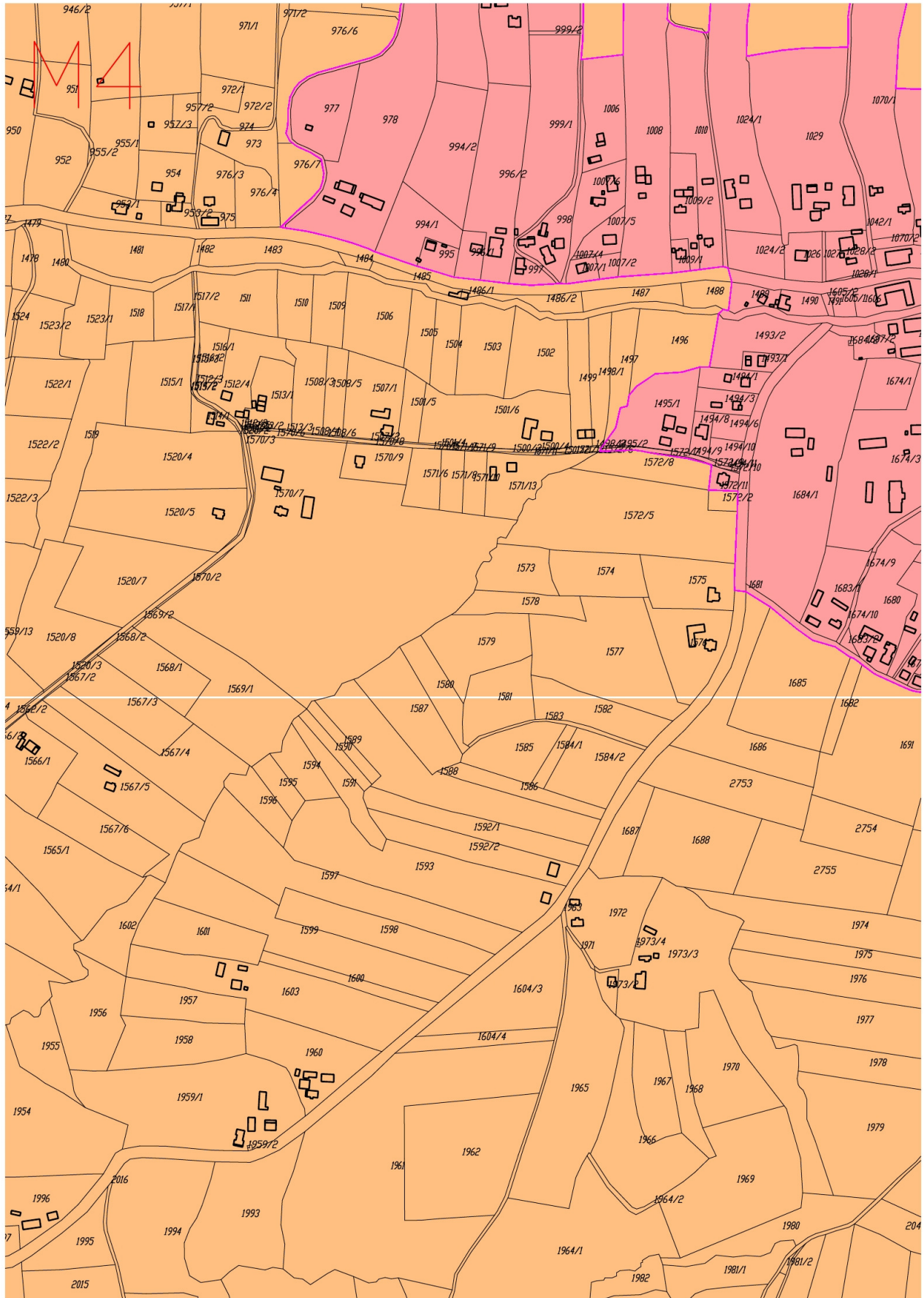

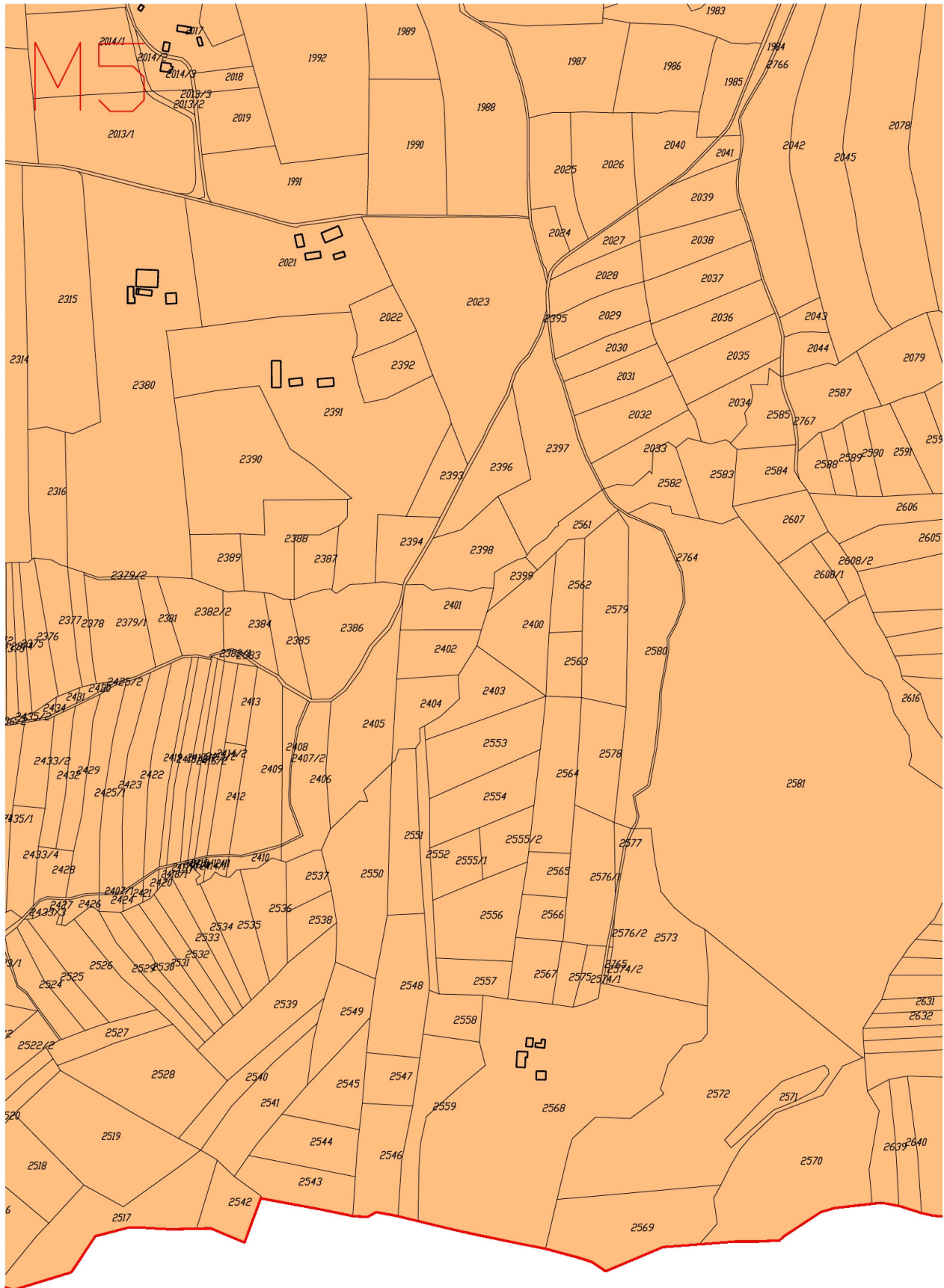

M2

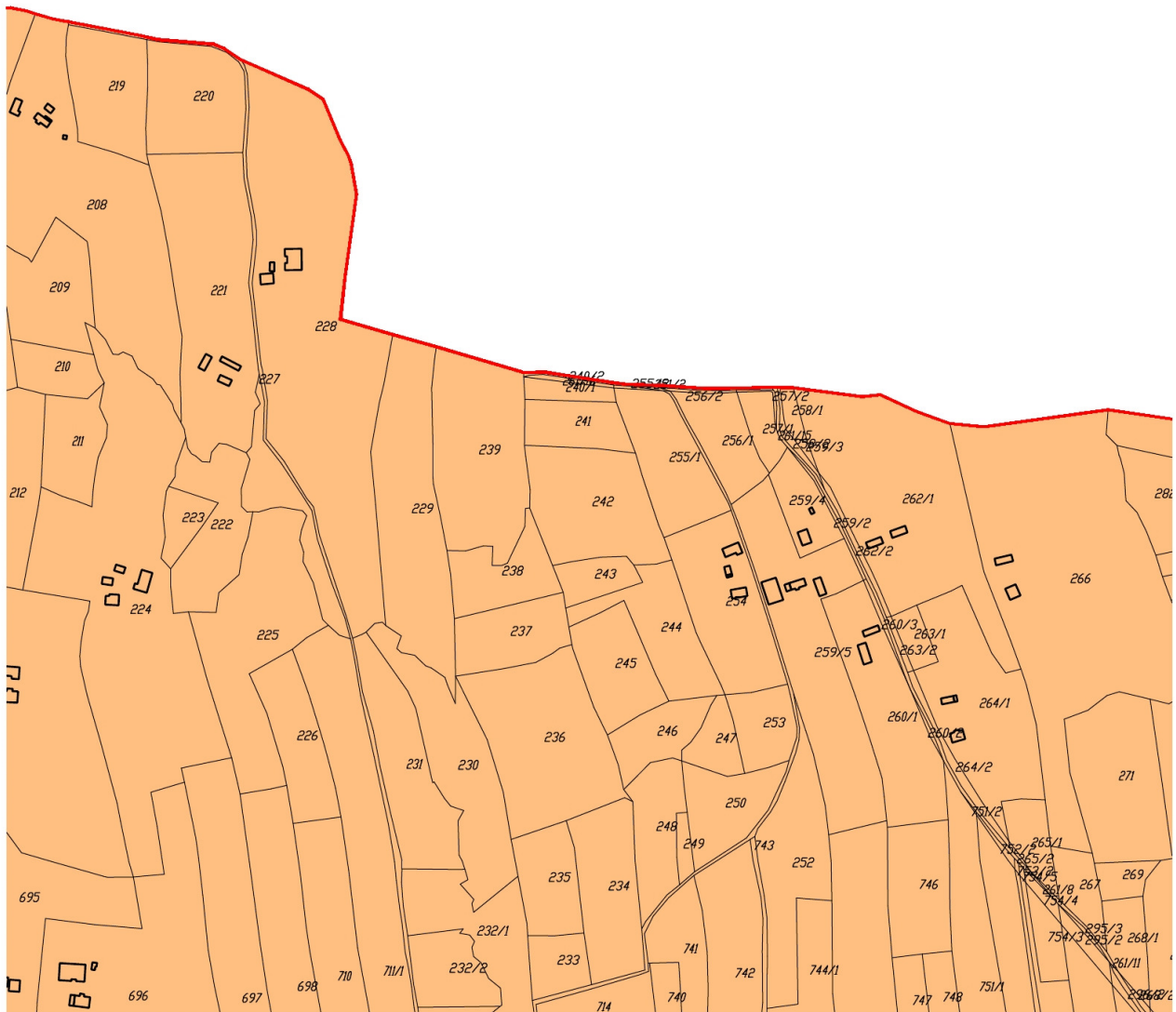

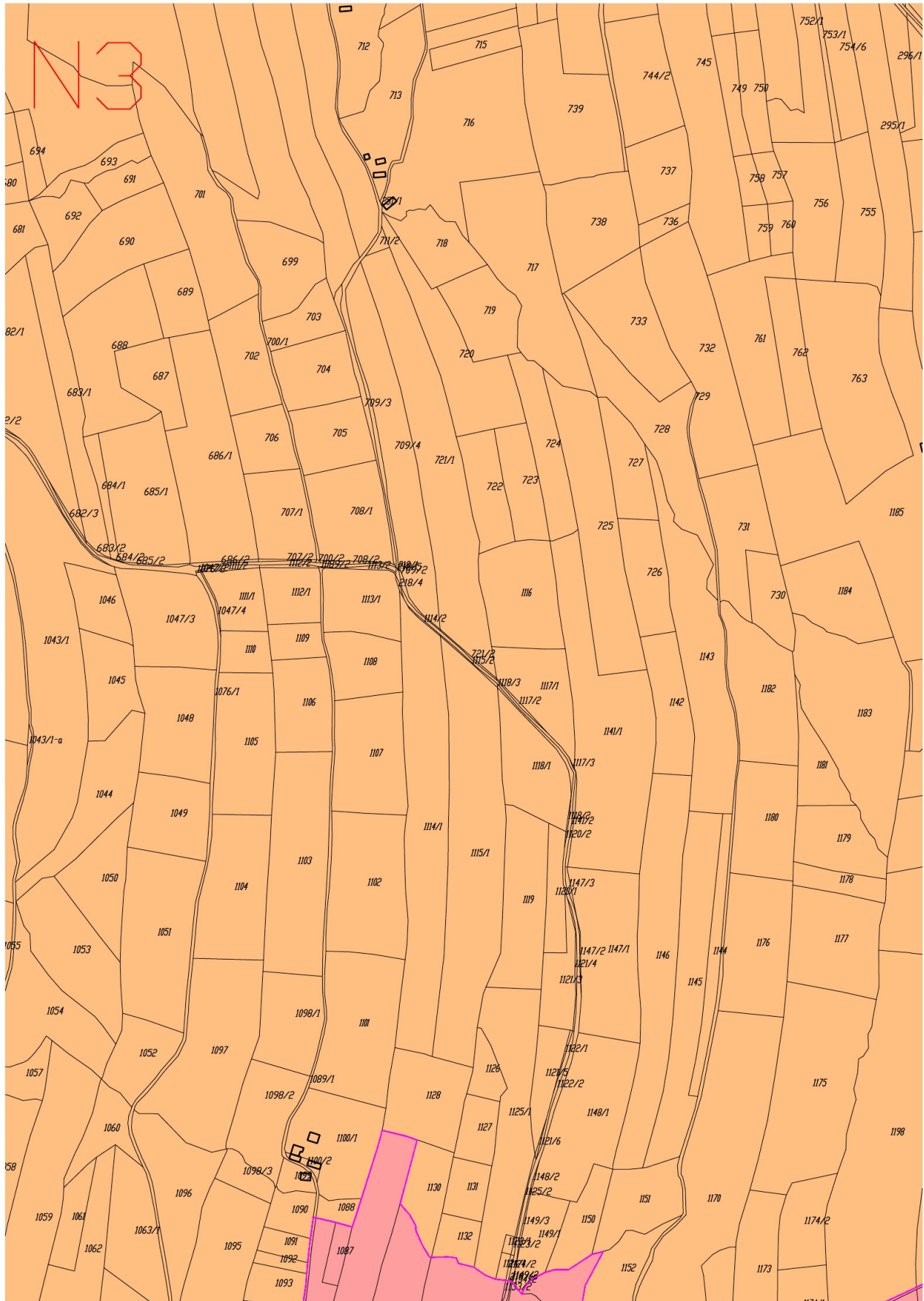

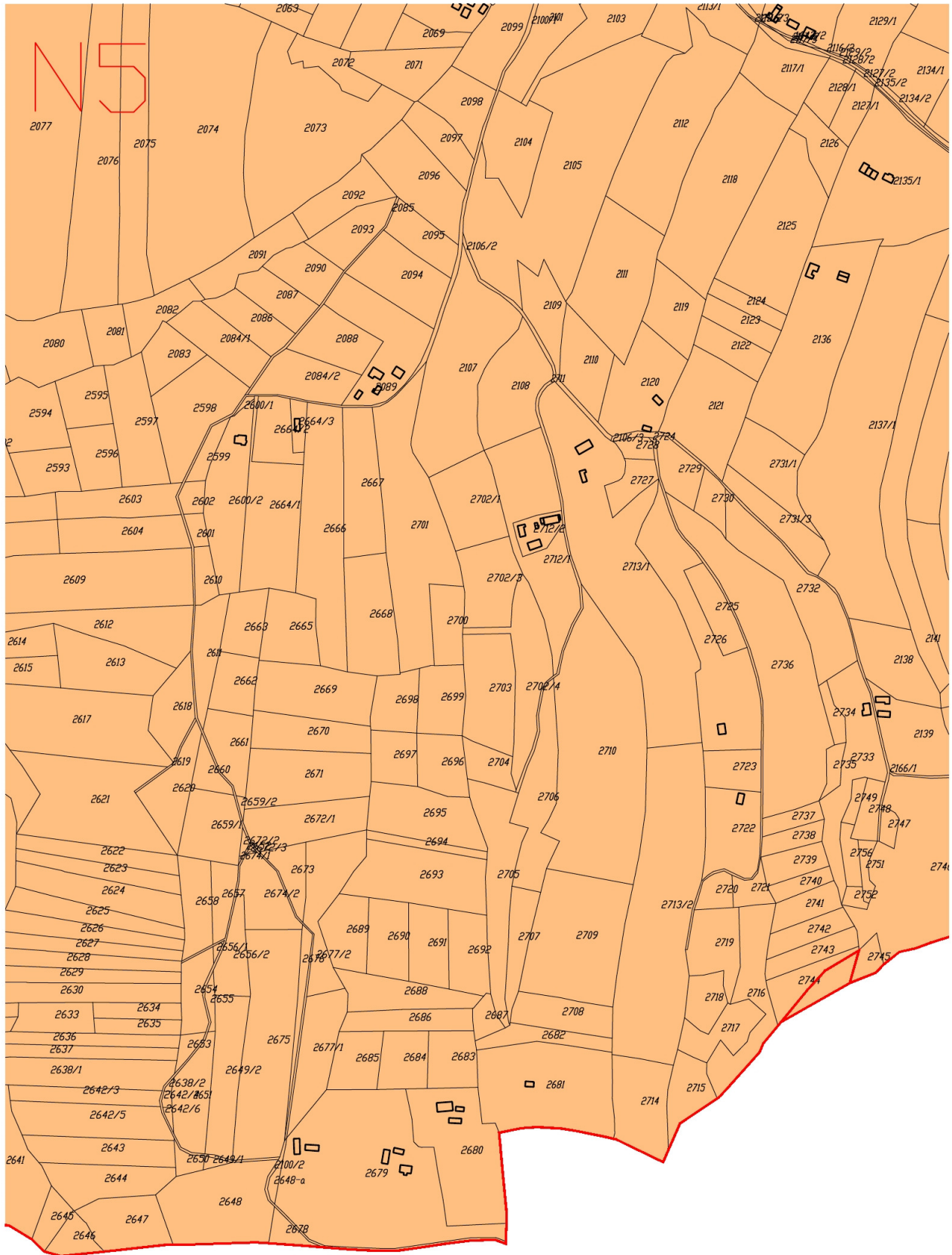

N2

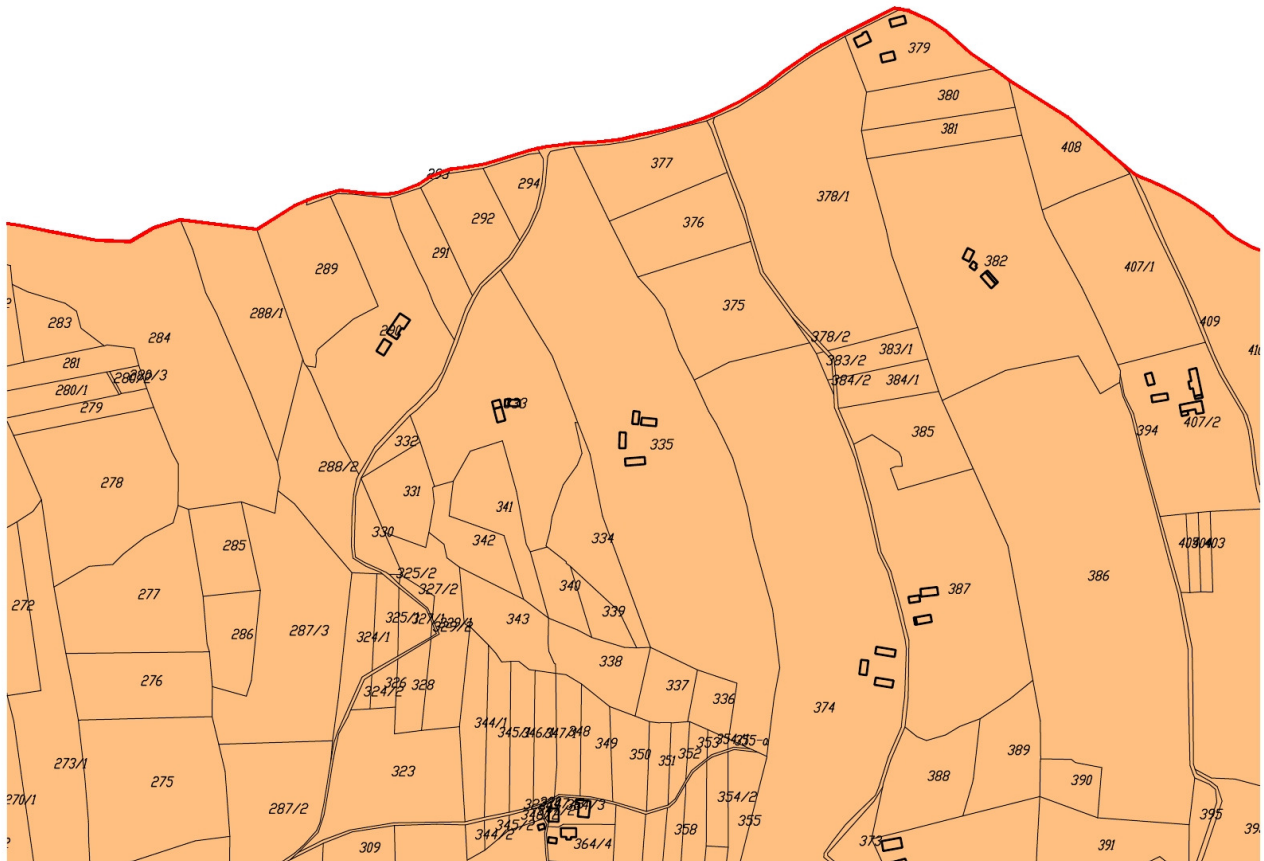

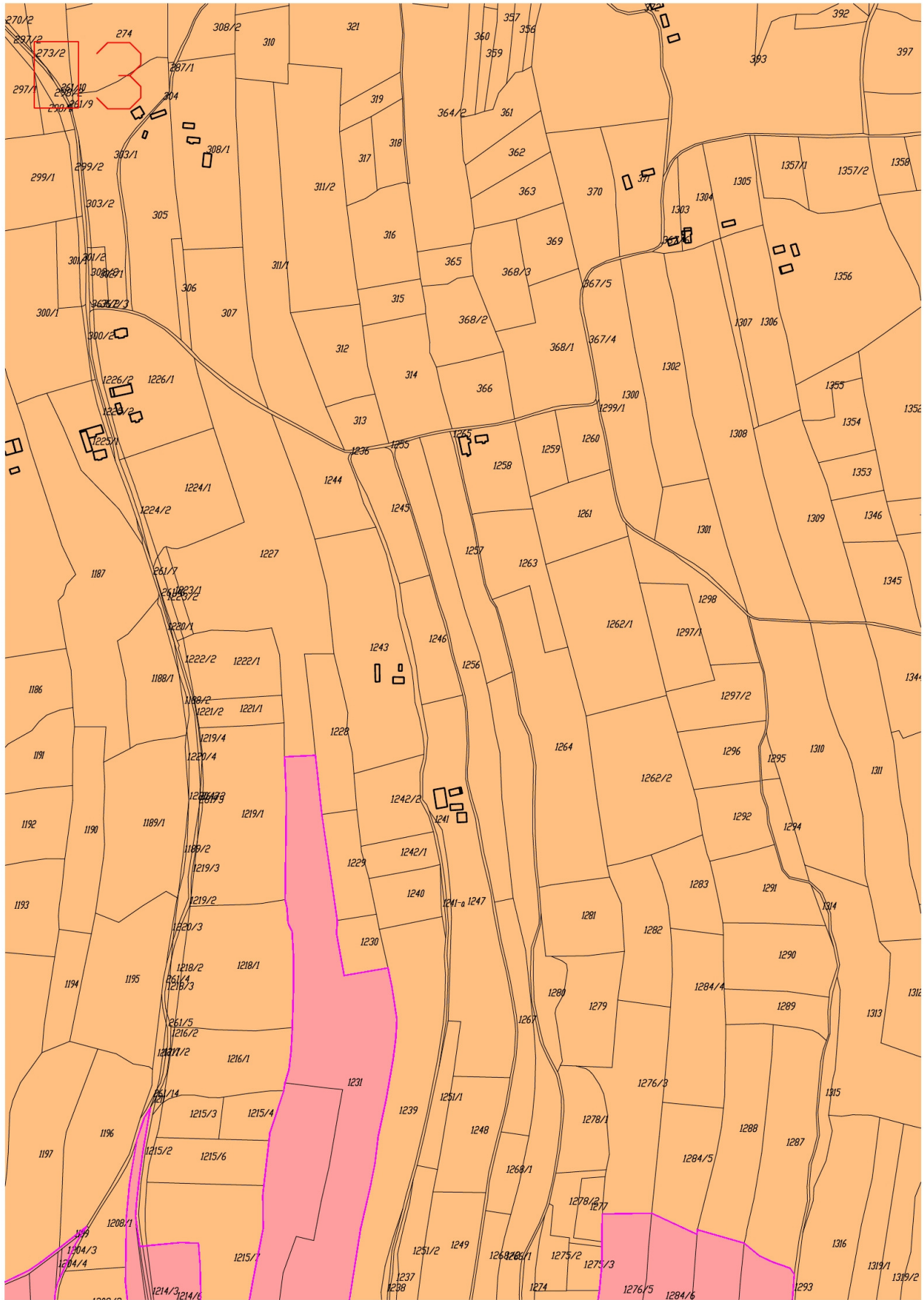

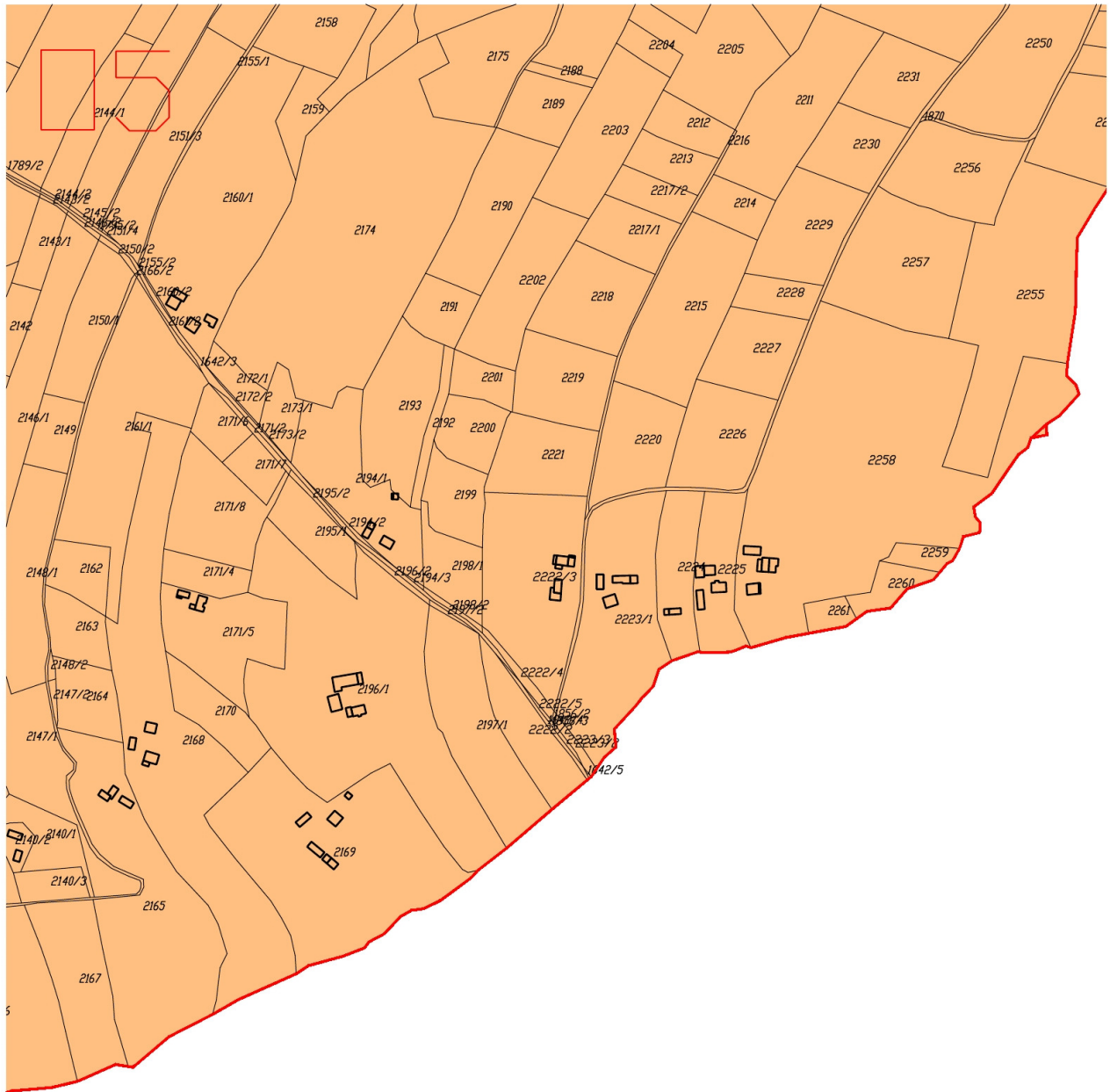

02

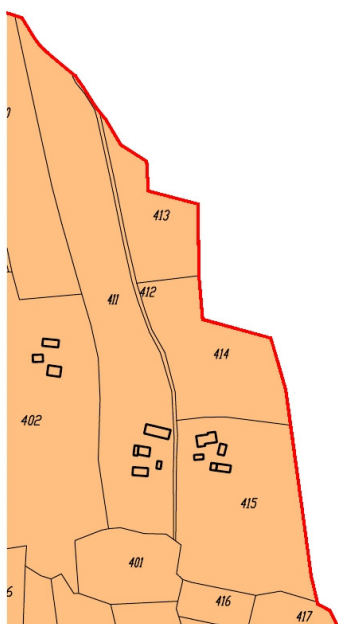

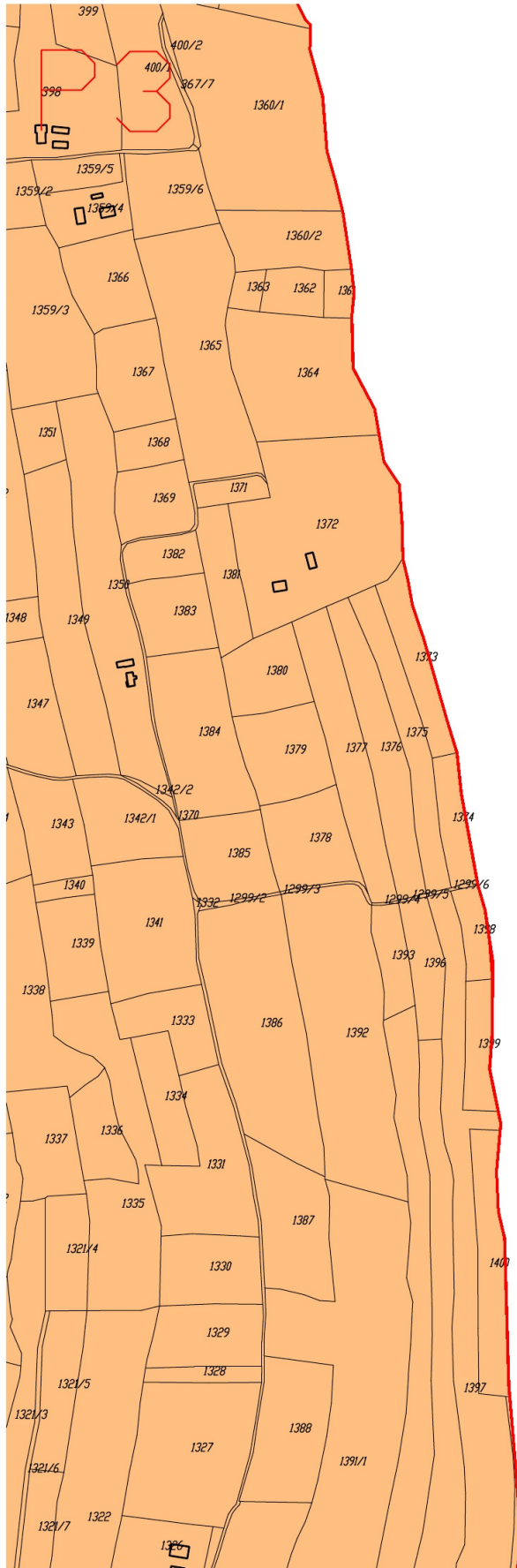

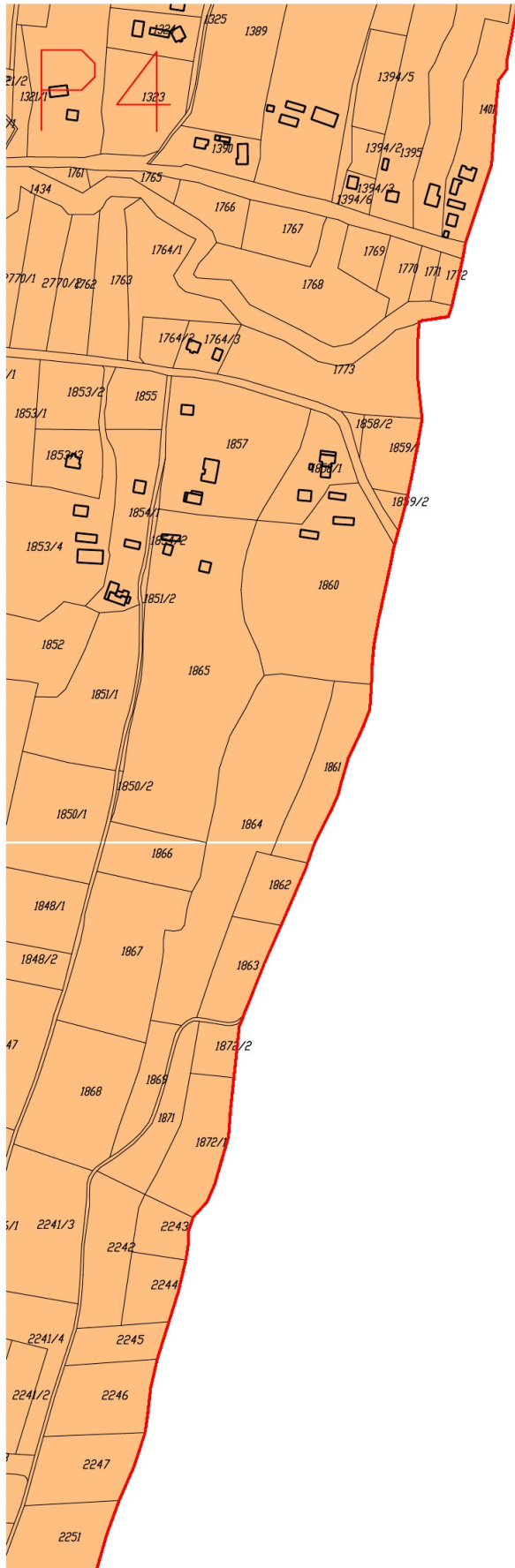

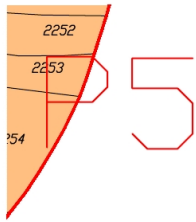

P2

Legenda:

A 3

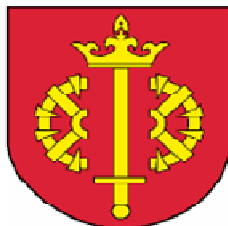
Numer rysunku
Granica obrębów

Obszar zdegradowany w Gminie Ryglice

Obszar do rewitalizacji w Gminie Ryglice
Joniny: 162124,31 m²
Lubcza: 1152604,05 m²

Mapę sporządzono w skali 1:5000

Przewodniczący Rady
Stanisław Stanaszek

Załącznik nr 2
do Uchwały nr XXVI/200/16
z dnia 23.08.2016 r.
Rady Miejskiej w Ryglicach

***Diagnoza zjawisk
społeczno-ekonomiczno-przestrzennych
gminy Ryglice
wraz ze wskazaniem obszaru
zdegradowanego i obszaru rewitalizacji***

Ryglice, czerwiec 2016

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	5
2. Charakterystyka gminy	6
2.1. Zjawiska społeczne	7
2.2. Zjawiska gospodarcze	13
2.3. Zjawiska środowiskowe	15
2.4. Zjawiska przestrzenno-funkcjonalne	15
2.5. Zjawiska techniczne	16
2.6. Pozycja rozwojowa gminy Ryglice na tle powiatu i województwa	16
3. Metodologia wyboru obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	18
4. Uwarunkowania społeczne, gospodarcze, przestrzenne, środowiskowe i infrastrukturalne Jednostek Urbanistycznych	20
4.1. Diagnoza zjawisk społecznych	20
4.1.1. Czynniki społeczne	20
4.1.2. Czynniki bezpieczeństwa	26
4.1.3. Czynniki demograficzne	27
4.1.4. Aktywność mieszkańców	28
4.1.5. Dostępność infrastruktury społecznej	29
4.2. Diagnoza zjawisk techniczno-środowiskowych	31
4.2.1. Czynniki gospodarcze	31
4.2.2. Czynniki przestrzenne	32
4.2.3. Czynniki techniczno-środowiskowe	33
4.3. Wybór obszaru zdegradowanego wraz z uzasadnieniem	37
5. Wskazanie obszaru rewitalizacji wraz z uzasadnieniem	39
5.1.1. Podobszar 1: Lubcza centrum	40
5.1.2. Podobszar 2: Joniny - Centrum	43

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Gęstość zaludnienia w gminach powiatu w 2014 roku	6
Rysunek 2. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności w 2014 roku.....	8
Rysunek 3. Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2014 roku	9
Rysunek 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2014 roku	13
Rysunek 5. Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób prawnych w 2014 roku.....	14
Rysunek 6. Udział osób korzystających z wodociągu w ogóle ludności w 2014 roku.....	15
Rysunek 7. Liczba mieszkań socjalnych na 100 mieszkańców w 2014 roku	23
Rysunek 8. Udział osób starszych w ogóle ludności w 2014 roku	28
Rysunek 9. Frekwencja wyborcza w 2014 roku	28
Rysunek 10. Liczba aktywnych czytelników	29
Rysunek 11. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1 tysiąc ludności w 2014 r.....	32
Rysunek 12. Liczba zabytków na 1 km ² w 2014 roku	33
Rysunek 13. Steżenie pyłu zawieszanego PM10 – kryterium ochrony zdrowia	34
Rysunek 14. Steżenie pyłu zawieszanego PM2,5 – kryterium ochrony zdrowia	34
Rysunek 15. Liczba dzikich wysypisk śmieci na 1 km ²	35
Rysunek 16. Zagrożenie azbestem	35
Rysunek 17. Obszar zdegradowany w gminie Ryglice	38
Rysunek 18. Podobszar rewitalizacji <i>Lubcza – Centrum</i> – obrys z uwzględnieniem działek (1:2 000) oraz zdjęcie satelitarne obszaru	41
Rysunek 19. Podobszar rewitalizacji <i>Joniny – Centrum</i> – obrys z uwzględnieniem działek (1:2 000) oraz zdjęcie satelitarne obszaru	44

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Piramida wieku w 2014 roku	7
Wykres 2. Wskaźnik obciążenia demograficznego	8
Wykres 3. Saldo migracji ogółem na 1 tys. ludności.....	9
Wykres 4. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych	10
Wykres 5. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół gimnazjalnych.....	11
Wykres 6. Liczba udzielonych porad na jednego mieszkańca	11
Wykres 7. Zasięg korzystania z pomocy społecznej	12
Wykres 8. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	12
Wykres 9. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	14
Wykres 10. Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności	16
Wykres 11. Liczba korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	20
Wykres 12. Liczba klientów pomocy w wieku 65 lat i więcej na 100 osób w wieku poprodukcyjnym	21
Wykres 13. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców	21
Wykres 14. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu wielodzietności na 100 mieszkańców	22
Wykres 15. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym	22
Wykres 16. Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	26
Wykres 17. Liczba kradzieży i rozbojów na 100 mieszkańców	26
Wykres 18. Liczba kolizji drogowych na 100 ludności.....	27
Wykres 19. Wskaźnik obciążenia demograficznego	27

SPIS TABEL

Tabela 1. Porównanie wskaźników charakteryzujących analizowane zjawiska w 2014 r.....	16
Tabela 2. Wskaźniki z zakresu społecznego.....	24
Tabela 3. Wskaźniki z zakresu czynników bezpieczeństwa.....	30
Tabela 4. Wskaźniki z zakresu czynników demograficznych.....	31
Tabela 5. Wskaźniki z zakresu aktywności mieszkańców	31
Tabela 6. Wskaźniki z zakresu zjawisk techniczno-środowiskowych	36
Tabela 7. Wartości wskaźnika sum standaryzowanych dla zjawisk społecznych	37

*Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji*

Tabela 8. Wartości wskaźnika degradacji	37
Tabela 9. Mapa koncentracji problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-technicznych na obszarze gminy Ryglice – badanie fokusowe	40
Tabela 10. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze <i>Lubcza</i>	40
Tabela 11. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji <i>Lubcza – Centrum</i>	41
Tabela 12. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze <i>Joniny</i>	43
Tabela 13. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji	44

Pro Regio Consulting
Kraków, ul. Śliwkowa 14/3
tel./fax (12) 696 15 62, biuro@proregio.pl
Barbara Łączna +48 695 600 690
Grzegorz Godziek +48 601 961 499

1. WSTĘP

Przemiany społeczno-gospodarcze na przestrzeni ostatniego ćwierćwiecza – wywołane procesem globalizacji oraz transformacją ustrojową i wyzwaniem gospodarki wolnorynkowej – spowodowały szereg niekorzystnych zjawisk i procesów na obszarach jednostek samorządu, takich jak degradacja tkanki materialnej oraz narastające problemy w sferze społeczno-gospodarczej. W takiej sytuacji szczególnego znaczenia zaczęło nabierać **planowanie** oraz **realizacja kompleksowych projektów rewitalizacyjnych**, obejmujących sferę przestrzenną, społeczną, gospodarczą, środowiskową i kulturową, a tym samym odpowiadających na indywidualny zestaw zidentyfikowanych problemów danego obszaru.

Rewitalizację należy rozumieć jako: wyrowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji.

Udział w takim procesie jest ważny dla wielu osób i podmiotów z obszaru nim objętym – dla samorządu gminy, którego dotyczy, mieszkańców tego miejsca, organizacji społecznych, przedsiębiorców, zaś w szczególności wszystkich grup społecznych zagrożonych kryzysem na obszarze objętym procesami rewitalizacyjnymi.

Opracowanie *Diagnozy zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych Gminy Ryglice wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji* inicjuje działania związane z rewitalizacją Gminy Ryglice. Celem *Diagnozy* jest wskazanie, za pomocą zobiektywizowanych metod i wskaźników tej części Gminy Ryglice, która charakteryzuje się szczególnie intensywną koncentracją szeregu niekorzystnych zjawisk. Analiza zagadnień społecznych, a w drugiej kolejności także gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych pozwoliła dokonać pełnej diagnozy problemów i zagrożeń, wskazać obszary o największej koncentracji zjawisk kryzysowych, a w konsekwencji wyznaczyć obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji.

Diagnoza została opracowana zgodnie z *Ustawą o rewitalizacji* z dnia 9 października 2015 roku (Dziennik Ustaw 2015, poz. 1777, tom 1) oraz *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* opracowanymi przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju (MIIR/H 2014-2020/20(01)/07/2015) w lipcu 2015 roku.

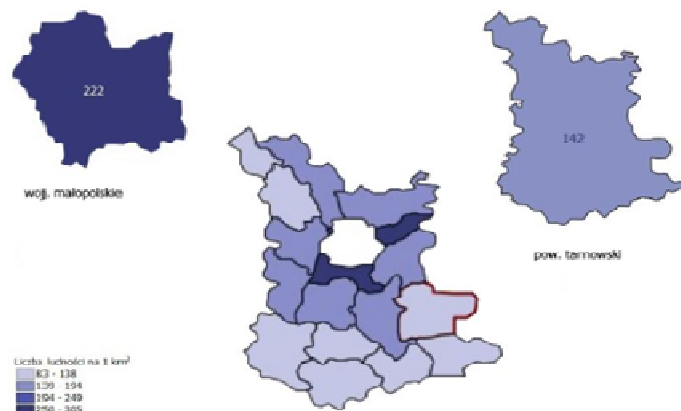
Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

2. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Na potrzeby *Gminnego Programu Rewitalizacji* (GPR) charakterystyka gminy Ryglice została przygotowana w sześcioletnim horyzoncie czasowym, dla lat 2009-2014. Ponadto, w celu lepszego zobrazowanie zjawisk – tło analiz stanowią analogiczne wskaźniki dla powiatu tarnowskiego oraz województwa małopolskiego, z tego samego okresu. Charakterystyka gminy składa się z analizy pięciu obszarów wyróżnionych zgodnie z definicją zawartą w *Ustawie o rewitalizacji* z dnia 9 października 2015 i *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* przygotowanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju. Obejmują one kwestie społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne i środowiskowe.

Gmina Ryglice położona jest w południowo-wschodniej części powiatu tarnowskiego, na północnym stoku Progu Karpackiego, a część jej obszar znajduje się na Płaskowyżu Tarnowskim. Południowa granica terytorium gminy przebiega wzdłuż północnego stoku Pasma Brzanki, określanego jako Grzbiet Brzanka-Liwocz. Część gminy położona jest na terenie Parku Krajobrazowego Pasma Brzanki i Obszarze Chronionego Krajobrazu Pogórza Ciężkowickiego. Powierzchnia gminy liczy 117 km², przy czym 78,5% stanowi obszar wiejski. Gmina Ryglice ma mało korzystne położenie komunikacyjne, czas dojazdu do Krakowa wynosi 88 minut, a do głównego miasta subregionu, Tarnowa 32 minuty¹. Ryglice zamieszkuje obecnie 11,7 tys. osób, z czego 24,5% jest mieszkańcami miasta. Liczba ludności gminy ogółem w sześcioletnim okresie analizy głównie rosła (wyjątek w 2012 i 2014 roku), w tym samym czasie na obszarze miejskim liczba mieszkańców rosła do roku 2010, a na terenach wiejskich liczba ludności podlegała wahaniom. Gęstość zaludnienia, która od 2010 roku utrzymuje się na stałym poziomie 100 osób na km² (odpowiednio dla obszaru miejskiego 114 osób na km², dla obszaru wiejskiego 101 osób na km²).

Rysunek 1. Gęstość zaludnienia w gminach powiatu w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W gminie Ryglice liczba kobiet przeważała nad liczbą mężczyzn (101 kobiet na 100 mężczyzn). Zmiany demograficzne mające miejsce w całym kraju można było również zauważyć w gminie Ryglice - wykres przedstawiający piramidę wieku obrazuje jej niekorzystne zwężanie się w

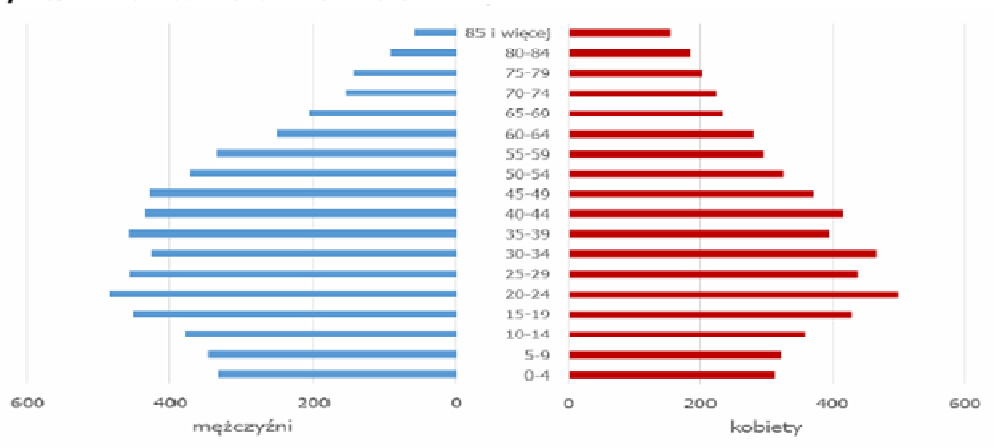
¹ Na podstawie Bazy Informacji Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego

*Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji*

dolnej części, co jest związane z systematycznie malejącym udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym - w roku 2009 było to 24,5%, a w roku 2014 spadło do 21,8% (proces ten przebiega znacznie dynamiczniej niż w skali całego województwa). Na uwagę zasługują również fakt, że liczba kobiet w wieku 85 lat i więcej prawie 3-krotnie przewyższa liczbę mężczyzn.

Wykres 1. Piramida wieku w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

2.1. Zjawiska społeczne

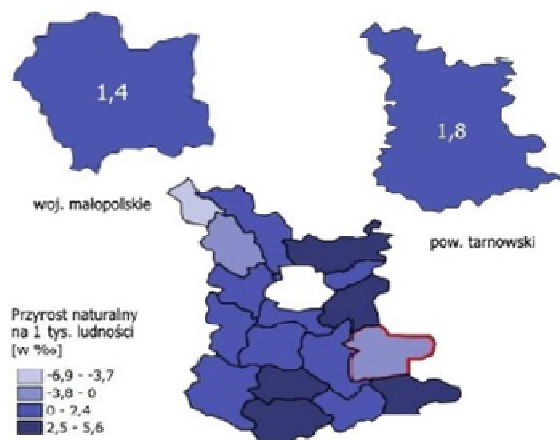
Najbardziej istotne w kontekście GPR, zgodnie z *Ustawą o rewitalizacji* i ministerialnymi wytycznymi, są zjawiska społeczne, a w szczególności takie kwestie jak bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego oraz niewystarczający poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym. Ponadto do obszaru społecznego zostały przypisane również zagadnienia z zakresu demografii. Poniżej zaprezentowano syntetyczny przegląd podstawowych danych:

- Podobnie jak w województwie i powiecie tarnowskim, w gminie Ryglice w ostatnich latach liczba mieszkańców głównie rosła (spadek w latach 2012 i 2014). Do roku 2014 w gminie Ryglice występował dodatni przyrost naturalny, natomiast w 2014 jego wartość wyniosła minus 1,1 ‰. Relacja pomiędzy przyrostem naturalnym dla gminy Ryglice, powiatu tarnowskiego i województwa była zmienna.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

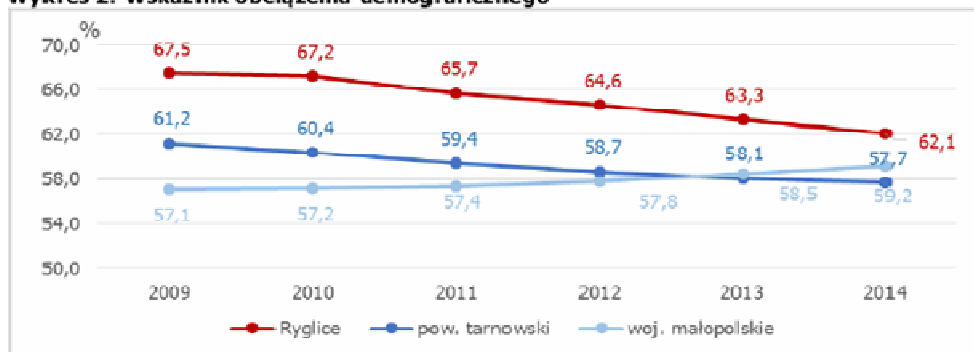
Rysunek 2. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Podobnie jak w powiecie, w gminie odnotowano zjawisko malejącego wskaźnika obciążenia demograficznego, czyli liczby osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Jednak wskaźnik ten nadal jest bardzo niekorzystny, wyższy niż w województwie i powiecie. W przypadku Małopolski wskaźnik ten systematycznie wzrastał.

Wykres 2. Wskaźnik obciążenia demograficznego

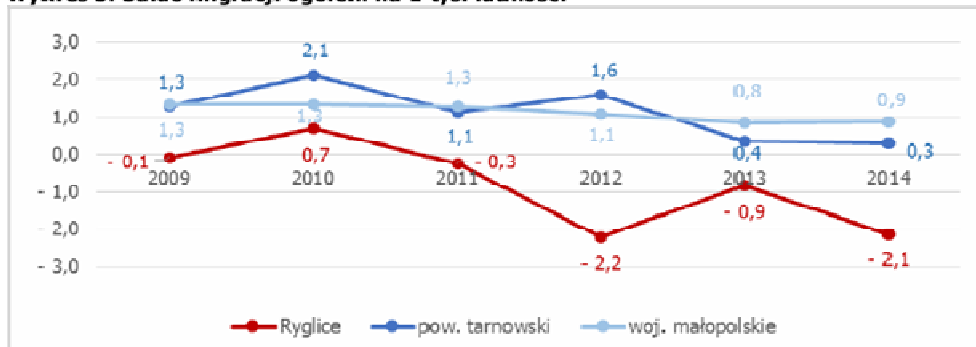
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W latach 2009-2014 saldo migracji, czyli różnica pomiędzy liczbą osób przyjeżdżających i wyjeżdżających na stałe z i do Ryglic, przyjmowała wartości ujemne (wyjątek 2010 roku). W województwie i powiecie w całym analizowanym okresie wskaźnik ten przyjmował wartości dodatnie.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

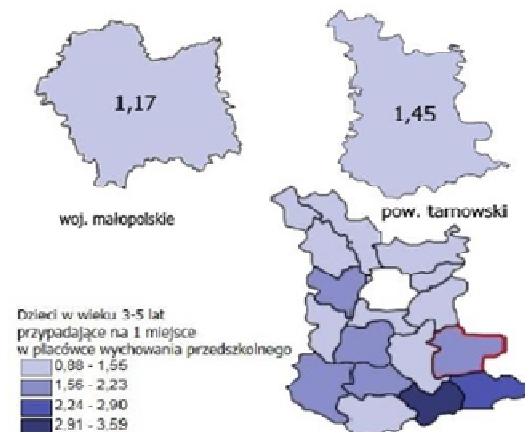
Wykres 3. Saldo migracji ogółem na 1 tys. ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Na obszarze gminy funkcjonuje obecnie 10 placówek wychowania przedszkolnego: 3 przedszkola, 1 punkt przedszkolny i 6 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych. W analizowanym okresie: liczba przedszkoli wzrosła o jedną placówkę.
- Liczba dzieci w wieku 3-5 lat przypadająca na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w badanym okresie ulegała wahaniom. W 2014 roku wyniosła 2,0 i była na wyższym poziomie niż średnia liczba dostępnych miejsc dla całego województwa oraz powiatu.

Rysunek 3. Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

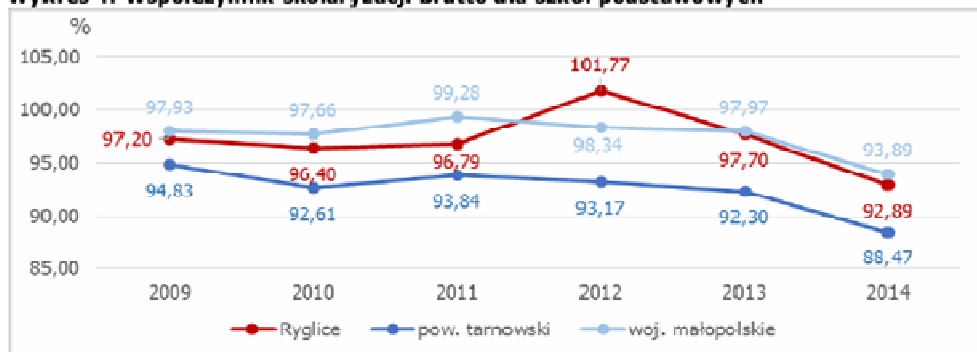
- W latach 2009-2014 liczba szkół podstawowych w gminie Ryglice utrzymywała się na stałym poziomie 7 placówek, w tym okresie liczba szkół w województwie wahała się, a w powiecie spadała w 2011 roku (w następnych latach bez zmian).
- W 2012 roku do użytku uczniów szkół podstawowych przeznaczono 70 komputerów, i wszystkie one miały dostęp do Internetu. Na jeden komputer z dostępem do Internetu przypadało średnio 12,31 ucznia, czyli o 0,43 więcej w porównaniu do Małopolski i o 3,02 więcej niż w powiecie.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

- W 2014 roku współczynnik skolaryzacji brutto² dla szkół podstawowych wyniósł 92,89% i spadł o 4,81 punktu procentowego w porównaniu z rokiem poprzednim. W tym czasie spadek odnotowano również w porównywanych jednostkach terytorialnych i wyniósł on odpowiednio 4,08 punktu procentowego dla Małopolski i 3,83 punktu procentowego dla powiatu. W całym analizowanym okresie współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w gminie Ryglice przyjmował wartości wyższe niż w powiecie. Relacja do wskaźnika wojewódzkiego była zmienna.

Wykres 4. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

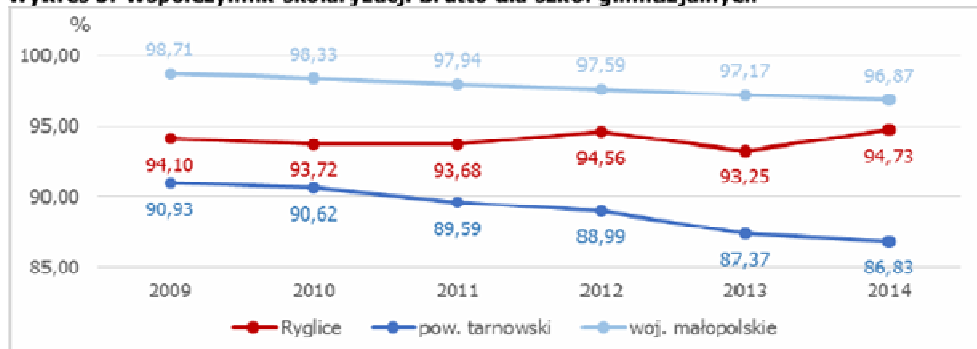
- Średni wynik sprawdzianu w szkołach podstawowych w gminie Ryglice w 2014 roku wyniósł 66,8%, a w 2013 roku 61,5%. W obu przypadkach wyniki te były wyższe niż średni procentowy wynik dla całego powiatu. W porównaniu do województwa w 2014 roku wyniki były niższe, a w 2013 roku wyższe.
- Od 2009 liczba szkół gimnazjalnych utrzymywała się na stałym poziomie (3 placówki), natomiast w Małopolsce oraz powiecie tarnowskim w tym okresie odnotowano wzrost liczby tego typu szkół.
- W 2012 roku do użytku uczniów szkół gimnazjalnych przeznaczono 58 komputerów, wszystkie z dostępem do Internetu. Na jeden komputer z dostępem do Internetu przypadało średnio 8 uczniów, czyli o blisko 2 osoby mniej w porównaniu ze średnią dla Małopolski i prawie o 1 osobę mniej niż w powiecie.
- W 2014 roku współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół gimnazjalnych wyniósł 94,73% i wzrósł o 1,48 punktu procentowego w stosunku do roku poprzedniego. Spadek o niecały punkt procentowy odnotowano natomiast w porównywanych jednostkach terytorialnych. W całym analizowanym okresie współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół gimnazjalnych w gminie Ryglice przyjmował wyraźnie niższe wartości niż w województwie, ale wyższe niż w powiecie.

² Udział wszystkich osób uczących się na danym poziomie do ogółu osób będących w wieku przypisanym temu poziomowi kształcenia.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

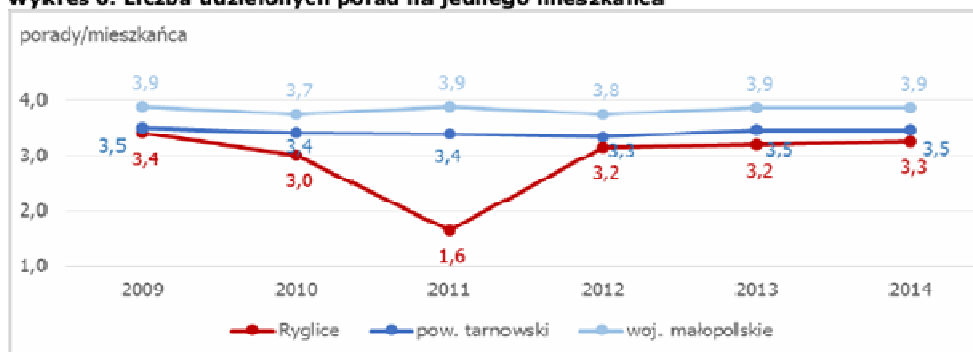
Wykres 5. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół gimnazjalnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Wyniki egzaminu gimnazjalnego w gminie Ryglice były niższe od średniej dla województwa i powiatu, we wszystkich zakresach przedmiotowych (wyjątek matematyka):
  - język polski: Ryglice – 67,5%, powiat – 68,0%, województwo – 70,3%,
  - matematyka: Ryglice – 49,4%, powiat – 46,7%, województwo – 50,33%,
  - historia i wiedza o społeczeństwie: Ryglice – 59,0%, powiat – 59,2%, województwo – 61,1%,
  - przedmioty przyrodnicze: Ryglice – 52,6%, powiat – 52,9%, województwo – 54,5%,
  - język angielski poziom podstawowy: Ryglice – 56,1%, powiat – 61,9%, województwo – 67,9%.
- Na terenie gminy działają 4 przychodnie i 2 praktyki lekarskie jak wynika z danych z GUS, w których udzielono łącznie 38,2 tys. porad medycznych – wzrost o 0,8 tys. w porównaniu z rokiem poprzednim. Liczba udzielonych porad na jednego mieszkańca oscylowała wokół 1,6-3,4 i była nieznacznie mniejsza od liczby porad udzielonych na jednego mieszkańca województwa czy powiatu.

Wykres 6. Liczba udzielonych porad na jednego mieszkańca

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Mieszkańcy gminy mieli do dyspozycji 4 apteki (do 2012 roku 2 apteki), a ich obciążenie liczbą osób od 2011 roku malało do poziomu 2,9 tys. osób, tj. na poziomie porównywalnym do województwa i niższym od powiatu.
- W gminie nie funkcjonowała żadna placówka stacjonarnej pomocy społecznej.
- W latach 2009-2014 liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wahała się, podobnie liczba osób w gospodarstwach domowych

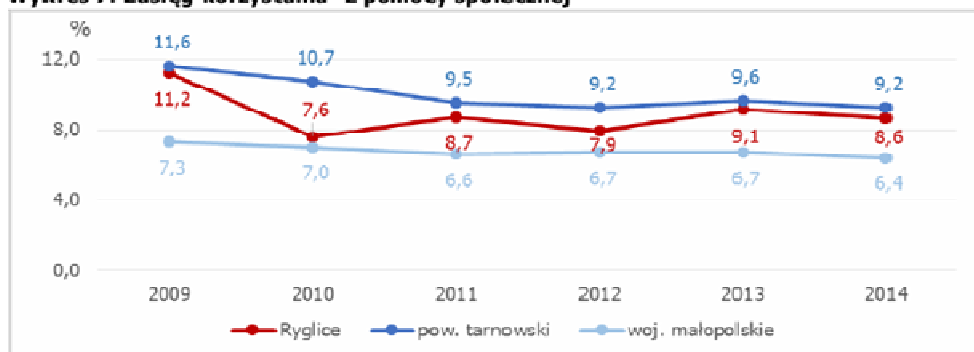

*Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji*

korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. Wzrosła natomiast liczba gospodarstw i liczba osób w gospodarstwach domowych poniżej kryterium dochodowego. W przypadku województwa i powiatu sytuacja kształtowała się odmiennie: w powiecie, w ostatnim roku liczba gospodarstw korzystających z tego rodzaju świadczeń spadła, a w województwie wzrosła. Natomiast, liczba gospodarstw poniżej kryterium dochodowego sięgających po te świadczenia dla obu porównywanych jednostek administracyjnych, spadła.

- W gminie Ryglice w latach 2009-2014 udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem wahał się, podobnie jak udział ludności poniżej kryterium dochodowego.

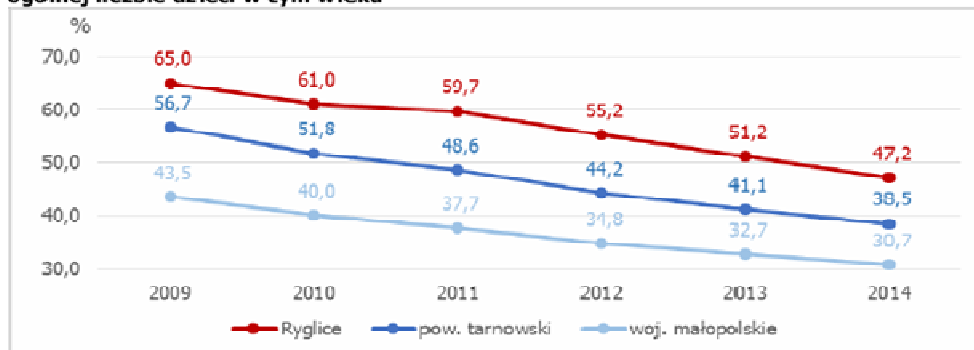
Wykres 7. Zasięg korzystania³ z pomocy społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W przypadku wszystkich trzech analizowanych jednostek terytorialnych nastąpił spadek liczby rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci do lat 17 oraz spadek udziału dzieci w wieku do lat 17, które otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku. Udział ten, dla gminy Ryglice w latach 2009-2014, był zawsze wyższy o kilka do kilkunastu punktów procentowych od średniej dla województwa i powiatu.

Wykres 8. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

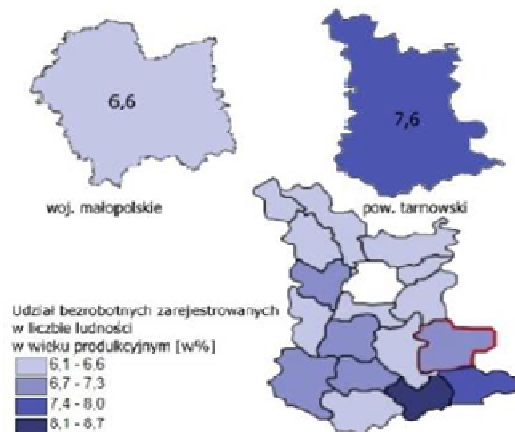
³ Zasięg korzystania z pomocy społecznej to udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

- Do roku 2013 rosła liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy oraz ich udział w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym. W 2014 roku odnotowano spadek obu wartości z poziomu 612 do poziomu 509 bezrobotnych (tj. udział bezrobotnych z 8,5% do 7,0%). Podobnie prezentowała się sytuacja w województwie małopolskim oraz powiecie tarnowskim. Podobnie jak w Małopolsce i powiecie tarnowskim, kobiety stanowiły nieznacznie liczniejszą grupę wśród zarejestrowanych bezrobotnych.

Rysunek 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- W 2014 roku w gminie Ryglice działały 3 oddziały biblioteczne, z czego 1 z nich był przystosowany dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. W ciągu ostatnich lat liczba czytelników i księgozbioru wahała się, co oznacza również zmienną liczbę książek dostępnych dla jednego czytelnika biblioteki. Ponadto mieszkańcy gminy Ryglice mieli lepszy „dostęp” do księgozbioru od przeciętnego mieszkańca województwa, ale gorszy od mieszkańca powiatu.
- Biblioteki w gminie dysponowały 15 komputerami, które były udostępnione do użytku czytelników, wszystkie komputery były podłączone do Internetu.

2.2. Zjawiska gospodarcze

Kolejnym obszarem, który został wytypowany zgodnie z *Ustawą* do analizy jest obszar gospodarczy. Koncentruje się on na zjawiskach związanych z przedsiębiorczością oraz kondycją lokalnych przedsiębiorstw. Sytuacja gminy Ryglice przedstawia się w tym zakresie w sposób następujący:

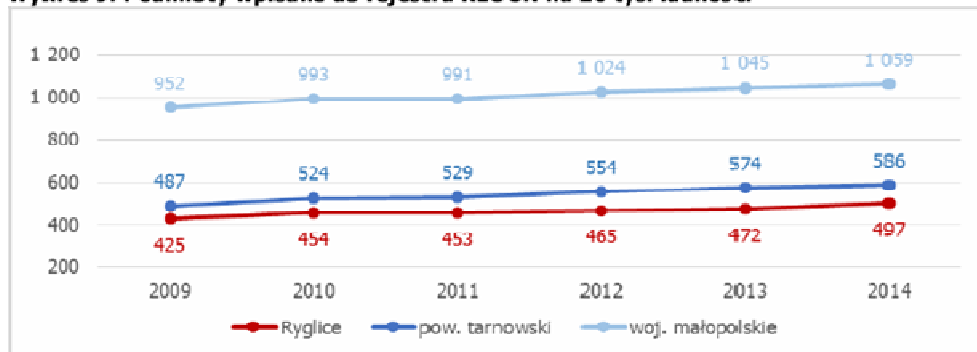
- W 2014 roku na terenie gminy do rejestru REGON były wpisane 583 podmioty gospodarcze – nastąpił wzrost w porównaniu z 2009 rokiem. Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych było w sekcji C, w dziale 16 – *produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli* (102 podmioty), a następnie w sekcji F, w dziale 43 – *roboty budowlane specjalistyczne* (87 podmiotów). Pod względem wielkości dominowały mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające od 0-9 osób. Inaczej prezentowała się sytuacja pod względem dominującej sekcji PKD w województwie i powiecie, przeważały podmioty z sekcji G w dziale 47 – *sprzedaż detaliczna*, podobnie natomiast rosła liczba

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

podmiotów oraz przeważały podmioty o wielkości zatrudnienia 0-9 osób. W całym badanym okresie, w porównaniu z województwem i powiatem, w gminie Ryglice wskaźnik przedsiębiorczości przyjmował niższe wartości.

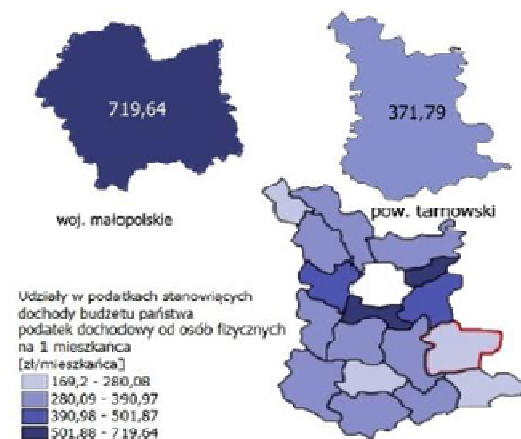
Wykres 9. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

- Ze względu na brak dostępnych danych przedstawiających wprost kondycję finansową mieszkańców gmin, do analizy wykorzystana została informacja o podatku dochodowym od osób fizycznych⁴, która jest pochodną przychodów ludności.

Rysunek 5. Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób prawnych w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W 2014 roku pozycja ta w dochodach własnych gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosiła 268,78 zł, średnia dla gmin w powiecie jest 1,4 razy większa, natomiast przeciętna dla gmin w Małopolsce⁵ jest 2,7 razy większa.

⁴ Pozycja z dochodów własnych gmin – udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT).

⁵ Bez miast na prawach powiatów.

2.3. Zjawiska środowiskowe

Kolejnym obszarem zdefiniowanym w *Ustawie i Wytycznych*, w którym należy badać zjawiska kryzysowe, są kwestie związane z jakością środowiska. Obszar ten powiązany jest ze standardami środowiska, w tym z gospodarką odpadami stanowiącymi zagrożenie dla życia, zdrowia lub stanu środowiska. Podstawowe dane dotyczące tego obszaru są następujące:

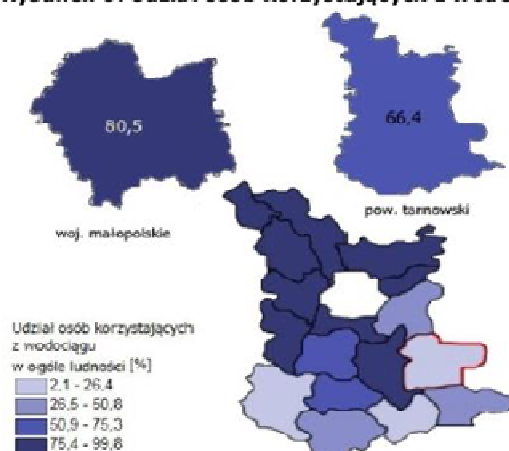
- Ponad 70% gminy to obszary chronionego krajobrazu, znajduje się tu również 7 pomników przyrody.
- Część miejscowości Ryglice położona jest na terenie Parku Krajobrazowego Pasma Brzanki.
- Na terenie gminy znajdują się 2 obszary Natura 2000: Biała Tarnowska PLH120090 i Ostoja w Paśmie Brzanki PLH120047.
- W gminie 13,6% ludności jest obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków.
- W 2014 roku 25,5% powierzchni gminy stanowiły lasy, dla województwa wskaźnik ten wynosił 28,7%, a dla powiatu 21,8%.

2.4. Zjawiska przestrzenno-funkcjonalne

Czwartym z wytypowanych obszarów są zjawiska przestrzenno-funkcjonalne, które charakteryzują: wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz stan tej infrastruktury, dostęp i jakość podstawowych usług, dostępność komunikacyjna:

- W 2014 roku udział osób korzystających z wodociągu w ogólnej liczbie ludności wynosił 8,8%, natomiast wartość tego wskaźnika dla Małopolski wynosiła 80,5%, a dla powiatu tarnowskiego 66,4%.

Rysunek 6. Udział osób korzystających z wodociągu w ogólnej liczbie ludności w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

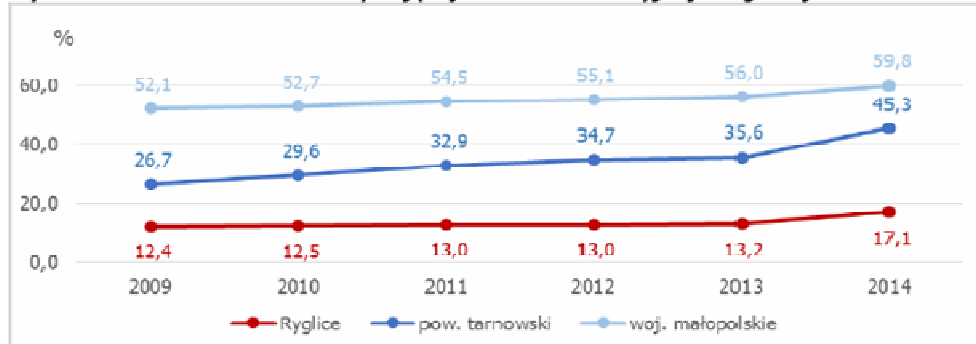
- Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na 100 km² od roku 2009 wzrosła do poziomu 54,9. W województwie wartość tego wskaźnika wynosiła 89,0, a w powiecie 97,5, również rosnąc od 2009 roku. Udział mieszkańców gminy korzystających z sieci kanalizacyjnej wynosił 17,1% (59,8% województwo, 45,3% powiat) i wzrósł w porównaniu z 2009

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

rokiem o 4,7 punktu procentowego. W tym samym czasie w powiecie odnotowano wzrost o 18,5 punktów procentowych, a w województwie o 7,9 punktów procentowych.

Wykres 10. Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

2.5. Zjawiska techniczne

- W gminie było 3 059 mieszkań w 3 004 budynkach mieszkalnych (wzrosty od 2009 r.). Na jedno mieszkanie przypadały blisko 4 osoby. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 94,4m², czyli 24,6 m² na osobę.
- W październiku 2015 roku do rejestru zabytków nieruchomości województwa małopolskiego wpisanych było 8 obiektów:
  - zespół dworsko-parkowy w Bistuszowej,
  - cmentarz wojenny nr 165 w Bistuszowej,
  - kościół parafialny pod wezwaniem Niepokalanego Serca Najświętszej Marii Panny,
  - kościół parafialny pod wezwaniem Św. Katarzyny w Kowalowej,
  - zespół pałacowo-parkowy w Ryglicach,
  - spichlerz podworski w Ryglicach,
  - cmentarz z I wojny światowej w Ryglicach,
  - kościół parafialny pod wezwaniem Św. Jana Ewangelisty w Zalasowej.

2.6. Pozycja rozwojowa gminy Ryglice na tle powiatu i województwa

Tabela 1. Porównanie wskaźników charakteryzujących analizowane zjawiska w 2014 r.

Wskaźnik	Ryglice	woj. małopolskie	powiat tarnowski
Gęstość zaludnienia	100	222	142
Wskaźnik obciążenia demograficznego	62,1	59,2	59,1
Kobiety na 100 mężczyzn	101	106	101
Przyrost naturalny na 1 tys. ludności	-1,1	1,4	1,8
Saldo migracji na pobyt stały na 1 tys. ludności	-2,1	0,9	0,6
Współczynnik skolaryzacji brutto - szkoły podstawowe	92,89	93,89	88,74
Współczynnik skolaryzacji brutto - szkoły gimnazjalne	94,73	96,87	93,57
Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego	2,0	1,17	1,45

*Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji*

Wskaźnik	Ryglice	woj. małopolskie	powiat tarnowski
Porady lekarskie ogółem na 1 mieszkańca	3,3	3,9	3,5
Ludność na 1 aptekę (w tys.)	2,9	3,0	3,8
Zasięg korzystania z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego (%) ⁶	8,6	6,4	9,2
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	47,2	30,7	38,5
Ludność na 1 placówkę biblioteczną (w tys.)	3,9	4,4	3,1
Księgozbiór bibliotek na 1 000 ludności	4 196,8	3 252,4	4 419,6
Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności	165	195	163
Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	25,2	15,6	19,2
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	7,0	6,6	7,6
Udział pracujących mężczyzn na terenie gminy ⁷	36,5	49,1	48,4
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	497	1059	586
Lesistość ⁸	25,5	28,7	21,8
Udział ludność korzystająca z oczyszczalni w ludności ogółem	13,6	62,8	44,8
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności - wodociąg	8,8	80,5	66,4
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności - kanalizacja	17,1	59,8	45,3
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na 100 km ²	54,9	89,0	97,5
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	94,4	77,6	93,1
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	24,6	26,1	24,7
Mieszkania na 1 000 mieszkańców	260,9	336,1	265,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Jeżeli wskaźnik negatywnie odbiega od średniej dla województwa małopolskiego jest zaznaczany kolorem czerwonym.

⁶ Zasięg korzystania z pomocy społecznej to udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem.

⁷ Dane dla roku 2013.

⁸ Wskaźnik lesistości (lesistość) - stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geograficznej kraju (danej jednostki terytorialnej: województwa, powiatu, gminy).

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

3. METODOLOGIA WYBORU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji opracowano diagnozę, która została przeprowadzona na podstawie wiarygodnych i mierzalnych danych pozyskanych z: Urzędu Gminy Ryglice i jednostek organizacyjnych m.in. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ryglicach, Gminnej Biblioteki Publicznej w Ryglicach oraz Komendy Powiatowej Policji, Głównego Urzędu Statystycznego, Starostwa Powiatowego w Tarnowie. Ponadto w *Diagnozie* wykorzystano wyniki badań ankietowych mieszkańców i liderów lokalnych dotyczących oceny jakości życia i kluczowych problemów, postrzeganych przez mieszkańców, wyniki badania fokusowego i warsztatów rewitalizacyjnych z kluczowymi interesariuszami w gminie Ryglice.

Dla przestrzennego określenia problemów i potencjałów na obszarze gminy wyznaczono **jednostki urbanistyczne** zgodne z **graniami sołectw**. W przypadku dwóch sołectw o najmniejszej liczbie ludności połączono je w jedną jednostkę urbanistyczną, by uzyskać maksymalną porównywalność jednostek pod względem obszaru i liczby mieszkańców. Podział na miejscowości jest naturalny dla mieszkańców gminy, obejmuje tereny zamieszkałe, mające podobną charakterystykę i umożliwia efektywne przeprowadzenie analizy zróżnicowania wewnątrzgminnego.

Biorąc pod uwagę, że rewitalizacja ma w pierwszej kolejności służyć poprawie jakości życia mieszkańców, uznano, że kwestie społeczne mają kluczowe i nadrzędne znaczenie dla wyznaczania obszaru zdegradowanego. Dla wyznaczonego obszaru przeprowadzono diagnozę wskaźników opisujących negatywne zjawiska społeczne takie jak: zakres korzystania z pomocy społecznej, ubóstwo, przestępczość, niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, niewielka dostępność podstawowych usług w dziedzinie oświaty, zdrowia, kultury.

W celu wskazania obszaru wymagającego rewitalizacji, na podstawie szeregu wskaźników opisujących problemy społeczne, zbudowano tak zwany **wskaźnik syntetyczny**.

Pierwszym etapem budowy wskaźnika syntetycznego jest normalizacja zmiennych w celu sprowadzenia ich do porównywalnej skali tzw. skali niemianowanej, czyli nie związanej z jednostką miary. Jest to zabieg konieczny z punktu widzenia poprawności obliczeń, ponieważ dzięki niemu różne rozpiętości zmiennych nie będą sztucznie nadawały wagi, czynnikom przyjmującym wartość z wyższych przedziałów. W trakcie normalizacji zmiennych przekształcono również destymulanty w stymulanty. Jako stymulanty, na potrzeby wskazania obszaru zdegradowanego, przyjęte zostały zmienne, których wyższa wartość wstępowała w obszarach gminy kwalifikujących się jako obszar zdegradowany (np. liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców). Natomiast destymulantami były zmienne, których niższa wartość oznaczała bardziej problemowy obszar (np. liczba przedsiębiorstw na 1 000 mieszkańców). Obliczeń dokonano wg następujących wzorów:

$$Z_{ij} = \frac{x_{ij} - \min(x_{ij})}{\max(x_{ij}) - \min(x_{ij})} \text{ dla stymulant}$$

$$Z_{ij} = \frac{\max(x_{ij}) - x_{ij}}{\max(x_{ij}) - \min(x_{ij})} \text{ dla destymulant}$$

gdzie:

X_{ij} – to wartość i -tego obszaru (np. sołectwo) dla j -tej zmiennej,

Z_{ij} – to zmienna po normalizacji.

Syntetyczną miarę, odzwierciedlającą sytuację obszarów w poszczególnych zakresach, utworzono przy użyciu metody sum standaryzowanych. Metoda sum standaryzowanych należy do grupy metod bezwzorcowych porządkowania liniowego, zgodnego ze wzorem:

$$S_i = \sum_{j=1}^k Z_{ij} \quad i = 1, \dots, n$$

Wskaźnik sum standaryzowanych został skonstruowany na bazie wskaźników cząstkowych zaprezentowanych w rozdziale 4. Wskaźniki cząstkowe zsumowano, dla każdego obliczonego dla jednostki urbanistycznej wskaźnika syntetycznego, zasadniczo dlaną referencyjną jest średni wskaźnik sum standaryzowanych dla całej gminy, obliczony jako średnia arytmetyczna wskaźników syntetycznych dla jednostek urbanistycznych. W analizie uwzględniono również pod uwagę rozrzut wskaźników syntetycznych, biorąc jako wielkość porównawczą 50% wartości maksymalnej wskaźnika syntetycznego.

Najwyższe wartości obliczonego wskaźnika sumarycznego oznaczają największą koncentrację negatywnych zjawisk społecznych na tych obszarach. Za obszar objęty kryzysem społecznym uznano wszystkie jednostki, w których wartość wskaźnika sumarycznego była wyższa niż zmienna referencyjna, w tym przypadku średnia arytmetyczna wskaźnika syntetycznego dla zjawisk społecznych całej gminy.

Jednostki urbanistyczne, dla których **społeczny** wskaźnik syntetyczny będzie wyższy niż średni gminna mogą być potencjalnie uznane za zdegradowane, pod warunkiem występowania w nich dodatkowo co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk techniczno-środowiskowych:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska;
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych;
- technicznych – w szczególności złego stanu obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, przede wszystkim w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Analizy zjawisk techniczno-środowiskowych dokonano w oparciu o: czynniki techniczne, środowiskowe, gospodarcze i przestrzenne. Analogicznie, jak w przypadku zjawisk społecznych, został skonstruowany wskaźnik syntetyczny, a wskaźniki cząstkowe, poddano standaryzacji. Otrzymano sumaryczny wskaźnik czynników techniczno-środowiskowych, który określał koncentrację zjawisk negatywnych.

Ostatnim etapem diagnozy było wskazanie obszarów zdegradowanych, które wykazują kumulację negatywnych zjawisk społecznych, a dodatkowo w analizowanych czynnikach techniczno-środowiskowych wykazują nagromadzenie negatywnych cech. Na bazie wcześniej obliczonych wskaźników sum standaryzowanych skonstruowano **wskaźnik degradacji obszaru**, wyliczony jako suma dwóch wcześniej uzyskanych wskaźników.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

4. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE, GOSPODARCZE, PRZESTRZENNE, ŚRODOWISKOWE I INFRASTRUKTURALNE JEDNOSTEK URBANISTYCZNYCH

Przedmiotem niniejszego rozdziału jest analiza czynników społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych i techniczno-środowiskowych gminy Ryglice oraz wskazanie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy. Analizy dokonano zgodnie z zaleceniami wynikającymi z *Ustawy rewitalizacyjnej*, to znaczy w pierwszej kolejności dokonano pogłębionej analizy zjawisk społecznych, w tym w szczególności związanych z poziomem bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji, niskiego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym czy kulturalnym. Ponadto przeanalizowano pozostałe zjawiska (gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne i techniczno-środowiskowe). Koncentracja negatywnych zjawisk społecznych z jednoczesnym występowaniem jednego lub więcej negatywnych zjawisk w pozostałych obszarach pozwoliła wskazać i wyznaczyć obszary o największej kumulacji zjawisk kryzysowych.

4.1. Diagnoza zjawisk społecznych

Diagnoza uwarunkowań społecznych w gminie Ryglice opierała się na zestawie wskaźników dotyczących:

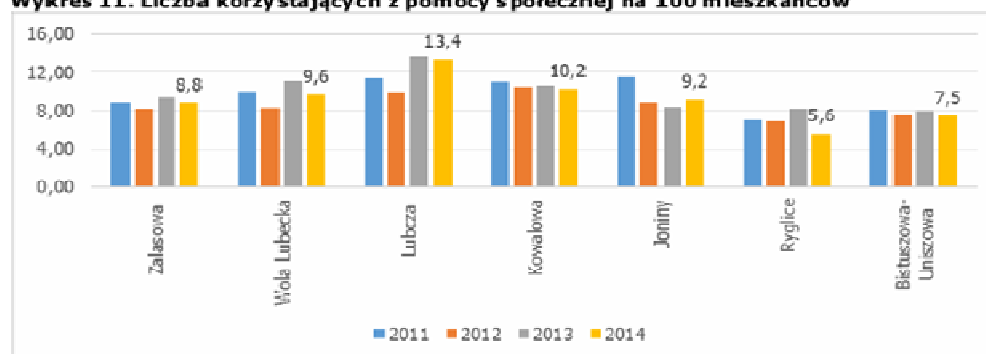
- czynników społecznych;
- czynników bezpieczeństwa;
- czynników demograficznych;
- aktywności mieszkańców;
- dostępności infrastruktury społecznej.

4.1.1. Czynniki społeczne

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego wytypowano listę 12 wskaźników, które poddano analizie w wymiarze terytorialnym i czasowym. Diagnoza uwzględniła wpływ wszystkich zmiennych, natomiast komentarz analityczny koncentruje się na kluczowych wskaźnikach.

W latach 2011-2014 liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców wahała się od 5,6 do 13,7. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przeliczona na jednego mieszkańca, mówi o skali tego zjawiska i obrazuje sytuację materialno-bytową ludności danego sołectwa. W całym badanym okresie negatywnie pod względem omawianego wskaźnika wyróżniały się sołectwa: Lubcza i Kowalowa, a także Wola Lubecka i Joniny.

Wykres 11. Liczba korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców

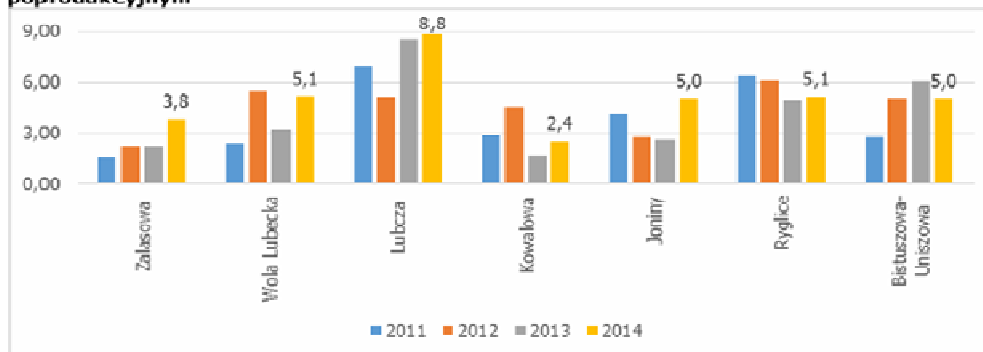
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ryglicach

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Wśród wskaźników związanych z korzystaniem ze środków pomocy społecznej największe wartości przyjmował wskaźnik akcentujący problemy demograficzne gminy, czyli wskaźnik dotyczący liczby osób w wieku 65 lat i więcej sięgających po środki pomocy społecznej na 100 osób w wieku poprodukcyjnym. Najgorzej prezentowała się w tym zakresie sytuacja w Lubczy i Ryglicach.

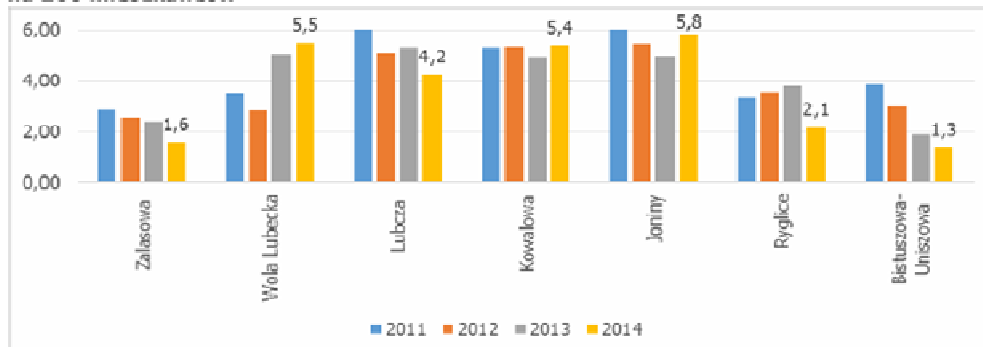
Wykres 12. Liczba klientów pomocy w wieku 65 lat i więcej na 100 osób w wieku poprodukcyjnym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ryglicach

Ubóstwo jest pojęciem związanym z niemożliwością zaspokojenia podstawowych potrzeb egzystencjalnych. W przypadkach skrajnego ubóstwa może wystąpić biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. W latach 2011-2014 liczba korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców przyjmowała wartości od 1,3 do 7,1. W całym badanym okresie najwyższe wartości tego wskaźnika wystąpiły w sołectwie Joniny, natomiast w dwóch ostatnich latach ze względu na wysokość tego wskaźnika, negatywnie wyróżniało się również sołectwo Kowalowa.

Wykres 13. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców

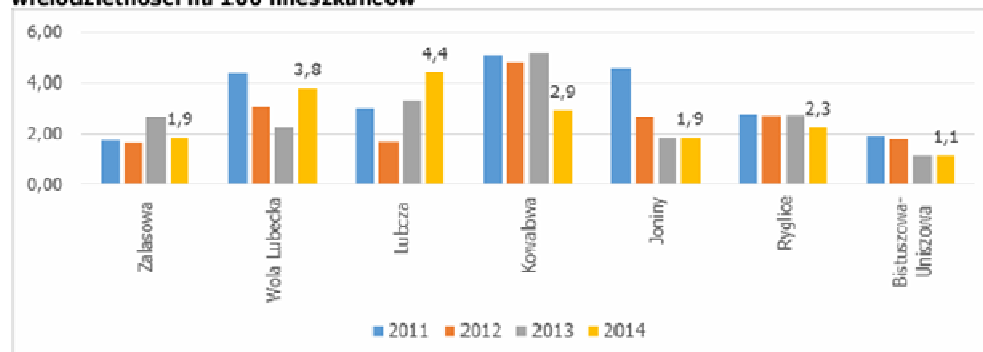
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ryglicach

Ustawa o świadczeniach rodzinnych z 2003 r. określa rodzinę wielodzietną, jako rodzinę, w której co najmniej 3 dzieci pozostaje na utrzymaniu rodziców, uszczuplając w ten sposób dochód rozporządzalny na jedną osobę. Największym problemem rodzin wielodzietnych jest niski dochód i zła sytuacja materialno-bytowa. W przypadku liczby osób korzystających ze wsparcia z powodu wielodzietności na 100 mieszkańców w latach 2011-2014, największą wartość tego wskaźnika odnotowano w sołectwach: Kowalowa i Lubcza, a w 2014 r. również Wola Lubecka. Natomiast w badanym okresie, dla całego obszaru, wskaźnik ten przyjmował wartości od 1,1 do 5,1.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Wykres 14. Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu wielodzietności na 100 mieszkańców

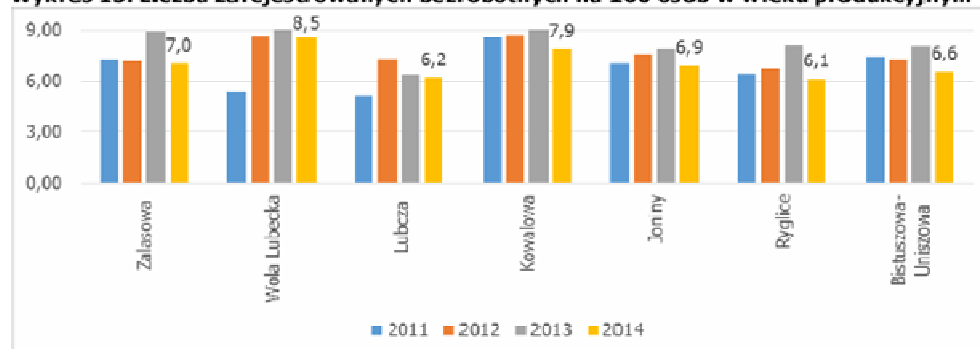
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ryglicach

Dodatkowymi wskaźnikami zakwalifikowanymi jako czynniki społeczne są:

- liczba zarejestrowanych bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym;
- liczba mieszkań socjalnych na 100 mieszkańców.

Osoby mające status bezrobotnych nie są w stanie zapewnić gospodarstwu stałego źródła dochodu z pracy zarobkowej, co może przekładać się na kondycję finansową wszystkich członków danego gospodarstwa domowego. W przypadku liczby zarejestrowanych bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym w całym analizowanym okresie największą wartość tego wskaźnika odnotowano w sołectwach: Wola Lubecka i Kowalowa. Natomiast w badanym okresie dla całego obszaru wskaźnik przyjmował wartości od 5,1 do 9,6.

Wykres 15. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnowie

W przypadku przyznania mieszkańcy gminy, który znajduje się w trudnej sytuacji materialnej i mieszkaniowej, mieszkania socjalnego przez sąd, obowiązek zapewnienia lokalu mieszkaniowego spoczywa na gminie zamieszkania tej osoby. Mieszkanie socjalne jest lokalem wynajmowanym po przystępnej cenie głównie przez urzędy gmin. Czynniki za takie lokum jest kilkukrotnie mniejszy niż za mieszkanie o podobnej wielkości wynajmowane przez agencję mieszkaniową lub od prywatnego właściciela. Wysokość czynszu uzależniona jest od tego, ile właściciel musi wydać, by dostarczyć mieszkańcom wszystkich niezbędnych usług. Utrzymywanie przez gminę mieszkań socjalnych jest dodatkowym obciążeniem budżetu. Zatem ostatnim wskaźnikiem w tej grupie badanych danych, jest liczba mieszkań socjalnych na 100 mieszkańców. Wskaźnik ten w 2014 roku przyjmuje największe wartości w sołectwie Lubcza.

*Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji*

Rysunek 7. Liczba mieszkań socjalnych na 100 mieszkańców w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Ryglicach

Tabela 2. Wskaźniki z zakresu społecznego

Jednostka urbanistyczna	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na podstawie danych o rzeczywistej liczbie osób w rodzinach objętych pomocą społeczną na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu alkoholizmu na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 100 mieszkańców				Liczba osób bezrobotnych korzystająca z pomocy społecznej na 100 osób w wieku produkcyjnym			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Zalasowa	8,78	8,20	9,36	8,77	0,19	0,13	0,25	0,13	0,28	0,32	0,56	0,28	1,66	1,88	2,88	3,24
Wola Lubicka	10,06	8,26	11,12	9,62	0,84	0,24	0,12	0,36	0,56	0,61	0,72	0,83	2,96	2,43	3,80	3,72
Lubcza	11,39	9,94	13,64	13,38	0,31	0,42	0,23	0,62	0,87	0,42	0,51	0,56	1,90	1,35	3,47	4,39
Kowalowa	11,00	10,49	10,65	10,22	0,29	0,10	0,20	0,10	0,78	0,40	0,10	0,19	0,61	1,09	1,38	1,51
Joniny	11,52	8,83	8,36	9,16	0,25	0,00	0,00	0,00	1,73	2,27	1,62	0,87	3,60	3,29	1,73	3,24
Ryglice	7,09	6,85	8,21	5,58	0,17	0,25	0,42	0,62	1,35	0,78	0,84	0,59	1,83	2,85	3,12	2,41
Bisuzowska-Uniszowa	8,15	7,66	7,98	7,47	0,21	0,43	0,32	0,21	0,85	1,17	1,37	1,56	2,48	1,85	3,52	3,45

Jednostka urbanistyczna	Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej bądź ciężkiej choroby na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu przemocy na 100 mieszkańców			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Zalasowa	2,17	2,19	1,94	2,67	1,40	0,73	1,75	1,82	0,19	0,32	0,31	0,41	0,09	0,13	0,09	0,22
Wola Lubicka	1,26	1,58	2,63	2,02	2,09	1,34	1,44	0,48	0,28	0,49	0,36	0,24	0,56	0,00	0,00	0,36
Lubcza	0,46	0,63	2,16	2,26	1,80	1,21	2,33	1,69	0,15	0,26	0,28	0,26	0,41	0,63	0,91	0,41
Kowalowa	0,97	0,90	0,99	1,56	0,00	0,20	0,59	0,19	0,19	0,30	0,39	0,10	0,29	0,40	0,30	0,39
Joniny	1,12	1,13	1,00	1,11	1,49	0,88	0,87	0,87	0,12	0,25	0,12	0,37	0,50	0,50	0,87	0,50
Ryglice	0,90	1,13	1,47	1,21	0,94	1,17	1,75	1,18	0,17	0,35	0,31	0,28	0,45	0,28	0,42	0,62
Bisuzowska-Uniszowa	0,63	1,06	1,47	1,04	0,53	1,81	1,47	1,66	0,21	0,32	0,42	0,52	0,21	0,85	0,42	0,41

Jednostka urbanistyczna	Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców				Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu wielodzietności na 100 mieszkańców				Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w wieku 65 lat i więcej na 100 osób w wieku poprodukcyjnym				Liczba osób objętych niebieską kartą na 100 mieszkańców			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Zalasowa	2,85	2,54	2,41	1,57	1,71	1,62	2,66	1,85	1,54	2,18	2,18	3,78	0,09	0,13	0,09	0,22
Wola Lubicka	3,49	2,79	5,02	5,46	4,33	3,04	2,27	3,80	2,35	5,49	3,23	5,10	0,14	0,00	0,00	0,12
Lubcza	6,00	5,10	5,29	4,21	2,98	1,63	3,30	4,41	6,91	5,08	8,50	8,78	0,15	0,16	0,11	0,26
Kowalowa	5,26	5,29	4,93	5,36	5,06	4,80	5,13	2,92	2,91	4,55	1,68	2,44	0,19	0,10	0,10	0,10
Joniny	7,06	5,42	4,99	5,82	4,58	2,65	1,87	1,86	4,12	2,75	2,54	4,96	0,12	0,13	0,12	0,00
Ryglice	3,33	3,53	3,77	2,15	2,78	2,72	2,72	2,25	6,35	6,09	4,93	5,09	0,21	0,07	0,10	0,24
Bisbuszowa-Uniszowa	3,81	2,98	1,89	1,35	1,90	1,81	1,16	1,14	2,75	4,96	6,06	4,96	0,21	0,21	0,11	0,10

Jednostka urbanistyczna	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym				Liczba mieszkań socjalnych na 100 mieszkańców
	2011	2012	2013	2014	2014
Zalasowa	7,29	7,11	8,92	7,0	0,00
Wola Lubicka	5,37	8,61	9,60	8,5	0,00
Lubcza	5,13	7,32	6,36	6,2	0,36
Kowalowa	8,59	8,68	9,23	7,9	0,00
Joniny	7,01	7,56	7,88	6,9	0,00
Ryglice	6,42	6,74	8,07	6,1	0,03
Bisbuszowa-Uniszowa	7,44	7,25	8,05	6,6	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ryglicach

4.1.2. Czynniki bezpieczeństwa

Poczucie bezpieczeństwa jest jednym z podstawowych kryteriów oceny obszaru, w którym się żyje, pracuje i spędza czas. Przystępczość stanowi ważny czynnik wpływający na jakość życia mieszkańców. Za zapewnienie bezpieczeństwa na terenie gminy Ryglice odpowiada posterunek policji w Ryglicach. W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego wykorzystano 7 wskaźników z zakresu statystyk policyjnych. Analizie poddano 3 przyjmujące najwyższe wartości:

- liczbę przestępstw na 100 mieszkańców;
- liczbę kradzieży i rozbojów na 100 mieszkańców;
- liczbę kolizji drogowych na 100 mieszkańców.

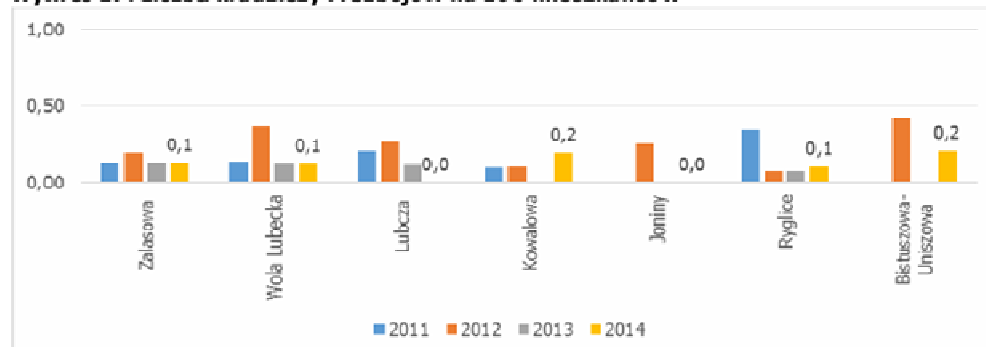
Liczba przestępstw ogółem na 100 mieszkańców pokazuje zagrożenie przestępczością w układzie terytorialnym. Najniższe poczucie bezpieczeństwa w całym analizowanym okresie mogli mieć mieszkańcy sołectwa Wola Lubecka i Zalasowa.

Wykres 16. Liczba przestępstw na 1 tys. ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Tarnowie

Kradzież według Kodeksu Karnego jest zaborem cudzej rzeczy ruchomej w celu przywłaszczenia. Pod pojęciem zaboru rozumie się fizyczne wyjęcie rzeczy spod władztwa właściciela. Natomiast rozboj jest zaborem cudzej rzeczy ruchomej w celu przywłaszczenia przy użyciu jednego z trzech wymienionych sposobów: używając przemocy wobec osoby, grożąc natychmiastowym użyciem przemocy, doprowadzając człowieka do stanu nieprzytomności i bezbronności. Najbezpieczniejszym sołectwem w gminie Ryglice w badanym okresie było sołectwo Joniny.

Wykres 17. Liczba kradzieży i rozbojów na 100 mieszkańców

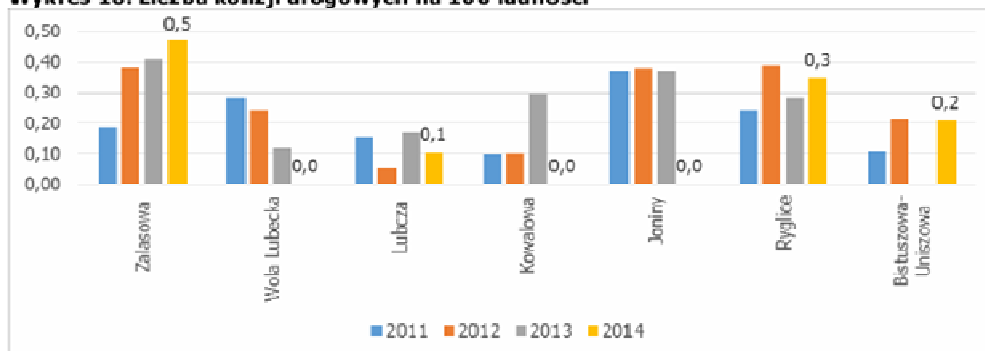
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Tarnowie

Pomimo, iż przez obszar gminy nie przechodzi żadna droga kategorii krajowej czy wojewódzkiej, Ryglice nie są wolne od przestępstw związanych z ruchem drogowym. Wypadek drogowy jest zdarzeniem w ruchu drogowym, w którym jeden lub więcej uczestników zostało rannych lub poniosło śmierć. Inną formą przestępstwa, które występuje w ruchu drogowym jest kolizja. Jest to wypadek drogowy, w wyniku którego uszkodzeniu ulega jedynie mienie, a nie osoby w nim uczestniczące. W badanym okresie wskaźnik ten przyjmował wartości od poziomu 0 do blisko 0,5 na 100 mieszkańców. Najwyższe wartości wskaźnika w latach 2011-2014 wystąpiły w sołectwie Zalasowa, niekorzystnie wyglądała również sytuacja w sołectwie Joniny.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Wykres 18. Liczba kolizji drogowych na 100 ludności

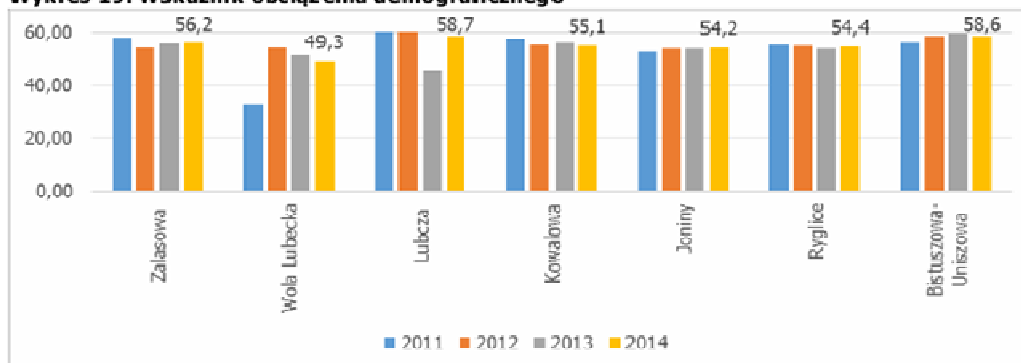

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Tarnobrzegu

4.1.3. Czynniki demograficzne

Ze względu na szeroko dyskutowane problemy demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa, w analizie zjawisk społecznych uwzględniono również dwa wskaźniki z tej dziedziny: wskaźnik obciążenia demograficznego oraz udział osób starszych. Pierwszy z nich wskazuje na niekorzystną tendencję nadmiernego obciążenia ludności w wieku produkcyjnym w jednostkach Bistuszowa-Uniszowa i Lubcza.

Wykres 19. Wskaźnik obciążenia demograficznego

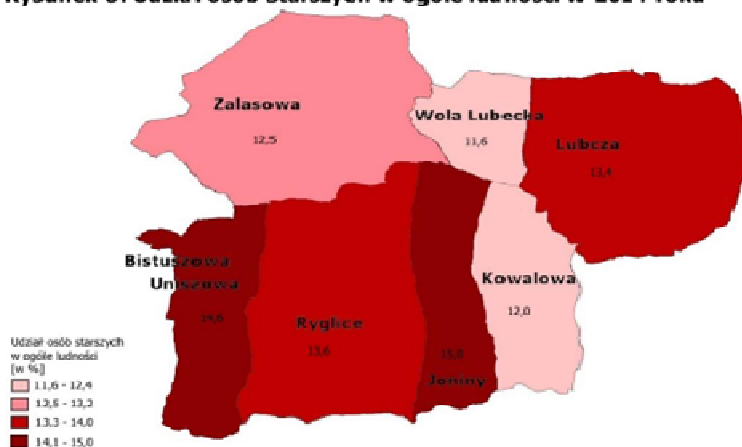
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Ryglicach

Drugi wskaźnik, tj. udział osób starszych, które w przyszłości mogą wymagać odpowiednio dostosowanych placówek do swoich potrzeb, najwyższe wartości przyjmuje w jednostkach Joniny oraz Bistuszowa-Uniszowa.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Rysunek 8. Udział osób starszych w ogólnej ludności w 2014 roku

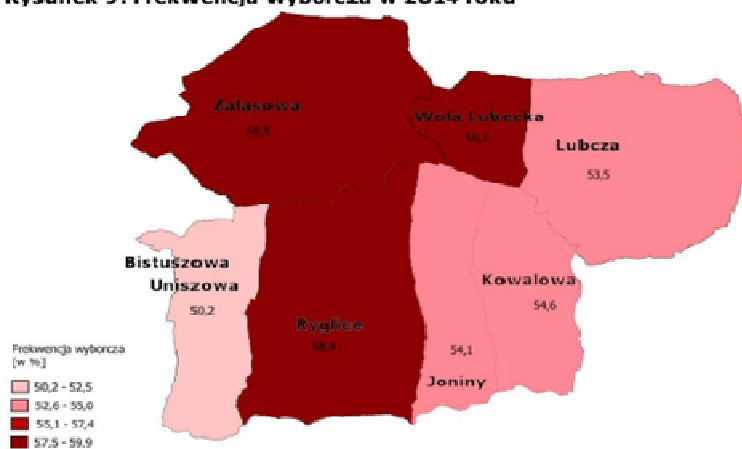

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Ryglicach

4.1.4. Aktywność mieszkańców

Aktywność społeczności lokalnej może mieć istotny wpływ na zmiany zachodzące w ich otoczeniu. Jedną z podstawowych form uczestnictwa obywatela w życiu publicznym, dostępną dla każdego uprawnionego, jest głosowanie w wyborach. Analiza rozkładu przestrzennego frekwencji w wyborach samorządowych, które odbyły się w 2014 roku w poszczególnych sołectwach pozwoliła wskazać obszary gminy z najmniejszą aktywnością mieszkańców w tym zakresie i jest to Bistuszowa - Uniszowa.

Rysunek 9. Frekwencja wyborcza w 2014 roku

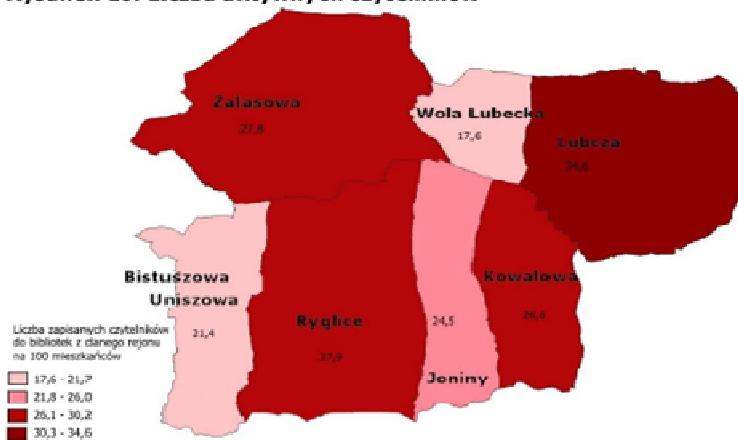
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Paristwowej Komisji Wyborczej

Drugim ze wskaźników opisujących aktywność mieszkańców jest liczba aktywnych czytelników korzystających z bibliotek publicznych z danego obszaru. Analizując ten wskaźnik można stwierdzić, że najmniej aktywni są mieszkańcy sołectw: Wola Lubecka i Bistuszowa-Uniszowa.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Rysunek 10. Liczba aktywnych czytelników

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Ryglicach

4.1.5. Dostępność infrastruktury społecznej

Dostęp do obiektów, które mogą poprawić jakość życia mieszkańców poszczególnych miejscowości jest istotnym czynnikiem z zakresu zjawisk społecznych. Infrastrukturą społeczną są placówki znajdujące się na terenie gminy Ryglice związane ze:

- sportem i rekreacją;
- oświatą;
- ochroną zdrowia;
- kulturą;
- infrastrukturą, która stanowi centrum życia społecznego (np. kościół, remiza OSP, itp.).

Największe braki w infrastrukturze społecznej są na obszarze jednostki urbanistycznej Bistuszowa-Uniszowa i Lubezca, tam jest najtrudniejszy dostęp do miejsc, szczególnie w przestrzeni publicznej, które pełnią funkcję sprzyjającą integracji. Należy podkreślić, że w trakcie konsultacji społecznych, mieszkańcy podkreślali wagę dostępu do infrastruktury społecznej, jako istotny wyznacznik ich poczucia dobrej jakości życia w danym miejscu.

Tabela 3. Wskaźniki z zakresu czynników bezpieczeństwa

Jednostka urbanistyczna	Liczba przestępstw ogółem na 100 mieszkańców				Kradzieże i rozboje na 100 mieszkańców				Bójka, pobicie na 100 mieszkańców				Uszczerbek na zdrowiu na 100 mieszkańców			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Zalasowa	0,31	0,41	0,28	0,44	0,12	0,19	0,13	0,13	0,03	0,03	0,00	0,00	0,06	0,06	0,03	0,06
Wola Lubecka	0,28	0,61	0,36	0,12	0,14	0,36	0,12	0,12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lubcza	0,51	0,37	0,17	0,00	0,21	0,26	0,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,10	0,00	0,00	0,00
Kowalowa	0,10	0,20	0,10	0,39	0,10	0,10	0,00	0,19	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,10
Joniny	0,12	0,50	0,12	0,12	0,00	0,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12
Ryglice	0,52	0,18	0,21	0,21	0,35	0,07	0,07	0,10	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,03	0,03
Bistuszowa-Uniszowa	0,21	0,53	0,00	0,31	0,00	0,43	0,00	0,21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,00	0,00	0,00

Jednostka urbanistyczna	Uszkodzenie mienia na 100 mieszkańców				Wypadki drogowe na 100 mieszkańców				Kolizje drogowe na 100 mieszkańców			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Zalasowa	0,00	0,06	0,05	0,09	0,09	0,06	0,06	0,16	0,19	0,38	0,41	0,47
Wola Lubecka	0,00	0,12	0,00	0,00	0,14	0,12	0,24	0,00	0,28	0,24	0,12	0,00
Lubcza	0,15	0,05	0,00	0,00	0,05	0,05	0,06	0,00	0,15	0,05	0,17	0,10
Kowalowa	0,00	0,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,10	0,10	0,10	0,10	0,30	0,00
Joniny	0,00	0,13	0,00	0,00	0,12	0,13	0,12	0,00	0,37	0,38	0,37	0,00
Ryglice	0,07	0,00	0,00	0,00	0,07	0,11	0,10	0,07	0,24	0,39	0,28	0,35
Bistuszowa-Uniszowa	0,11	0,11	0,00	0,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,21	0,00	0,21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Ryglicach

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Tabela 4. Wskaźniki z zakresu czynników demograficznych

Jednostka urbanistyczna	Wskaźnik obciążenia demograficznego				Współczynnik starości			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Zalasowa	57,78	54,24	55,60	56,2	10,05	10,20	11,49	12,47
Wola Lubecka	32,59	54,12	51,45	49,3	11,87	11,06	11,12	11,64
Lubcza	61,34	59,97	45,37	58,7	11,13	12,41	14,04	13,44
Kowalowa	57,52	55,19	56,00	55,1	10,03	10,99	11,74	11,90
Joniny	52,84	53,68	54,04	54,2	12,02	13,75	14,73	14,98
Ryglice	55,20	55,12	54,01	54,4	10,94	12,19	12,75	13,62
Bistuszowa-Uniszowa	56,20	58,52	59,73	58,6	11,53	12,87	13,87	14,63

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Ryglicach

Tabela 5. Wskaźniki z zakresu aktywności mieszkańców

Jednostka urbanistyczna	Frekwencja	Liczba zapisanych czytelników do bibliotek z danego rejonu na 100 mieszkańców
		2014
Zalasowa	59,9	27,8
Wola Lubecka	59,1	17,6
Lubcza	53,5	34,6
Kowalowa	54,6	26,6
Joniny	54,1	24,5
Ryglice	58,4	27,9
Bistuszowa-Uniszowa	50,2	21,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Ryglicach

4.2. Diagnoza zjawisk techniczno-środowiskowych

Analizy zjawisk dokonano w oparciu o czynniki gospodarcze, przestrzenne, techniczne i środowiskowe.

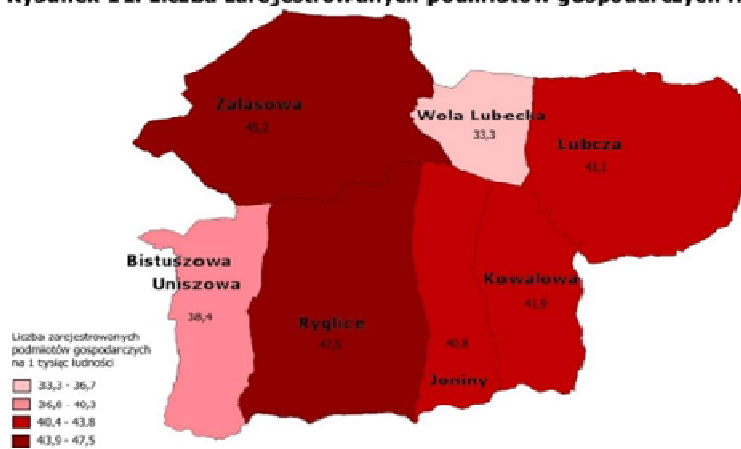
4.2.1. Czynniki gospodarcze

Zgodnie ze wskaźnikami uwzględnionymi w *Ustawie o rewitalizacji*, sytuacja kryzysowa na danym obszarze może być również związana z niskim poziomem przedsiębiorczości na analizowanym terenie. Dobrze rozwinięta sfera działalności gospodarczej jest wypadkową wielu czynników: począwszy od kapitału ludzkiego, przez położenie gminy, na wsparciu władz lokalnych kończąc. Poziom przedsiębiorczości jest mierzony liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1 tysiąc mieszkańców. Wskaźnik przedsiębiorczości w sołectwach w 2014 roku wahał się od 33 podmiotów do ponad 47 podmiotów na 1 tysiąc mieszkańców.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Rysunek 11. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1 tysięcy ludności w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Ryglicach

W gminie Ryglice najniższy poziom przedsiębiorczości odnotowano w sołectwach Wola Lubecka, a następnie na obszarze jednostki urbanistycznej Bistuszowa-Uniszowa.

4.2.2. Czynniki przestrzenne

Czynniki przestrzenno-funkcjonalne charakteryzowane są poprzez: wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz stan tej infrastruktury w danym obszarze. W dalszej analizie wykorzystano dwa wskaźniki z tego zakresu:

- liczbę zabytków wpisanych do rejestru zabytków na 1 km²;
- liczbę interwencji OSP na 1 tysięcy ludności.

Pierwszym analizowanym wskaźnikiem jest liczba zabytków na 1 km². W 2014 roku najwięcej zabytków, ujętych w gminnej ewidencji, było w sołectwach: Ryglice i Joniny. Obiekty te – często o funkcjach mieszkaniowych – są bardzo często w złym stanie technicznym, co przekłada się na obraz stanu zasobu mieszkaniowego na obszarze gminy.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Rysunek 12. Liczba zabytków na 1 km² w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Ryglicach

Liczba interwencji Ochotniczej Straży Pożarnej może wynikać między innymi ze stanu urządzeń grzewczych, wypalania łąk, lokalnych podtopień oraz innych zdarzeń losowych. W latach 2011-2014 wskaźnik ten przyjmował wartości z przedziału od 0 do 28 interwencji na tysiąc mieszkańców. W roku 2014 najczęściej interwencji na 1 mieszkańca było w jednostkach: Ryglice i Kowalowa.

4.2.3. Czynniki techniczno-środowiskowe

Kolejną badaną grupą czynników, o której mowa w *Wytycznych* są czynniki związane ze stanem technicznym zabudowy znajdującej się na terenie gminy oraz ze standardami środowiska, w tym gospodarką odpadami stanowiącymi zagrożenie dla życia, zdrowia lub stanu środowiska. W dalszej analizie wykorzystano trzy wskaźniki z tego zakresu:

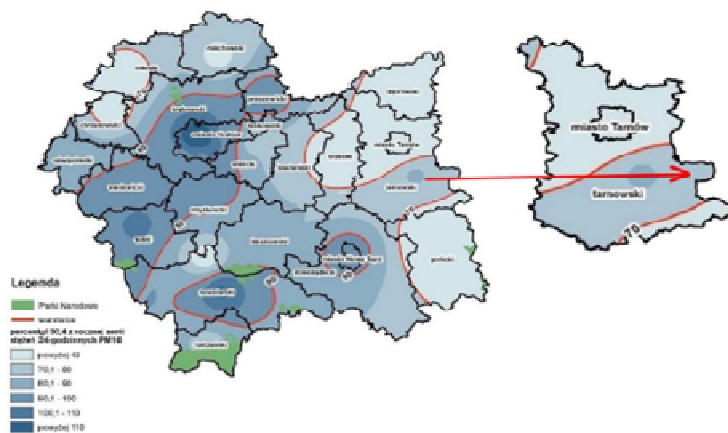
- poziom zanieczyszczenia pyłami z palenisk domowych;
- dzikie wysypiska;
- zagrożenie azbestem.

Dodatkowo diagnozę wzbogacono o analizę treści raportu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie pod tytułem *Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2014 roku*. Wskazuje on na przekroczenie emisji PM10 oraz PM2,5 (emisja pyłu zawieszonoego o najdrobniejszych frakcjach mogących łatwo przedostać się do dróg oddechowych) z palenisk lokalnych.

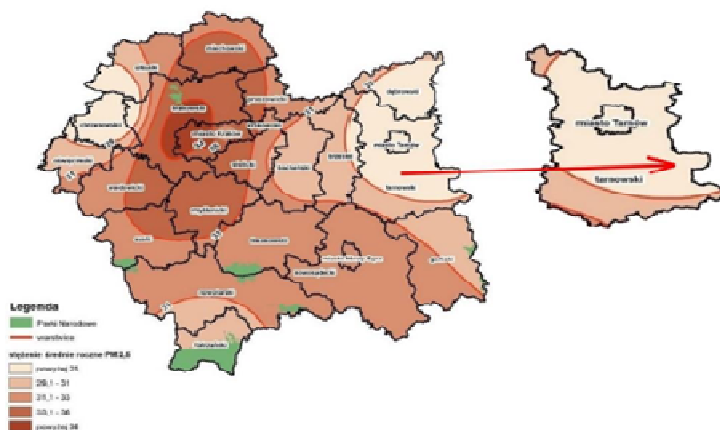
Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Rysunek 13. Stężenie pyłu zawieszzonego PM10 – kryterium ochrony zdrowia

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2014 roku, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie

Rysunek 14. Stężenie pyłu zawieszzonego PM2,5 – kryterium ochrony zdrowia

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie małopolskim w 2014 roku, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie

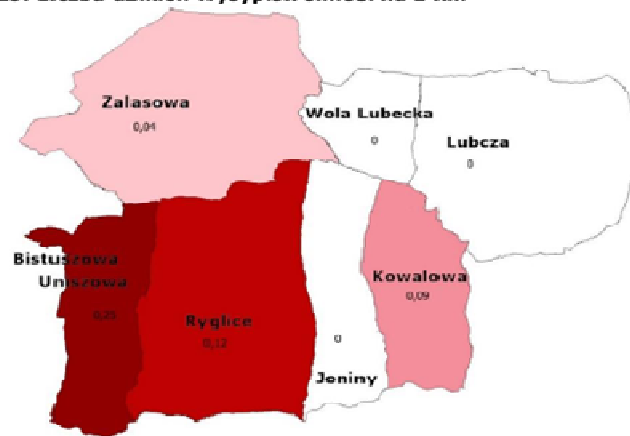
Mieszkańcy całej gminy Ryglice są równomiernie narażeni na emisję pyłów zawieszonych PM10 oraz PM2.5. Wysokie stężenie pyłów zawieszonych ma wpływ na zachorowalność mieszkańców na choroby układu oddechowego, alergie oraz choroby nowotworowe. Częstsze zapadanie na choroby układu oddechowego wiąże się z większą liczbą porad udzielanych przez lekarzy oraz istotnym zagrożeniem dla życia i zdrowia mieszkańców. Często – w trakcie konsultacji społecznych sygnalizowanym zagrożeniem jest powszechna praktyka spalania odpadów, w tym odpadów po poprodukcyjnych towarzyszących obróbce drewna.

Wskaźnikiem wpływającym również na aspekt środowiskowy gminy jest liczba dzikich wysypisk śmieci na 1 km². Występowanie dzikich wysypisk na danym terenie prowadzi do degradacji środowiska, może wiązać się z narażeniem zdrowia mieszkańców oraz generuje koszty związane z koniecznością ich usunięcia i rekultywacji terenów, na których się znajdowały. W 2014 roku w najmniej korzystnej sytuacji byli mieszkańcy jednostki urbanistycznej Bistuszowa – Uniszowa oraz miejscowości Ryglice.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

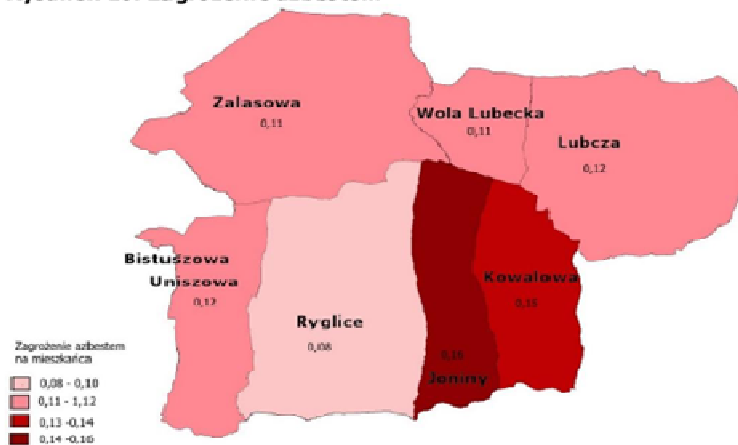
Rysunek 15. Liczba dzikich wysypisk śmieci na 1 km²

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Ryglicach

Ostatnim wskaźnikiem z analizowanych czynników jest wskaźnik związany z narażeniem mieszkańców na szkodliwe działanie budynków zawierających wyroby z azbestu. Dowiedziono, że azbest ma oddziaływanie rakotwórcze, dlatego powinien być niezwłocznie usuwany z budynków, jednakże usuwanie azbestu jest czynnością skomplikowaną i generującą znaczne koszty. W 2014 roku najwięcej osób było wystawionych na niekorzystne działanie azbestu w Joninach i Kowalowej.

Rysunek 16. Zagrożenie azbestem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Ryglicach

Tabela 6. Wskaźniki z zakresu zjawisk techniczno-środowiskowych

Jednostka urbanistyczna	Zjawiska gospodarcze	Zjawiska techniczne				Zjawiska przestrzenne				Zjawiska środowiskowe		
	Liczba przedsiębiorstw na 1 tys. ludności	Plany miejscowe (%)	Dostępność infrastruktury komunalnej - wodociągi	Dostępność infrastruktury komunalnej - kanalizacja	Dostępność infrastruktury komunalnej - gaz	Liczba zabytków wpisane do gminnego rejestru zabytków na 1 km ²	Liczba interwencji OSP na 1 tys. ludności			Zagrożenie azbestem na mieszkańca	Liczba dzikich wysypisk śmieci na 1 km ²	
	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2011	2012	2013	2014	2014	2014
Zalasowa	45,2	0,0	7%	11%	93%	1,57	9,92	27,97	7,52	8,17	0,11	0,04
Wola Lubicka	33,3	0,0	0%	0%	91%	1,06	0,00	4,86	8,37	8,31	0,11	0,00
Lubcza	43,1	0,0	0%	0%	78%	1,60	10,77	23,66	14,21	11,79	0,12	0,00
Kowalowa	41,9	0,0	0%	1%	70%	1,13	10,71	14,99	16,77	12,66	0,15	0,09
Joniny	40,8	0,0	0%	2%	90%	1,92	3,72	0,00	18,73	8,66	0,16	0,00
Ryglice	47,5	0,0	5%	40%	91%	2,27	22,56	19,78	12,92	14,56	0,08	0,12
Bisbuszowa-Umieszowa	38,4	0,5	5%	5%	44%	1,72	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,25

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Ryglicach

4.3. Wybór obszaru zdegradowanego wraz z uzasadnieniem

Ostatnim etapem diagnozy jest wskazanie obszaru zdegradowanego, który wykazuje kumulację negatywnych zjawisk społecznych oraz dodatkowo w pozostałych analizowanych zjawiskach wykazują nagromadzenie negatywnych cech.

Na podstawie uzyskanego wskaźnika sum standaryzowanych dla zakresu społecznego, jako miejsca o szczególnej koncentracji problemów w tym obszarze można wytypować następujące jednostki urbanistyczne: **Lubcza, Wola Lubecka i Joniny**. W wymienionych miejscowościach na uwagę zasługiwały problemy związane z ogólnym korzystaniem ze środków pomocy społecznej, bezrobociem, ubóstwem. Niepokojąca jest również kwestia związana z niekorzystnymi zmianami demograficznymi, a w szczególności udziału osób starszych, który najwyższy był w tych miejscowościach.

Tabela 7. Wartości wskaźnika sum standaryzowanych dla zjawisk społecznych

Jednostka urbanistyczna	Zjawiska społeczne	Pozostałe zjawiska
Lubcza	49,0	7,4
Wola Lubecka	45,1	5,6
Joniny	44,9	7,0
Ryglice	41,0	6,2
Bistuszowa-Uniszowa	41,0	4,9
Zalasowa	41,0	5,2
Kowalowa	35,9	7,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

Opierając się na tak przeprowadzonym postępowaniu badawczym możliwe było wyznaczenie trzech jednostek, które charakteryzują się koncentracją negatywnych zjawisk, tj. noszą znamiona obszaru zdegradowanego w pierwszej kolejności pod kątem problemów społecznych, a następnie pozostałych.

Tabela 8. Wartości wskaźnika degradacji

Jednostka urbanistyczna	Wskaźnik degradacji	Skala degradacji (stan jednostki urbanistycznej)
Lubcza	56,4	Bardzo zły
Joniny	51,9	zły
Wola Lubecka	50,7	
Ryglice	47,2	dobry
Zalasowa	46,2	
Bistuszowa-Uniszowa	45,9	
Kowalowa	43,8	Bardzo dobry

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

*Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji*

Rysunek 17. Obszar zdegradowany w gminie Ryglice

Źródło: Opracowanie własne

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

5. WSKAZANIE OBSZARU REWITALIZACJI WRAZ Z UZASADNIENIEM

Synteza wyników uzyskanych z przeprowadzonej diagnozy oraz badań ilościowych i jakościowych obecnej sytuacji w gminie Ryglice, a także oczekiwania i potrzeby lokalnej społeczności wyrażone podczas warsztatów rewitalizacyjnych (przeprowadzonych jesienią 2015 zeszłego roku), doprowadziły do wyodrębnienia obszaru rewitalizacji na terenie gminy, który cechuje się największą kumulacją negatywnych zjawisk i problemów.

Specyfika pracy w mniejszych gminach sprawia, iż przy określaniu obszaru rewitalizacji najistotniejszym czynnikiem są indywidualne opinie mieszkańców. W procesie tworzenia dokumentu najważniejsze dla wspólnoty samorządowej było uwzględnienie wewnętrznej różnorodności obszarów miejsko-wiejskich, bowiem specyfika problemów jest inna w przysiółku obejmującym kilka domów, inna w centrum dużej wsi, a jeszcze inna na osiedlu w mieście. Różnice w wielkości i gęstości zaludnienia jednostek urbanistycznych są niezmiernie ważne, gdyż, szczególnie na terenach wiejskich, gęstość zamieszkania zupełnie zmienia relacje społeczne i dlatego przy wyznaczaniu obszaru rewitalizacji kluczowe znaczenie miały opinie wyrażone przez mieszkańców. Poglądy te zostały zebrane w trakcie badań fokusowych, szerokiej ankietyzacji oraz spotkań z mieszkańcami. Opinie te, wskazujące koncentrację i charakterystykę problemów, były podstawą do ostatecznego definiowania granic podobszarów rewitalizacji, a najistotniejsze z nich znalazły się w opisie każdego z podobszarów rewitalizacji, z podziałem na problemy społeczne i pozostałe (por. tabela *Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji*).

Analiza danych zastanych (*desk reaserch*), która opierała się na analizie informacji i wskaźników w aspektach społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzennym i technicznym, jako czynników obrazujących jakość życia na terenie jednostek urbanistycznych, stanowiła punkt odniesienia do badań jakościowych i ilościowych. Wybór powyższych metod i technik badawczych podyktowany został specyfiką problematyki rewitalizacji, a jednocześnie pozwalał na skuteczne wyznaczenie obszaru rewitalizacji.

Badania ilościowe obejmowały badania metodą CAWI liderów lokalnych dot. problemów i potencjałów jednostek urbanistycznych w gminie Ryglice (liczba wypełnionych ankiet: 27 ankiet, czas badania: 2015.05.10-2016.06.10). Do wyrażenia swoich opinii w badaniach zaproszono osoby mieszkające lub pracujące na obszarze Gminy Ryglice, pełniące w różnych organizacjach i Instytucjach zlokalizowanych na terenie gminy znaczące funkcje.

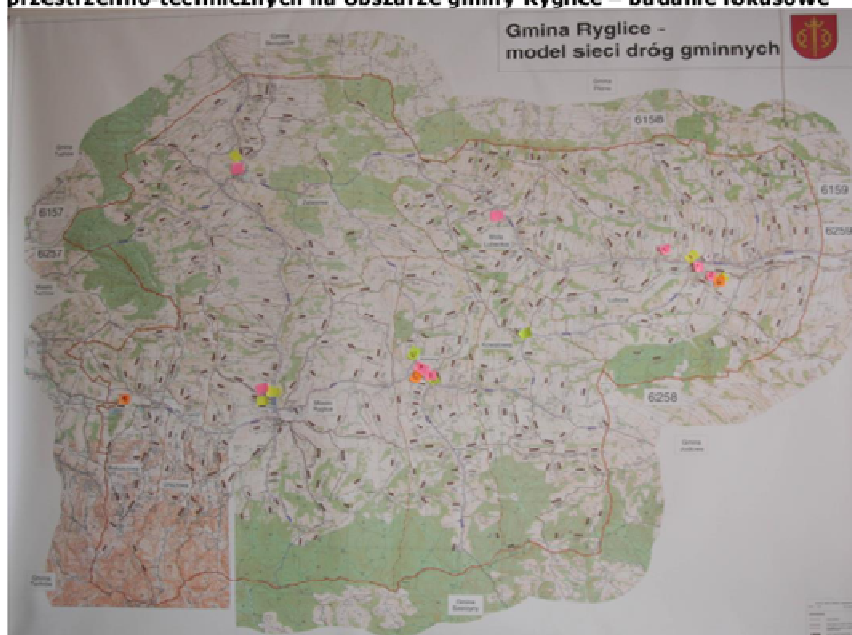
Wykorzystano także wyniki badań ankietowych mieszkańców gminy przeprowadzonych jesienią 2015 roku, w których wzięło udział 197 osób. 120 osób wypełniło ankietę podczas spotkań konsultacyjnych i warsztatów strategicznych, 77 osób wypełniło ankietę w Urzędzie Miejskim w Ryglicach.

Badania jakościowe przeprowadzono z wykorzystaniem techniki zogniskowanych wywiadów grupowych. Na potrzeby wyznaczenia obszaru rewitalizacji przeprowadzono 1 wywiad grupowy, w którym uczestniczyło łącznie 6 osób – członkowie organizacji pozarządowych, pracownik socjalny, urzędnicy, policjant. Trafne dopasowanie do dostrzeganych i wskazywanych przez mieszkańców problemów pozwoli na podjęcie działań naprawczych, które dadzą oczekiwane przez społeczeństwo efekty.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Tabela 9. Mapa koncentracji problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-technicznych na obszarze gminy Ryglice – badanie fokusowe

Źródło: Mapa z badania fokusowego w Urzędzie Gminy w Ryglicach

Wyznaczono **obszar rewitalizacji o łącznej powierzchni 131,48 ha (tj. 1,12% powierzchni gminy)**, zamieszkałe przez **507 osób (tj. 4,33% populacji gminy Ryglice)**. Składa się on z 2 podobszarów:

- Lubcza - Centrum;
- Joniny – Centrum;

5.1.1. Podobszar 1: Lubcza centrum

Diagnoza przeprowadzona w rozdziale 4, wsparta wynikami warsztatów oraz analizą ankiet zbieranych w trakcie konsultacji społecznych wskazuje na następujące deficyty i potencjały obszaru i jego otoczenia:

Tabela 10. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Lubcza

Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Społeczne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bardzo duża liczba beneficjentów pomocy społecznej. 2. Duży problem alkoholowy wśród mieszkańców. 3. Wysokie bezrobocie. 4. Duża liczba osób korzystająca z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby. 5. Poważny z problem z przemocą domową. 6. Duża liczba rodzin objętych niebieską kartą. 7. Wysoki wskaźnik ubóstwa. 8. Najwyższa w całej gminie liczba osób starszych. 9. Bardzo wysoki współczynnik obciążenia 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Relatywnie bezpieczny obszar (zarówno w zakresie bezpieczeństwa publicznego, jak i komunikacyjnego). 2. Rosnąca liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. 3. Wysoka aktywność czytelnicza. 4. Duże zaangażowanie mieszkańców w życie lokalnej społeczności.

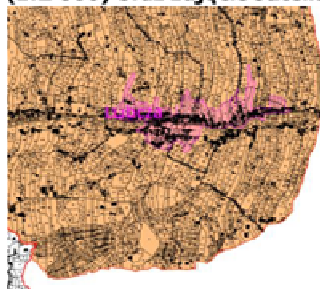
Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglíce
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

	demograficznego. 10. Wysoki wskaźnik osób oczekujących na mieszkania socjalnej. 11. Duży problem eurosieroctwa.	
Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)	1. Brak komunalnej sieci wododagowej i kanalizacyjnej. 2. Duża liczba interwencji straży pożarnej. 3. Peryferyjne położenie w gminie. 4. Problem ze skomunikowaniem – utrudniony dojazd do szpitala, przychodni. 5. Problemy z zapewnieniem bezpieczeństwa – część telefonów alarmowych przekierowywana jest do służb na Podkarpaciu. 6. Obszar bardzo rozporozony – gospodarstwa rozrzucone w bardzo dużych odległościach od siebie. 7. Wysokie koszty utrzymania sieci komunalnej. 8. Wysokie koszty zapewnienia pomocy społecznej.	1. Miejscowość zgazyfikowana. 2. Brak dzikich wysypisk. 3. Częściowo rozwiązany problem z azbestem. 4. Jedna z wyższych w gminie liczba przedsiębiorstw na 1 000 mieszkańców.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych oraz wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty)

Jednocześnie obszar **Lubcza – Centrum** wskazany jako rewitalizowany charakteryzuje się największymi deficytami na obszarze zdegradowanym: **Lubcza**, na którym się znajduje, ale także stwarza realną możliwość kreowania pozytywnych zmian, które wpłyną zarówno na poprawę sytuacji na tym terenie, jak również będą pozytywnie oddziaływać na cały obszar zdegradowany.

Rysunek 18. Podobszar rewitalizacji **Lubcza – Centrum** – obrys z uwzględnieniem działek (1:2 000) oraz zdjęcie satelitarne obszaru

Źródło: UM Ryglíce

Lubcza-Centrum

Tabela 11. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji **Lubcza – Centrum**

Aspekty społeczne	Aspekty pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)
<ol style="list-style-type: none"> Szereg miejsc gromadzenia się osób spożywających alkohol w miejscach publicznych (ścisłe centrum, teren przy szkole, wiata przystankowa, pod sklepem). Nieporadność mieszkańców mieszkań socjalnych w radzeniu sobie z problemami życia codziennego. Brak oferty spędzania wolnego czasu dla osób młodych. Brak miejsc spotkań mieszkańców. Bardzo zróżnicowane zagospodarowanie i estetyka centrum – obok nowego obiektu handlowo-usługowego typowe gospodarstwa rolne z inwentarzem chodzącym niemal po ścisłym centrum Lubczy. Problemy z zapewnieniem bezpieczeństwa – część telefonów alarmowych przekierowywana jest do służb 	<ol style="list-style-type: none"> Pustostan w centrum – budynek po ochronie prowadzonej przez siostry zakonne – zabytkowy budynek, nieużytkowany, niszczy się, stanowi zagrożenie, psuje wizerunek centrum. Brak infrastruktury sportowo-rekreacyjnej dostępnej przez cały rok. Obszar nie w pełni skanalizowany i zwodociągowany. Brak dbałości o porządek publiczny (szczególnie uciążliwe jest zaśmiecanie centrum przez osoby nadużywające alkoholu.).

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

na podkarpaciu	
----------------	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty, badania fokusowe)

Położenie podobszaru: obszar położony w ścisłym centrum miejscowości Lubcza wzdłuż drogi powiatowej biegnącej ze wschodu na zachód.

Powierzchnia podobszaru: 115,27 ha.

Ludność podobszaru: 416 osób.

Opis podobszaru: obszar obejmujący ścisłe centrum Lubczy tj. teren zabudowany budynkami byłej ochronki, budynku wielofunkcyjnego, w którym siedzibę ma remiza strażacka, filia ośrodka kultury, restauracja i znajdującymi się za nim budynkami magazynowymi, a także obszar w górę miejscowości, na którym znajduje się m.in. zabytkowy kościół i szkoła. W granicach obszaru wskazanego jako wymagający rewitalizacji wchodzi także odcinek drogi powiatowej długości ok. 2,7 km, z gęstą zabudową jednorodziną wraz z zabudową gospodarczą.

Obszar charakteryzuje się bardzo zróżnicowanym zagospodarowaniem przestrzennym, który nie buduje spójnego obrazu miejscowości. Na wskazanym obszarze obok funkcjonujących, ważnych dla całej miejscowości, obiektów takich jak: kościół, remiza OSP, szkoła, ośrodek zdrowia i restauracja znajdują się także popadające w ruinę pustostany oraz nie tworzące estetycznego obrazu miejscowości obiekty magazynowe z nieuporządkowanymi terenami wokół tych zabudowań.

Jednym z obiektów, który pozostaje obecnie niezagospodarowany w centrum Lubczy jest zabytkowy budynek dawnej ochronki z 1895 roku. Obiekt wielokrotnie rozbudowywany, pełnił przez szereg lat wiele różnych, ważnych dla lokalnej społeczności funkcji. Od kilku lat w większości opuszczony i popadający w ruinę, nie tylko psuje wizerunek miejscowości, ale jest też widomą oznaką kryzysu, który dotyka miejscowość. Jest też – w związku z faktem, iż jest obiektem opustoszałym i prze nikogo nie pilnowanym – jest miejscem niebezpiecznym, w którym dochodzi do różnego rodzaju zjawisk patologicznych.

Centrum wsi przecina potok Wolanka o niezabezpieczonych brzegach, często powodujący lokalne podtopienia centralnego skweru Lubczy. Szczególnie odcinek potoku przebiegający przez centrum miejscowości wymaga uporządkowania, umocnienia oraz wykorzystania go do stworzenia nowej osi kompozycyjnej centrum Lubczy.

Kolejny zespół obiektów to budynek remizy OSP, filii Ośrodka Kultury i Placówka Wsparcia Dziennego zabudowany na tyłach obiektami magazynowymi, o nieestetycznej, nieuporządkowanej i szpeczącej obraz miejscowości zabudowie.

Na obszarze zlokalizowany jest także zespół szkół obejmujący szkołę podstawową, gimnazjum, punkt przedszkolny. Nieopodal jest budynek z mieszkaniami socjalnymi, który jest w bardzo dobrym stanie technicznym. Przebywa w nim 20 osób - 7 rodzin, w tym 3 z dziećmi.

Stan centrum miejscowości wymaga podjęcia pilnych działań, których celem będzie kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni publicznej wraz z nadaniem nowych funkcji obiektom obecnie niszczącym oraz poszerzeniem funkcji takich obiektów jak Ośrodek Kultury. Bardzo istotna jest estetyzacja przestrzeni publicznej (skwer, elementy małej architektury), które podkreślą lokalny charakter miejsca i na powrót ożywią je, stając się atrakcyjnym miejscem gromadzenia się mieszkańców. Rekonstrukcja zabytkowej ochronki, modernizacja czy rozbudowa budynków użyteczności publicznej umożliwi zwiększenie oferty zajęć dedykowanych mieszkańcom i turystom oraz poprawi dostęp do tych obiektów (głównie osobom niepełnosprawnym i starszym). Regulacja Wolanki oraz podniesienie terenu samego centrum uchroni ten cenny dla mieszkańców obszar przed podtopieniami i niszczeniem.

Ważnym faktem, który rzutuje na stosunki społeczne w miejscowości, w tym relacje z pozostałymi miejscowościami gminy jest fakt, iż historycznie Lubcza należała niegdyś do innego województwa i innego powiatu (województwo podkarpackie, powiat pilźnieński). Powoduje to, że część mieszkańców Lubczy dalej czuje się silniej związana z Podkarpaciem niż z Małopolską i z Pilzmem niż z Ryglicami. Procesom asymilacji nie sprzyja dziś także bariera orograficzna, która

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

dotatkowo utrwalana jest przez złe skomunikowanie miejscowości z centrum gminy (zdecydowanie lepszy jest dojazd z Lubczy do Tamowa czy Pilzna niż do Ryglic). Co powoduje, że mieszkańcy Lubczy podejmują różne aktywności poza gminą Ryglice utrwalając procesy społeczne związane z peryferyjnym położeniem.

5.1.2. Podobszar 2: Joniny - Centrum

Diagnoza przeprowadzona w rozdziale 4, wsparta wynikami warsztatów oraz analizą ankiet zbieranych w trakcie konsultacji społecznych wskazuje na następujące deficyty i potencjały obszaru i jego otoczenia:

Tabela 12. Kluczowe zjawiska – negatywne i potencjały na obszarze Joniny

Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Społeczne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stosunkowo duża liczba beneficjentów pomocy społecznej (powolny trend spadkowy). 2. Bardzo duża liczba osób nieradzących sobie w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (najwyższa liczba w gminie). 3. Wysoki wskaźnik bezrobocia. 4. Duża liczba osób objętych pomocą społeczną w powodu przemocy domowej. 5. Wysoki wskaźnik ubóstwa. 6. Incydentalne przypadki uszkodzenia mienia. 7. Duże zagrożenie wypadkami i kolizjami drogowymi. 8. Słaba dostępność infrastruktury przedszkolnej. 9. Niska aktywność czytelnicza. 10. Bardzo wysoki współczynnik starości. 11. Bardzo duży problem eurosieroctwa. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Duże zaangażowanie mieszkańców w życie lokalnej społeczności. 2. Duża aktywność szkoły prowadzonej przez stowarzyszenie.
Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bardzo rozproszona zabudowa. 2. Zła infrastruktura drogowa, która utrudnia rozwój charakterystycznych dla tej miejscowości rodzajów działalności gospodarczej (np. związanej z obróbką drewna). 3. Niski wskaźnik przedsiębiorczości. 4. Brak komunalnej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. 5. nierozwiązany problem z azbestem. 6. Brak infrastruktury turystycznej, w tym ścieżek rowerowych. 7. Problem zanieczyszczenia powietrza (przede wszystkim problem palenia odpadów po obróbce drewna). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Miejscowość zgazyfikowana

Jednocześnie obszar **Joniny – Centrum** wskazany jako rewitalizowany charakteryzuje się największymi deficytami na obszarze zdegradowanym: **Lubcza**, na którym się znajduje, ale także stwarza realną możliwość kreowania pozytywnych zmian, które wpłyną zarówno na poprawę sytuacji na tym terenie, jak również będą pozytywnie oddziaływać na cały obszar zdegradowany.

Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Rysunek 19. Podobszar rewitalizacji Joniny – Centrum – obrys z uwzględnieniem działek (1:2 000) oraz zdjęcie satelitarne obszaru

Źródło: UM Ryglice

Joniny-Centrum

Tabela 13. Przesłanki wyboru podobszaru rewitalizacji

Aspekty społeczne	Aspekty pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Duży hałas i zanieczyszczenie (spaliny) spowodowane dużym ruchem samochodowym. 2. Duże poczucie zagrożenia wypadkami komunikacyjnymi w centrum. 3. Brak sali gimnastycznej przy szkole powoduje, że dzieci nie mają gdzie ćwiczyć i spędzać wolnego czasu. 4. Brak miejsc spotkań mieszkańców. 5. Brak zaplecza szatniowo-administracyjnego dla infrastruktury sportowej KS Ryglice. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bardzo rozproszona zabudowa. 2. Zanieczyszczenie powietrza. 3. Brak chodników przy bardzo dużym ruchu kołowym. 4. Stara, przedwojenna szkoła, bardzo zdegradowana w środku. 5. Bardzo stare, węglowe piece w szkole.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników konsultacji społecznych (ankiety, warsztaty, badania fokusowe)

Położenie podobszaru: obszar położony w centrum miejscowości Joniny od stadionu KS Ryglice do remizy OSP po jednej stronie drogi powiatowej poprzez zabudowę prywatną i szkołę na południe od tejże drogi.

Powierzchnia podobszaru: 16,21 ha.

Ludność podobszaru: 91 osób.

Opis podobszaru: Obszar położony jest w centrum miejscowości – jego początkową granicę stanowią tereny sportowo-rekreacyjne KS Ryglice, a następnie wzdłuż drogi obejmując zwartą zabudowę mieszkaniową, kościół, szkołę, a końcową budynek OSP Joniny.

Boisko należące do KS Ryglice jest największym tego typu obiektem w całej gminie i służy wszystkim mieszkańcom gminy (jest oddalone o ok. 3 km od centrum miejscowości). Duży remont boiska miał miejsce w roku 1988. Mieszkańcy Ryglic i użytkownicy obiektu wykonali wtedy m.in. niezbędne prace ziemne, odwodnili teren, odnowili murawę, zainstalowali nowe bramki. Kolejne prace podjęto w roku 2010, podczas których wykonano drenaż boiska oraz bieżnia. Obecny stan zagospodarowania terenu, mocna zdekapitalizowana infrastruktura sportowo-rekreacyjna, jak również nieestetyczny i nieprzystający do potrzeb budynek klubowy nie nadaje temu miejscu odpowiedniej rangi i nie jest najlepszą wizytówką miejscowości, tym bardziej że jest ważnym miejscem spotkań i integracji nie tylko mieszkańców Jonin, ale także całej gminy. Większa dbałość o tego typu tereny i stwarzanie na nich atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu i zaspakajania sportowych aspiracji młodzieży Ryglic może przyczynić się do powstrzymania negatywnych procesów społecznych, w tym w szczególności migracji młodych ludzi z obszaru całej gminy.

W centrum obszaru wskazanego jako wymagający rewitalizacji znajduje się także kościół stanowiący naturalne centrum miejscowości. Teren wokół kościoła, a także w kierunku remizy OSP, jest estetyczny, choć bardzo skromnie zagospodarowany. Znajduje się tu wyłącznie parking na przeciwko kościoła. Brak jakichkolwiek elementów małej architektury czy zieleni urządzonej, które zachęcałyby lokalną społeczność do integracji, byłaby miejscem spotkań i tworzyła przyjazne

*Diagnoza zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy Ryglice
wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji*

i estetyczne centrum miejscowości. Brak takiego miejsca wpływa dezintegrująco na lokalną społeczność, prowadzi do rozpadu więzi społecznych.

Na obszarze rewitalizacji znajduje się także budynek szkoły oraz remiza OSP. Szkoła poddana została niedawno termomodernizacji i z wymienionymi urządzeniami grzewczymi wymaga jednak pilnych prac remontowych wewnątrz.